

OBSAH

This book was first published in the United States by Moody Publishers with the title *Gleanings in the Godhead* by Arthur W. Pink

Copyright © 1975 by the Moody Bible Institute of Chicago. Translated by permission.

Slovak edition © 2004 Porta libri

Všetky práva slovenského prekladu vyhradené.

Preklad Marcel Perecár
Obálka Calder - design community

Redakčná poznámka k slovenskému prekladu:
Ak nie je uvedené inak, citáty zo Starej zmluvy uvádzame podľa Biblie: Písmo sväté Starej a Novej zmluvy, vydal Tranoscius, Liptovský Mikuláš a Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica v roku 1999, a z Novej zmluvy podľa slovenského ekumenického prekladu: Písmo sväté, Nová zmluva a Žalmy, vydala Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica v roku 1997.

ISBN 80-89067-16-6

Prvá kapitola <i>Božie ustanovenia</i>	7
Druhá kapitola <i>Božia osamotenosť</i>	13
Tretia kapitola <i>Božie poznanie</i>	19
Štvrtá kapitola <i>Božie predzvedenie</i>	25
Piata kapitola <i>Božia nadvláda</i>	33
Šiesta kapitola <i>Božia zvrchovanosť</i>	37
Siedma kapitola <i>Božia nemennosť</i>	43
Ôsma kapitola <i>Božia svätosť</i>	49
Deviata kapitola <i>Božia moc</i>	55
Desiata kapitola <i>Božia vernosť</i>	63
Jedenásta kapitola <i>Božia priazeň</i>	69
Dvanásta kapitola <i>Božia dobrota</i>	73

Trinásta kapitola <i>Božia trpezlivosť</i>	77
Štrnásť kapitola <i>Božia milosť</i>	83
Pätnásť kapitola <i>Božie milosrdenstvo</i>	89
Šestnásť kapitola <i>Božia láska</i>	95
Sedemnásta kapitola <i>Boží hnev</i>	101
Osemnásť kapitola <i>Božie rozjímanie</i>	107
Devätnásť kapitola <i>Božia štedrosť</i>	113
Dvadsať kapitola <i>Božie dary</i>	119
Dvadsať prvá kapitola <i>Božie vedenie</i>	125
Dvadsať druhá kapitola <i>Božie požehnania</i>	151
Dvadsať tretia kapitola <i>Božie kliatby</i>	157
Dvadsať štvrtá kapitola <i>Božia láska k nám</i>	163
Dvadsať piata kapitola <i>Evanjelium Božej milosti</i>	169

BOŽIE USTANOVENIA

Písmo spomína Božie ustanovenia v mnohých úryvkoch a množstvom výrazov. Slovo „rozhodnutie“ sa nachádza v Žalme 2,7. V Liste Efezanom (3,11) vidíme Jeho „odveké ustanovenie“, v Skutkoch apoštolov (2,23) je to Jeho „určený... zámer a predzvesť“, opäť v Liste Efezanom (1,9) je tajomstvo Jeho „zámeru“, v Liste Rimanom (8,29) „predurčil“, v Liste Efezanom (1,9) je aj Jeho „blahovôľa“. Božími ustanoveniami sa nazýva Jeho „predsavzatie“, že ohlási, že sú dokonale múdre. Nazývajú sa Božou „vôľou“, aby bolo jasné, že Ho nikto nevedol, ale že konal podľa svojho vlastného potešenia. Ak je ľudská vôľa normou jeho správania, zvyčajne sa to považuje za rozmarne a nerozumné; múdrosť je však v Božom konaní vždy spojená s vôľou, a preto sa o Božích ustanoveniach hovorí, že sú „rozhodnutím jeho vôle“ (Ef 1,11).

Božie ustanovenia sa vzťahujú na všetky budúce veci bez výnimky; čokoľvek sa vykoná v istom čase, bolo ustanovené predtým, než začal plynúť čas. Boží zámer sa zaoberá všetkým, či už veľkým alebo malým, dobrým alebo zlým. Čo sa týka toho druhého, musíme byť opatrní vo vyjadrovaní, lebo zatiaľ čo Boh je usporiadateľom a dozorcem vo veci hriechu, sám nie je jeho autorom – tak ako je autorom dobra. Hriech nemôže pochádzať od svätého Boha tým, že by ho priamo stvoril, ale iba s Jeho ustanovujúcim súhlasom a negatívnym pôsobením. Božie ustanovenie, také rozsiahle ako Jeho vláda, zahŕňa všetky stvorenia a udalosti. Týka sa nášho života aj smrti; nášho postavenia v čase i vo večnosti. Keďže Boh riadi všetky veci podľa rozhodnutia svojej vlastnej vôle,

z Jeho pôsobenia sa dozvedáme, aké je (bolo) Jeho rozhodnutie tak, ako keď posudzujeme architektov plán prehliadkou stavby postavenej pod jeho vedením.

Boh sa nerozhodol človeka iba stvoriť, umiestniť ho na zem a potom ho nechať jeho vlastnému nekontrolovanému riadeniu, ale všetky okolnosti umiestnil do množstva jednotlivcov a všetkých jednotlivostí, ktoré tvoria históriu ľudstva od začiatku až do konca. Nerozhodol iba o tom, že by mali byť ustanovené všeobecné zákony sveta, ale stanovil aj uplatňovanie týchto zákonov, a to vo všetkých prípadoch jednotlivo. Naše dni sú zrátané rovnako ako vlasy na našich hlavách. Môžeme sa dozvedieť, aký je odstup Božích ustanovení od rozdelenia Prozreteľnosti, v ktorej sa vykonávajú. Starostlivosť Prozreteľnosti siaha až k najmenej dôležitým stvoreniam a najnepatrnejším udalostiam – k smrti vrabca, či vypadnutia vlasu.

Skúsme uvažovať nad niektorými vlastnosťami Božích ustanovení. Po prvé, sú večné. Predpokladať, žeby bola niektorá z nich vytvorená v čase, by znamenalo, že by sa objavila nová príležitosť, stala by sa nepredvídaná udalosť alebo zhoda okolností, ktorá by prinútila Najvyššieho vydať nové rozhodnutie. To by dokazovalo, že poznanie Boha je obmedzené a že v priebehu času zmúdreľ – čo by bolo hrozné rúhanie. Nikto, kto verí, že Božie chápanie je nekonečné, vrátane minulosti, prítomnosti i budúcnosti, nebude nikdy súhlasiť s klamnou vieroukou časných ustanovení. Boh nie je neznalý budúcich udalostí, ktoré vykoná ľudská vôľa. Predpovedal ich v nespočetných prípadoch a prorocko je len prejavom Jeho večnej schopnosti predvídať. Písmo potvrdzuje, že veriaci boli vybraní v Kristovi pred stvorením sveta (Ef 1,4), milosť im teda bola „daná“ (2Tim 1,19).

Po druhé, Božie ustanovenia sú múdre. Múdrosť sa ukazuje vo výbere najlepších možných koncov a najvhodnejších spôsobov na ich naplnenie. Skutočnosť, že táto črta prináleží Božím ustanoveniam, je jasná z toho,

čo o nich vieme. Odkrývajú sa nám svojím uskutočnením a každý dôkaz múdrosti v Božích dielach je dôkazom múdrosti plánu, v súlade s ktorým sa uskutočňujú. Ako hovorí žalmista: „Ako mnoho je Tvojich diel, ó, Hospodine! Všetky si múdro učinil, zem je plná Tvojho tvorstva“ (Ž 104,24). Tých, ktoré môžeme pozorovať, je samozrejme, veľmi málo, predsa tu však musíme postupovať tak, ako v iných prípadoch a celok posudzovať podľa vzoru. To, čo je neznáme, podľa toho, čo je známe. Ten, kto vidí pochody obdivuhodnej zručnosti v častiach stroja, kto má možnosť prehliadnuť, prirodzene prichádza k viere v to, že aj ostatné časti sú také obdivuhodné. Podobným spôsobom by sme svoju myseľ mali uspokojiť aj v tom, čo sa týka Božieho diela, keď nás obchádzajú pochybnosti, a zároveň by sme mali odháňať námietky, ktoré môže podnecovať niečo, čo nemôžeme zmieriť s našimi predstavami o добрote a múdrosti. Keď dosiahneme hranice konečného a zahľadíme sa do tajomnej ríše nekonečna, zvolajme: „Ó, hĺbokosť bohatstva, múdrosti a poznania Božieho“ (R 11,33).

Po tretie, Božie ustanovenia sú slobodné. „Kto usmernil Ducha Hospodinovho, kto bol Jeho poradcom, aby Ho poučal? Radil sa s niekým, kto by Ho školil a učil pravej ceste, kto by Ho učil ceste poznania a privádzal Ho na chodník rozumnosti?“ (Iz 40,13-14). Boh bol sám, keď robil svoje ustanovenia a Jeho rozhodnutia neboli ovplyvnené žiadnymi vonkajšími vplyvmi. Mal slobodu ustanoviť alebo neustanoviť, čiže aj ustanoviť jednu vec a neustanoviť inú. Túto slobodu musíme pripísať Jemu, ktorý je Najvyšší, nezávislý a zvrchovaný vo všetkých svojich činnostiach.

Po štvrté, Božie ustanovenia sú absolútne a nezištné. Ich uskutočnenie nezávisí od nijakej podmienky, ktorá môže alebo nemôže byť splnená. V každom prípade, kde Boh ustanovil koniec, ustanovil aj spôsob jeho dosiahnutia. Jediný, ktorý ustanovil spásu svojich vyvolených tiež ustanovil, aby v nich pracovala viera (2Tes 2,13). „Môj

zámer sa splní, a uskutočním všetko, čo chcem“ (Iz 46,10). Tak by to však nemohlo byť, keby Jeho zámer závisel od podmienky, ktorá by bola neuskutočniteľná. Boh však „koná všetko podľa rozhodnutia svojej vôle“ (Ef 1,11).

Okrem nemennosti a nepremožiteľnosti Božích ustanovení, Písmo učí aj o tom, že človek je zodpovedná bytosť a zodpovedá za svoje skutky. Ak naše myšlienky formuje Božie slovo, zachovanie jedného nepovedie k popretiu druhého. To, že je skutočne ťažké určiť, kde sa jedno končí a druhé začína, sa otvorene priznáva. Je to vždy v tom prípade, keď sa Božie spája s ľudským. Skutočnú modlitbu skladá Duch, predsa je to však aj plač ľudského srdca. Písmo je inšpirované Božím slovom a predsa ho napísali ľudia, ktorí boli aj niečím viac než len nástrojmi v rukách Ducha. Kristus je súčasne Boh aj človek. Je vševediaci, a predsa „napredoval v múdrosti“ (Lk 2,52). Je všemohúci, a predsa bol „ukrižovaný v slabosti“ (2K 13,4). On je Pánom života, a predsa zomrel. Všetko sú to veľké tajomstvá – a viera ich predsa prijíma so slepou oddanosťou.

V minulosti sa často poukazovalo na to, že každá námietka proti večným Božím ustanoveniam sa s rovnakou silou používa proti Jeho večnej predzvesti. Jonathan Edwards hovorí:

„Bez ohľadu na to, či Boh ustanovil všetky veci, ktoré sa kedy prihodili alebo nie, všetci, ktorí uznávajú bytie Boha, uznávajú, že On pozná všetko vopred. Je teda samozrejmé, že ak pozná všetky veci vopred, buď s nimi súhlasí, alebo nie; to znamená, že si buď želá, aby boli, alebo si to neželá. A želať si, aby boli, znamená ustanoviť ich.“

Napokon, pokúste sa to prijať a potom uvažujte o opačnej. Poprieť Božie ustanovenia by znamenalo vyhlásiť, že svet a všetky jeho veci sú riadené neúmyselnou náhodou alebo slepým osudom. Aký by tu bol potom pokoj, istota a útecha pre naše úbohé srdcia a mysle?

Aké útočisko by sme hľadali v hodine skúšky? Žiadne. Nebolo by tu nič, len čierne temno a bieda ateistického hororu. Akí by sme mali byť šťastní, že všetko je určené nekonečnou múdrosťou a dobrotou! Aká chvála a vďačnosť patria Bohu za Jeho ustanovenia! Vďaka nim „vieme, že všetky veci slúžia na dobro tým, ktorí milujú Boha, ktorí sú povolani podľa jeho predsavzatia“ (R 8,28). Právom môžeme zvolať: „Lebo od Neho, skrze Neho a pre Neho je všetko. Jemu sláva na veky vekov. Amen“ (R 11,36).

BOŽIA OSAMOTENOSŤ

Názov kapitoly tému možno dosť jasne nevystihuje. Je to čiastočne preto, že len málokto zvykne meditovať nad Božou dokonalosťou. Rovnako málo je tých, ktorí aspoň príležitostne čítajú Bibliu a sú si vedomí Božej veľkosti, ktorá vzbudzuje bázeň a podnecuje chválu. Ako všeobecnú vedomosť si mnohí osvojili, že Boh je veľký v múdrosti, podivuhodný v moci, a predsa plný milosti. Zaoberať sa však tým, čo sa približuje k primeranému pomenovaniu Jeho bytia, podstaty a vlastností tak, ako je to zjavené v Písme, je výsadou len veľmi malého počtu ľudí týchto degenerovaných čias. Boh je vo svojej znamenitosti osamotený. „Hospodine, kto je medzi bohmi rovný Tebe? Kto je tak, ako Ty velebný v svätosti, hrozný v slávnych činoch a robiaci zázraky“ (2M 15,11)?

„Na počiatku... Boh“ (1M 1,1). Bol čas, ak by sme to mohli nazvať „časom“, keď Boh v jednote svojej podstaty (hoci existujúci rovnocenne v troch osobách) prebýval úplne sám. „Na počiatku... Boh.“ Nebolo nebo, kde sa teraz sčasti prejavuje Jeho sláva. Nejestvovala Zem, ktorá by zamestnávala Jeho pozornosť. Nejestvovali ani anjeli, ktorí by spievali na Jeho chválu. Nejestvoval vesmír, ktorý by udržiaval slovom svojej moci. Nejestvovalo nič a nikto, iba Boh; a takto to nebolo len jeden deň, rok alebo vek, ale „od večnosti“. Vtedy bol Boh sám – nezávislý, sebestačný, bez akejkoľvek potreby. Keby potreboval vesmír alebo anjelov či ľudí, bol by ich tiež stvoril na celú večnosť. Tým, že ich stvoril, však k Bohu v podstate nič nepribudlo. On sa nezmenil (Mal 3,6), preto sa Jeho pôvodná sláva nezväčšuje, ani nezmenšuje.

Boh nebol pod tlakom, nemal nevyhnutnosť ani potre-

bu tvoriť. To, že sa tak rozhodol, bol z Jeho strany čisto zvrchovaný čin, ktorý okrem Neho nespôsobilo nič. Lebo On, ktorého nevymedzovalo nič, len Jeho vlastná láskavá radosť, „...koná všetko podľa rozhodnutia svojej vôle“ (Ef 1,11). To, že naozaj tvoril, jednoducho vyvolala Jeho sláva. Ak sa však niekto z našich čitateľov domnieva, že prekračujeme záruky Písma, môžeme sa obrátiť na Starú zmluvu a svedectvo: „Vstaňte, dobrorečte svojmu Bohu, Hospodinovi od vekov až naveky; nech dobrorečia Jeho slávnemu menu, ktoré je velebnejšie nad všetko dobrorečenie i chválu“ (Neh 9,5). Boh nemá úžitok z nášho uctievania. Nepotreboval takúto vonkajšiu oslavu svojej milosti, ktorá povstáva z Jeho spasených, lebo On je sám osebe aj bez toho dostatočne slávny. Čo ho viedlo k tomu, aby svojich vyvolených predurčil k chvále slávy svojej milosti? Bolo to „podľa jeho milostivej vôle“ (Ef 1,5).

Dobre si uvedomujeme, že táto závažná oblasť, o ktorej tu hovoríme, je zrejme pre väčšinu našich čitateľov nová a neznáma, preto budeme postupovať pomaly. Opäť sa pozrime, čo hovorí Písmo. Keď apoštol približuje dlhú rozpravu o spáse skrze zvrchovanú milosť, zároveň sa pýta: „Veď kto poznal Pánovo zmýšľanie? Alebo, kto bol jeho radcom? Alebo, kto mu vopred niečo dal, aby mu to musel vrátiť“ (R 11,34-35)? Sila tohto všetkého je v tom, že je nemožné zaviazať si Všemohúceho povinnosťou voči Jeho stvoreniu. Boh z nás nemá nič. „Ak si spravodlivý, čo Mu tým dávaš, alebo čo dostane z tvojich rúk? Tvoja bezbožnosť zasahuje tebe rovného a tvoja spravodlivosť človeka“ (Job 35,7-8). Istotne však nemôže pôsobiť na Boha, ktorý je najpožehnanjší v sebe samom. „Tak aj vy, keď urobíte všetko, čo vám bolo prikázané, povedzte: Sme neužitoční sluhovia“ (Lk 17,10) - naša poslušnosť neprispela k ničomu.

A ďalej, náš Pán Ježiš Kristus nepridal nič k Bohu v Jeho podstatnom bytí a sláve, ani tým, čo vykonal, ani svojím utrpením. Spravodlivý, slávne spravodlivý, zjavil túto Božiu slávu, ale k Bohu nepridal nič. On sám to

vyjadruje jednoznačne a proti Jeho slovám niet odvolania: „Niet pre mňa šťastia mimo Teba“ (Ž 16,2)! Celý tento žalm je o Kristovi. Kristova dobrota alebo spravodlivosť sa dotýka Jeho svätých na Zemi (Ž 16,3), ale Boh bol vysoko nad všetkým.

Je pravda, že ľudia Boha súčasne uctievali aj potupujú, nie v Jeho absolútnom bytí, ale v Jeho oficiálnom postavení. Takisto je pravda aj to, že Boha oslavuje stvorenstvo, prozreteľnosť a spása. O tom sa ani na chvíľu neodvážime pochybovať. To však súvisí s Jeho slávou, ktorou sa prejavuje, a s jej poznaním z našej strany. Predsa len, keby bol Boh taký spokojný, mohol zostať celú večnosť sám, bez toho, že by dal vedieť o svojej sláve svojim stvoreniam. Či to urobí alebo nie, rozhodol iba na základe svojej vlastnej vôle. Bol dokonale požehnaný v sebe samom ešte skôr, než stvoril prvú bytosť. A čím sú pre Neho všetky Jeho bytosti ešte aj dnes? Opäť nám odpovedá Písmo:

Hľa, národy sú sťa kvapka z vedra, treba ich pokladať za prášok na vážkach. Hľa, ostrovy zavážia sťa zrnko piesku, Libanon nestačí na oheň a jeho zverina nestačí na zápaly. Všetky národy sú pred Ním ako nič, úplne nič neznamenujú pre Neho. Ku komu pripodobníte Boha? A akú podobu Mu dáte? (Iz 40,15-18)

To je Boh Písma. Pre nespočetné zástupy ľahostajných však stále zostáva „neznámym Bohom“ (Sk 17,23).

Ten, ktorý tróni nad obvodom zeme - kým jej obyvatelia sú len ako kobyľky - Ten, ktorý odvíja nebesá ako závoj a rozprestiera ich sťa stan na bývanie, Ten navnivoč privádza hodnostárov a sudcov zeme mení na márnosť. (Iz 40,22-23)

Ako veľmi sa líši Boh Písma od boha priemernej kazateľne!

Svedectvo Novej zmluvy sa však od starozmluvného veľmi nelíši. Ako by sa aj mohlo, keď majú obidve jedného a toho istého autora?

Čítame v ňom tiež:

...ktoré v stanovenom čase ukáže blahoslavený a jediný Panovník, Kráľ kralujúcich a Pán panujúcich, On, ktorý jediný má nesmrteľnosť a prebýva v neprístupnom svetle, ktorého nikto z ľudí nevidel a ani nemôže vidieť. Jemu česť a večná moc. Amen. (1Tim 6,15-16)

Takýto Jediný sa má uctievať, nasledovať, zbožňovať. On je osamotený vo svojej velebnosti, jedinečný vo svojej znamenitosti, neporovnateľný vo svojich prednostiach. Udržiava všetko, ale sám je od všetkého nezávislý. On dáva všetkým, Jeho však neobohacuje nič.

Takéhoto Boha nemôžeme nájsť hľadaním. Môžeme Ho spoznať len vtedy, ak sa odhalí srdcu Duchom svätým skrze slovo. Je pravda, že stvorenie dokazuje Stvoriteľa aj, že ľudia sú „bez ospravedlnenia“. A predsa musíme stále s Jobom hovoriť: „Toto sú, hľa, len okraje Jeho ciest, a len tichučké slovo sme z toho počuli. Kto však pochopí hrmenie Jeho sily“ (Job 26,14)?

Takzvaný dôkaz, ako veríme, dobre zmýšľajúcich apologetov, narobil oveľa viac škody než dobra. Veľkého Boha sa pokúsili preniesť na úroveň obmedzeného chápania, a tak stratili z dohľadu Jeho jedinečnú dokonalosť.

Ktosi sa pokúsil o analógiu s divochom, ktorý nájde v piesku hodinky a z ich detailného preskúmania vydedukuje povahu hodinára. Potiaľ je všetko v poriadku. Uvažujme však ďalej. Predpokladajme, že divoch sedí na piesku a snaží sa hodinára pomenovať, jeho osobné sklony a zvyky, povahu, znalosti a mravnú podstatu, všetko, čo tvorí jeho osobnosť. Mohol by si dokonca vymyslieť skutočného človeka, ktorý hodinky vyrobil; mohol by si povedať „zoznámil som sa s ním“? Táto otázka sa zdá malicherná, možno však ľudským rozumom pochopiť večného a nekonečného Boha? Samozrejme, že nie. Boha Písma môžu poznať len tí, ktorým to On sám umožní.

Boha rovnako nemožno spoznať ani rozumom. „Boh je Duch“ (Jn 4,24), a preto Ho možno spoznať iba duchovne. Padlý človek však nie je duchovný, ale telesný, teda pre všetko, čo je duchovné, mŕtvy. Kým sa znova nenarodí a nadprirodzene sa neprenesie zo smrti do života, kým sa zázračne nepresunie z tmy do svetla, Božie veci ani len neuvidí (Jn 3,3), a už vôbec ich nebude schopný vnímať (1K 2,14). Svätý Duch musí žiariť v našich srdciach (nie v rozumoch), aby nám dal „poznatie slávy Božej na tvári Ježiša Krista“ (2K 4,6). Aj takéto duchovné poznanie je však len čiastkové. Obnovená duša musí v milosti a v poznávaní Pána Ježiša rásť (2Pt 3,18).

Základnou modlitbou a cieľom kresťanov by mal byť život podľa slov apoštola: „Aby ste žili hodní Pána a páčili sa mu vždy, keď budete prinášať ovocie v každom dobrom skutku a hlbšie poznávať Boha“ (Kol 1,10).

BOŽIE POZNANIE

Boh je vševediaci. Vie všetko; všetko, čo sa môže stať, všetko, čo sa deje teraz; všetky udalosti, všetky stvorenia minulosti, prítomnosti aj budúcnosti. Dokonale pozná každý detail v živote každej bytosti na nebesiach, na zemi i v pekle. „Pozná, čo je v temnote“ (Dan 2,22). Jeho pozornosti nič neunikne, nič nemôže byť pred Ním skryté, na nič nezabudol. Právom môžeme so žalmistom povedať: „Žasnem nad Tvojím poznaním, je privysoko, nedosiahnem ho“ (Ž 139,6). Božie poznanie je dokonalé. Boh sa nikdy nemýli, nikdy sa nemení, nikdy nič nehľadá. „A nieto tvora, čo by bol preňho neviditeľný. Všetko je obnažené a odkryté pred očami toho, ktorému sa budeme zodpovedať“ (Hb 4,13). Taký je Boh, „ktorému sa budeme zodpovedať“!

„Ty vieš, či sadám, či vstávam; i moju myšlienku chápeš zďaleka. Ty pozoruješ, či chodím, či ležím, o všetkých mojich cestách vieš. Ešte nemám slovo na jazyku, a Ty, Hospodine, už ho celkom vieš“ (Ž 139,2-4). Aká úžasná Bytosť je Boh Písma! Každá z Jeho slávnych vlastností by mala zvyšovať našu úctu voči Nemu. V obave z Jeho vševedúcnosti by sme sa mali pred Ním klaňať a vzdávať Mu úctu. A predsa tak málo premýšľame o Božej dokonalosti! Nie je to preto, že čo i len myšlienka na ňu nás naplňuje úzkosťou?

Táto skutočnosť je však veľmi závažná: Pred Bohom sa nič nedá ukryť! „Ja viem, čo vám prišlo na myseľ“ (Ez 11,5). Hoci my Ho nevidíme, On nemá problém vidieť nás. Ani tmavá noc, najtemnejšie závesy alebo najhlbší žalár nemôžu ukryť hriešnika pred vševidiacim zrakom Boha. Stromy v záhrade neboli schopné ukryť našich prvých

rodičov. Žiaden človek nevidel Kaina zabíjať svojho brata, ale Stvoriteľ bol svedkom jeho zločinu. Sára sa mohla posmešne smiať v skrytosti svojho stanu, a Hospodin ju predsa počul. Achan ukradol zlatý prút a bezpečne ho schoval v zemi, ale Boh to vyniesol na svetlo. Dávida stálo veľké úsilie odkryť svoju skazenosť, ale vševidiaci Boh poslal jedného zo svojich služobníkov, aby mu povedal: „Ty si ten muž!“ Pisateľovi a čitateľovi tiež patria slová: „Vedzte, že trest za váš hriech vás postihne“ (4M 32,23).

Keby ľudia mohli, zbavili by Boha Jeho vševedúcnosti – dôkazom čoho je to, že „zmýšľanie tela je nepriateľstvom voči Bohu“ (R 8,7). Je pochopiteľné, že hriešnici nenávidia Božiu dokonalosť do takej miery, do akej sú nútení pripustiť ju. Želali by si, aby neexistoval svedok ich hriechov, skúmateľ ich srdc, ani sudca ich skutkov. Takéhoto Boha sa zo svojich myšlienok snažia vykázat: „Ale neuvážia, že sa pamätám na všetky ich zločiny“ (Oz 7,2). Aký úžasný je Žalm 90,8! Každý, kto odmieta Krista, má dostatočný dôvod, báť sa Ho. „Pred seba postavil si naše viny a naše tajné hriechy do svetla svojej tváre.“

Pre veriaceho je však skutočnosť Božej vševedúcnosti pravdou, ktorú naplňa veľká útecha. V časoch zmätku vraví s Jobom: „Lebo On pozná cestu, po ktorej kráčam“ (23,10). Pre mňa to môže byť tajomstvo, ktoré nechápu ani moji priatelia, ale „On pozná“! V časoch únavy a slabosti sa veriaci uisťujú slovami: „Veď On vie, ako sme utvorení, a v pamäti má, že sme prach“ (Ž 103,14). V časoch pochybnosti a nedôvery sa odvolávajú práve na túto vlastnosť a vravia: „Preskúmaj ma, ó, Bože, poznaj moje srdce; skúmaj ma a poznaj moje myšlienky! Vid', či som na ceste do trápenia, a veď ma cestou večnosti“ (Ž 139,23-24). V časoch smutného zlyhania, keď nás naše skutky sklamali, keď naše činy popreli našu oddanosť a počúvame skúmavú otázku: „Máš ma rád?“, hovoríme to, čo Peter: „Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád“ (Jn 21,17).

Tu je povzbudenie k modlitbe. Niet dôvodu k obavam, že by Boh nevypočul prosby spravodlivých, alebo že by ich slzy unikli Jeho pozornosti, pretože On pozná myšlienky a úmysly srdca. Nehrozí nebezpečenstvo, že by prehliadol jednotlivého svätca uprostred množstva prosiacich, ktorí ustavične predkladajú svoje prosby, lebo Nekonečná myseľ dokáže dávať pozor na milióny ľudí, aj na jedného človeka. Takže ani nevhodnosť jazyka, neschopnosť vyjadriť najhlbšiu túžbu duše, nemôžu ohroziť naše modlitby, lebo „skôr, ako budú volať, ja sa im ozvem, ešte budú hovoriť, už ich vypočujem“ (Iz 65,24).

„Veľký je Pán náš, nesmierny je v sile a Jeho múdrosť nemá hraníc“ (Ž 147,5). Boh vie o všetkom, čo sa kedy stalo v minulosti v každom kúte Jeho nedohľadných oblastí a dôkladne pozná všetko, čo sa nepretržite deje v celom vesmíre. Dokonale však pozná aj každú udalosť, od najnepatrnejšej až po najvýznamnejšiu, ktorá sa stane v nastávajúcich časoch. Božia znalosť budúcnosti je taká úplná, ako Jeho poznanie minulosti a prítomnosti, lebo budúcnosť celkom záleží od Neho. Keby sa mohlo udiat niečo bez priameho Božieho pôsobenia alebo dovolenia, bolo by to od Neho nezávislé a Boh by okamžite prestal byť Najvyšším.

Teraz už Božie poznanie budúcnosti nie je iba číra abstrakcia, ale niečo, čo je neoddeliteľne spojené s Jeho zámerom a čo On aj sprevádza. Boh navrhol niečo, čo ešte príde a to, čo navrhuje, sa musí vykonať. Ako Jeho najistejšie slovo potvrdzuje, On „podľa svojej vôle nakladá s nebeským vojskom aj s obyvateľmi zeme; niet nikoho, kto by mohol prekážať Jeho rukám“ (Dan 4,32). A opäť, „je veľa myšlienok v srdci človeka, ale rada Hospodinova sa uskutoční“ (Pr 19,21). Božia moc a múdrosť sú podobné nekonečnu, naplnenie všetkého, čo mal v úmysle je úplne zaručené. Niet inej možnosti, aby uskutočnenie Božích rozhodnutí zlyhalo, iba ak by trojnásobne svätý Boh klamal.

Pokiaľ ide o uskutočnenie Božích rozhodnutí, nič z toho, čo sa týka budúcnosti, nie je neisté. Žiadne z Jeho ustanovení nie je závislé od stvorení ani od druhotných príčin. Niet budúcej udalosti, ktorá by bola len možnosťou, teda niečím, čo sa môže alebo nemusí stať, (lebo) „Pánovi sú od vekov známe všetky jeho diela“ (Sk 15,18). Všetko, čo Boh rozhodol je neúprosne isté, lebo On nepozná nestálosť alebo zatienenie v odvrátení (Jk 1,17). Preto sa na samom začiatku Knihy kníh, ktorá nám z budúcnosti toľko odkrýva, dozvedáme, „čo sa má onedlho diať“ (Zj 1,1).

Dokonalé Božie poznanie je opísané a vysvetlené v každom proroctvě, ktoré je zapísané v Jeho slove. Záznamy o predpovediach, ktoré sa týkali histórie Izraela, sa v Staršej zmluve po ich vyslovení naplňali do najmenšieho detailu po celé stáročia.

Záznamy predpovedali viac o pozemskom účinkovaní Krista a tiež sa doslova a dokonale splnili. Také proctvá mohol vydať iba Ten, ktorý pozná koniec od počiatku, ktorého poznanie spočívalo v nezištnej istote splnenia všetkého, čo predpovedal. Rovnako ako Stará aj Nová zmluva obsahuje mnoho ďalších zvestí, ktoré sú ešte budúcnosťou. Tiež sa z nich „musí vyplniť všetko“ (Lk 24,44), lebo ich predpovedal Ten, ktorý o nich rozhodol.

Mali by sme však poukázať na to, že ani Božie poznanie, ani Jeho rozoznávanie budúcnosti, ktorá je v nich raz stanovená, nič nespôsobuje. Nič sa nikdy nestalo, ani sa nestane, len preto, že to Boh vedel. Príčinou všetkého je Božia vôľa. Človek, ktorý Písmu naozaj verí, síce vie, že ročné obdobia budú po sebe nasledovať aj naďalej s pevnou pravidelnosťou až do konca dejín Zeme (1M 8,22), jeho poznanie však nie je príčinou ich sledu. Tak isto Božie poznanie nepovstalo z vecí, pretože sú alebo budú, ale preto, že Boh nariadil, aby boli. Boh poznal a predpovedal ukrižovanie svojho Syna mnoho storočí pred Jeho vtelením, a to preto, že v Božom zámere bol

Baránkom zabitým od počiatku sveta, preto čítame o tom, že bol vydaný „na základe určeného Božieho zámeru a predzvesti“ (Sk 2,23).

Slovo-dve ponaučenia: Nekonečné poznanie Boha by nás malo naplňať úžasom. Ako vysoko je Pán vyvýšený nad najmúdrejšieho človeka! Nikto z nás nevie, aký deň ešte môže prísť, ale Jeho vševidiacemu pohľadu je otvorená celá budúcnosť. Nekonečné Božie poznanie by nás malo naplňať svätou bážňou. Nič z toho, čo robíme, hovoríme, alebo si dokonca myslíme, neunikne Jeho poznaniu, s ktorým musíme mať dočinenia: „Na každom mieste sú oči Hospodinove, ktoré pozorujú zlých i dobrých“ (Pr 15,3). Ako veľmi by nám pomohlo, keby sme nad tým meditovali častejšie. Namiesto toho, aby sme konali ľahkomyselne, mali by sme povedať ako Hagar: „Ty si Boh, ktorý ma vidí“ (1M 16,13). Chápanie Božieho nekonečného poznania by malo kresťana naplňať úctou. Celý môj život bol od počiatku otvorený Jeho pohľadu. On predvídal každý môj pád, každý môj hriech, každé moje odpadnutie, a predsa uprel svoje srdce na mňa. Táto skutočnosť mi naozaj pomôže klaňať sa Mu v údive a s úctou!

BOŽIE PREDZVEDENIE

Aké spory táto téma v minulosti vyvolávala! Ktorá pravda Svätého Písma však nebola príležitosťou na teologické a cirkevné zápasy? Božstvo Krista, Jeho panenské narodenie, Jeho smrť zmierenia, Jeho Druhý príchod; ospravedlnenie, posvätenie a istota veriaceho; cirkev, jej organizácia, hodnostári, sústava pravidiel; krst, Pánova večera a mohli by sme spomenúť ešte množstvo vzácných právd. A predsa spory, ktoré sa o nich viedli, nezavreli ústa verným Božím služobníkom. Prečo by sme sa teda mali vyhýbať znepokojujúcej otázke Božej predvídavosti len preto, že nás niektorí obžalujú z podnecovania nepokojov? Nechajme ostatných, nech sa škriepia, ak chcú. Našou povinnosťou je svedčiť podľa svetla, ktoré nám bolo dané.

Sú dve veci, ktoré sa týkajú Božieho predzvedenia, o ktorých mnohí nevedia: význam tohto termínu a jeho zmienka v Písme. Keďže táto nevedomosť je taká rozšírená, pre kazateľov a učiteľov je ľahké vyrukovať s prekrútením tejto témy aj pred Božím ľudom. Proti takémuto omylu je len jedna ochrana – založená na viere. Lebo je potrebné modliť sa, usilovne študovať a s pokorou prijímať načerpané slovo Božie. Len tak sa opevníme proti útokom tých, ktorí nás napádajú. Sú takí, čo zneužívajú túto absolútnu pravdu, aby zdiskreditovali a popreli absolútnu suverenitu Boha pri spáse hriešnikov. Tak, ako literárni kritici Biblie neuznávajú Božskú inšpiráciu Písma a evolucionisti Božiu prácu na stvorení, tak niektorí pseudoučitelia Biblie prevracajú Jeho predzvedenie, aby zrušili Jeho nezištné povolanie do večného života.

Keď sa vysvetlí požehnaný predmet Božieho predur-

čenia, keď sa večná Božia voľba istých ľudí, ktorí sa majú prispôbiť obrazu Jeho Syna, udá dopredu, nepriateľ vysielia niekoho, aby sa hádal o tom, či je táto voľba naozaj založená na Božom predzvedení. Toto predzvedenie sa interpretuje tak, že Boh predzvedel istých ľudí, ktorí budú poddajnejší než iní a na snaženie Ducha budú reagovať ochotnejšie. Takže preto, lebo Boh vedel, že budú veriť, predurčil ich na spásu. Takáto logika je však celkom scestná. Odmieťa pravdu o úplnej mravnej skazenosti, lebo argumentuje tým, že v niektorých ľuďoch je niečo dobré. Odníma nezávislosť Božiu, lebo Jeho ustanovenia by sa opierali o to, čo objavuje vo svojom stvorení.

Celkom obracia veci naruby, lebo ak povieme, že Boh predvídal istých hriešnikov, ktorí budú veriť v Krista, a preto ich predurčil k spásu, úplne tým prevraciame pravdu. Písmo potvrdzuje, že Boh vo svojej zvrchovanosti vyčlenil istých ľudí, aby boli prijímateľmi Jeho charakteristických výhod (Sk 13,48), preto určil, aby sa im udelil dar viery. Falošná teológia vytvára z Božieho predzvedenia našej viery príčinu Jeho povolania k spásu. Príčinou je však Božie povolanie. Naša viera v Krista je dôsledkom.

Skôr než v tejto očividne nepochopenej téme prejdeme ďalej, zdefinujme si niektoré pojmy. Čo znamená „predzvedenie“? Okamžitá odpoveď mnohých je „poznávanie vopred“. Nesmieme sa však unáhľovať v záveroch, ani obracať k výkladovým slovníkom ako definitívnemu odvolaciemu súdu, lebo tu nejde o etymológiu použitého pojmu. My potrebujeme zistiť, ako sa toto slovo používa v Písme. Použitie akéhokoľvek pojmu Duchom svätým vždy definuje jeho význam a pole pôsobnosti. Chyba pri použití tohto jednoduchého pravidla môže za množstvo zmätku a omylov. Veľa ľudí sa domnieva, že už pozná význam nejakého slova, ktoré sa používa v Písme, a pritom priveľmi váhajú porovnať si svoje domnienky s biblickou konkordanciou. Rozviníme to.

Napríklad slovo „telo“. Jeho význam sa zdá taký zrejmy, že by mnohí považovali za stratu času vyhľadávať jeho rôzne spojenia v Písme. Chvatne sa považuje za synonymum fyzického tela, preto ďalej nepátrajú. Telo však v Písme v skutočnosti veľmi často zahŕňa oveľa viac než telesné; všetko, čo tento pojem zahŕňa, môžeme vymedziť iba starostlivým porovnávaním každej jeho zmienky a štúdiom každého jedného kontextu.

Alebo si nájdime slovo „svet“. Bežný čitateľ Biblie si predstaví toto slovo ako ekvivalent ľudskej rasy a následne si mnohé pasáže, kde sa toto slovo nachádza, chybné interpretuje. Alebo slovo „nesmrteľnosť“. Naozaj si nevyžaduje žiadne štúdium? Obyčajne je odkazom na nezničiteľnosť duše. Je však chybné domýšľať si niečo, čo sa týka Božieho slova. Ak si dá čitateľ námahu a pozorne preskúma každú pasáž, kde sa nachádzajú slová „smrteľný“ a „nesmrteľný“, bude jasné, že tieto slová sa nikdy neaplikujú na dušu, ale vždy na telo.

To, čo sme teraz povedali o „tele“, „svete“ a „nesmrteľnosti“ sa dá rovnako aplikovať aj na pojmy „poznávanie“ a „predzvedenie“. Nepredstavujme si, že tieto slová neznamenaajú nič viac než jednoduché poznávanie, ale pozorne uvažujme nad rôznymi biblickými miestami, na ktorých sa objavujú. Slovo „predzvedenie“ sa v Starej zmluve nenachádza. „Poznávanie“ sa tam však objavuje často. Keď sa tento pojem používa v spojení s Bohom, často znamená dívať sa na človeka s priazňou, nielen vo význame poznávania, ale aj oddanosti skúmaného predmetu alebo osoby. „Poznám ťa podľa mena“ (2M 33,17). „Priečili ste sa Hospodinovi odo dňa, čo som vás poznal“ (5M 9,24). „Skôr, ako som ťa utvoril v živote matky, poznal som ťa“ (Jer 1,5). „Ustanovili si kniežatá, ale bez môjho vedomia“ (Oz 8,4). „Len vás som si vyvolil zo všetkých čeladi zeme“ (Am 3,2). V týchto pasážach „poznal“ znamená buď „miloval“ alebo „vyvolil“.

Podobne sa slovo „poznať“ v rovnakom význame, ako v Starej zmluve často, používa aj v Novej zmlu-

ve. „Vtedy im vyhlásim: Nikdy som vás nepoznal“ (Mt 7,23). „Ja som dobrý pastier. Poznám svojich a moji poznajú mňa“ (Jn 10,14). „Ak však niekto miluje Boha, toho pozná Boh“ (1K 8,3). „Poznal Pán tých, ktorí sú jeho“ (2Tim 2,19).

Slovo „predzvedenie“, ako sa používa v Novej zmluve, je menej nejednoznačné, ako je to v prípade jeho jednoduchého tvaru „poznať“. Ak pozorne študujete každú pasáž, v ktorej sa nachádza, zistíte, že je sporné, či sa odvoláva na číre vnímanie udalostí, ktoré sa ešte len majú stať. Skutočnosťou je, že predzvedenie sa v Písme nikdy nepoužíva v spojení s udalosťami alebo skutkami; ale vždy sa odvoláva na osoby. Sú to osoby, o ktorých Boh povedal, že ich „predzvedel“ - a nie ich skutky. Dokážeme to tak, že budeme citovať každú pasáž, kde sa tento výraz nachádza.

Prvý sa objavuje v Skutkoch apoštolov 2,23: „A tohto muža, vydaného na základe určeného Božieho zámeru a predzvedenia, ste vy zmárnili tým, že ste ho rukou zločincov pribili na kríž.“ Veľká pozornosť, ktorú venujeme štylizácii tohto verša ukazuje, že apoštol nehovorí o Božom predzvedení skutku ukrižovania, ale o ukrižovanej osobe: „A tohto muža (Krista), vydaného...“

Druhý je v Liste Rimanom 8,29-30: „Lebo ktorých vopred poznal, tých aj predurčil, aby boli podobní obrazu jeho Syna, aby on bol prvorođený medzi mnohými bratmi. A ktorých predurčil, tých aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a ktorých ospravedlnil, tých aj oslávil.“ Dobré zvážte tu použité zámeno „on“. Nehovorí sa tu o tom, čo Boh poznal vopred, ale koho predurčil. Nejde o odovzdanie ich vôle, ani o vieru v ich srdciach, ale o osoby ako také.

„Boh nezavrhol svoj ľud, ktorý vopred poznal“ (R 11,2). Ešte raz uvádzame jasný odkaz na osoby a výhradne na osoby.

Posledná zmienka je v 1. liste Petrovom 1,2: „...ktorých Boh Otec vopred poznal“. Kto sú tí vyvolení podľa

predzvedenia Boha Otca? Predchádzajúci verš nám hovorí, že odkaz sa vzťahuje na „žijúcich ako cudzincov“, napríklad v diaspóre, vo vyhnanstve, na veriacich židov. Preto sa tento odkaz vzťahuje na osoby a nie na predzvedené skutky.

Teda, aké je zázemie vo svetle týchto pasáží (a viac ich nie je), Písma, aby mohol niekto povedať, že Boh „predzvedel“ skutky jedných, napríklad ich „ľútosť a vieru“ a na základe týchto skutkov ich vyvolil pre spásu? Odpoveď je: žiadne. Písmo nikdy nehovorí o ľútosti a viere, že ich Boh predzvedel alebo pozná vopred. Pravdupovediac, po celú večnosť On naozaj vie, že niektorí budú ľutovať a veriť, a predsa to nie je to, čo Písmo spomína ako predmet Božieho predzvedenia. Toto slovo sa jednoznačne vzťahuje na Božie predzvedenie osôb; potom teda „za vzor zdravých rečí majme to, čo sme počuli“ (2Tim 1,13).

Ďalej chceme upozorniť najmä na to, že prvé dve vyššie citované pasáže jasne poukazujú a nepriamo učia, že Božie predzvedenie nezdôvodňuje a namiesto toho, aby ešte niečo bolo za ním, ju predchádza - niečo, čo je Jeho vlastným zvrchovaným ustanovením. Kristus bol „vydaný na základe (1) určeného Božieho zámeru a (2) predzvedenia“ (Sk 2,23). Jeho zámer alebo ustanovenie bolo založené na Jeho predzvedení. Tak je to aj v Liste Rimanom 8,29. Tento verš začína slovom „lebo“, čo nám napovedá, aby sme sa obzreli späť za tým, čo je hneď predtým. Čo teda hovorí predchádzajúci verš? „Všetky veci slúžia na dobro tým ... ktorí sú povolani podľa jeho predsavzatia.“ Božie predzvedenie je teda založené na Jeho „predsavzatí“ alebo ustanovení (pozri Ž 2,7).

Boh pozná vopred, čo bude, lebo to On ustanovil. Obrátené poradie, čiže zapriahnutie voza pred koňa, je v Písme preto, aby sa potvrdilo, že Boh si vyvoluje, lebo ľudia pozná vopred. Pravdou je, že pozná vopred, lebo už si vyvolil. Takto sa odstraňuje dôvod povolania z viditeľnej stránky stvorenia a umiestňuje sa na samotnú

zvrchovanú Božiu vôľu. Boh si zaumienil, že si vyvolí istých ľudí nie preto, že je v nich alebo od nich niečo dobré, či už je to prítomné alebo predzvedené, ale výhradne pre svoju vlastnú radosť.

Prečo si vybral práve týchto, nevieme. Môžeme len povedať: „Áno, Otče, tak sa ti to zaľúbilo“ (Mt 11,26). Úplne pravdivé v liste Rimanom 8,29 je to, že pred založením sveta si Boh vyvolil istých hriešnikov a určil ich na spásu (2Tes 2,13). Vyplýva to z posledných slov verša „...tých aj predurčil, aby boli podobní obrazu jeho Syna“. Boh nepredurčil tých, o ktorých predzvedel, že sú podobní. Naopak tých, ktorých predzvedel (miloval alebo vyvolil), predurčil, „aby boli podobní obrazu jeho Syna“. Ich podobnosť s Kristom nie je dôvodom, ale následkom Božieho predzvedenia a predurčenia.

Boh si nevyvolil žiadneho hriešnika preto, že predzvedel jeho vieru, a to z jednoduchého, no dostatočného dôvodu, totiž preto, že žiadny hriešnik nikdy neverí skôr, ako mu Boh dá vieru; práve tak, ako žiadny človek nevidí, kým mu Boh nedá zrak. Zrak je Boží dar, videnie je dôsledkom toho, že používam Jeho dar. Takže viera je Boží dar (Ef 2,8-9). To, že verím, je dôsledkom toho, že používam Jeho dar. Keby bola pravda, že Boh si vyvolil niektorých, aby boli spasení, lebo v stanovenom čase budú veriť, potom by sa z uverenia stal zásluhný skutok. V takom prípade by mal spasený hriešnik dôvod „vychvaľovať sa“, čo však Písmo dôrazne popiera (Ef 2,9).

Božie slovo je istotne dostatočne jasné v učení, že viera nie je zásluhným skutkom. Potvrďuje to skutočnosť, že kresťania sú ľuďia, „čo vďaka milosti uverili“ (Sk 18,27). Ak teda uverili „vďaka milosti“, na uverení nie je nič zásluhné; ak niet zásluhy, nejestvuje dôvod ani príčina, ktorá by Boha prinútila vybrať si ich. Nie, Božia voľba nepochádza z ničoho v nás alebo z nás, ale z Jeho vlastnej zvrchovanej radosti. Ešte raz čítame o „zvyšku podľa vyvolenia z milosti“ (R 11,5). Je to dosť jasné. Vyvolenie

samo osebe je z milosti a milosť je nezaslúžený prejav priazne, niečo, na čo sme si u Boha neuplatňovali nijaký nárok.

Je pre nás veľmi dôležité, aby sme na Božie predzvedenie mali jasný a biblický pohľad. Mylné koncepcie s týmto spojené vedú nevyhnutne k myšlienkam, ktoré Ho najviac zneuctujú. Populárna myšlienka Božieho predzvedenia je vcelku neprimeraná. Boh nielenže pozná koniec od počiatku, ale od počiatku aj všetko naplánoval, stanovil a predurčil. A tak, ako z príčiny vyplýva dôsledok, tak aj Boží zámer je základom Jeho schopnosti predzvedieť. Ak je teda čitateľ skutočný kresťan, je to tak preto, že si ho Boh vybral v Kristovi ešte pred ustanovením sveta (Ef 1,4), nie preto, že predzvedel, že bude veriť, ale jednoducho preto, že to tak chcel; vybral si vás bez ohľadu na vašu prirodzenú nevieru. Ak je to tak, celá sláva a chvála patrí iba Jemu. Niet dôvodu pripisovať si nejakú zásluhu. Uverili ste „vďaka milosti“ (Sk 18,27), a to preto, že vaše prvé vyvolenie pochádzalo „z milosti“ (R 11,5).

BOŽIA NADVLÁDA

Luther v jednom zo svojich listov Erazmovi píše: „Tvoje myšlienky o Bohu sú príliš ľudské.“ Tento renomovaný učenec sa nad takouto výčitkou pohoršil, pravdepodobne tým viac, že pochádzala od syna baníka. Predsa si ju však plne zaslúžil. Aj my toto obvinenie uprednostňujeme pred veľkou väčšinou dnešných kazateľov a pred tými, ktorí, namiesto toho, aby sami skúmali Písmo, lenivo prijímajú ich učenie. Najneprijateľnejšie koncepcie o vláde a panovaní Všemohúceho Ľudia teraz zastávajú takmer všade. Boh Písma je celkom neznámy dokonca aj pre nespočetné tisíce praktizujúcich kresťanov.

Za starozmluvných čias sa Boh sťažoval na odpadnutý Izrael: „Ty toto robíš, a ja mlčať mám, myslíš si, že som ako ty“ (Ž 50,21)? Takéto musí byť dnes obvinenie voči odpadnutému kresťanstvu. Ľudia si predstavujú, že Najvyšší sa viac riadi citom ako zásadami. Predpokladajú, že Jeho všemohúcnosť je prázdny výmysel a satan dokáže zmariť Jeho úmysly vo všetkých smeroch. Myslia si, že ak aj nejaký plán alebo zámer vytvoril, musí byť taký, ako ten ich, ktorý sa neprestajne mení. Otvorene prehlasujú, že nech má akúkoľvek moc, musí byť obmedzená, aby nenarúšal pevnosť slobodnej vôle človeka a neobmedzoval ho na stroj. Všepôsobiacе zmierenie, ktoré oslobodzuje každého, koho sa týka, tým degradujú na obyčajný liek, ktorý môžu hriechom nakazené duše použiť, ak to chcú urobiť. Zmenšujú silu nepremožiteľnej práce Ducha svätého na ponuku evanjelia, ktorú môžu hriešnici prijať alebo odmietnuť, ak sa im to nepáči.

Boh tohto storočia už pripomína vládcu Písma tak

vzdialene ako nejasné plápolanie sviece pripomína slávu poludňajšieho slnka. Boh, o ktorom sa hovorí z priemernej kazateľne, v obyčajnej nedeľnej škole, ktorý sa spomína v toľkej významnej náboženskej literatúre a o ktorom sa káže na väčšine takzvaných biblických konferencií, je výplodom ľudskej predstavivosti a výtvarom rozcitlivenej sentimentality. Pohanovia mimo hraníc kresťanstva si bohov vytvárajú z dreva a kameňa, zatiaľ čo milióny pohanov v rámci kresťanstva vytvárajú boha zo svojich telesných prianí. V skutočnosti sú iba ateistami, pretože medzi absolútne zvrchovaným Bohom a žiadnym Bohom neexistuje nijaká spojitosť. Boh s obmedzenou vôľou a prekazenými zámermi nemá nijaký nárok na božstvo a nie je hoden uctievania – zaslúži si len pohrdanie.

Vládu skutočného a živého Boha možno dokázať z nekonečnej vzdialenosti, ktorá oddeľuje stvorenia od Stvoriteľa. On je Hrnčiarom a oni sú len hlinou v Jeho rukách, ktorá má byť pretvorená na poctivé nádoby alebo rozmetaná na kusy (Ž 2,9) podľa Jeho želania. Keby sa všetci obyvatelia neba i zeme spojili v otvorenej vzbure proti Nemu, nespôsobilo by Mu to nijakú nepohodu. Na Jeho večný a nedostupný trón by to malo menší vplyv než sprška stredomorských vln na týčiace sa skaly Gibraltáru. Také detské a bezmocné je stvorenie so svojím vplyvom na Najvyššieho. Písmo nám hovorí, že keď sa pohania spoja s odpadnutým Izraelom, aby porazili Hospodina a Jeho Krista, „ten, ktorý býva v nebesiach sa smeje“ (Ž 2,4).

Absolútna a univerzálna vláda Boha sa jasne potvrdzuje v mnohých knihách Písma. „Tvoja je, Hospodine, veľkosť, moc, dôstojnosť, sláva i velebnosť, veď Tvoje je všetko na nebi i na zemi. Tvoje je kráľovstvo, Hospodine. Ty si ten, ktorý sa ako hlava vypína nad všetkým. ...Ty panuješ nad všetkým“ (1Kron 29,11-12). Všimnite si, že to „panuješ“ znamená teraz a nie „budeš panovať o tisíc rokov“. „Hospodine, Bože našich

otcov! Ty si Bohom na nebi a vládcom nad všetkými kráľovstvami národov. V ruke máš moc a silu a nikto sa nemôže postaviť proti Tebe“ (2Kron 20,6). Pred Ním sú prezidenti a pápeži, králi a cisári menej ako kobylyky.

„Ale On ostáva vždy jeden. Kto Mu odolá? Čo sa Mu zachce, to aj vykoná“ (Job 23,13). Vážený čitateľ, Boh Písma nie je žiadny pokrytecký panovník, žiadny neskutocný vládca, ale Kráľ kráľov a Pán pánov. „Uznávam, že Ty všetko môžeš, a nijaký Tvoj zámer nemožno prekaziť“ (Job 42,2). Všetko, čo naplánoval, už koná. Všetko, čo ustanovil, zdokonaľuje. Všetko, čo sľúbil, uskutočňuje. „Ale náš Boh je v nebesiach, robí všetko, čo sa mu páči“ (Ž 115,3). Prečo? Lebo „niet múdrosti, niet rozumnosti, nieto rady proti Hospodinovi“ (Pr 21,30).

Božia vláda nad dielami Jeho rúk je v Písme jasne vykreslená. Neživá hmota, nerozumné stvorenia, to všetko plní nariadenie Tvorcu. Na Jeho radosť sa rozdelilo Červené more a jeho vody stáli po bokoch ako steny (2M 14); zem otvorila svoje ústa a vinní rebeli spadli zaživa do jamy (4M 14). Keď to nariadil, zastalo slnko (Joz 10); a pri inej príležitosti sa vrátilo o desať stupňov späť podľa Acházových slnečných hodín. Aby dokázal svoju nadvládu, prinútil havrany priniesť jedlo pre Eliáša (1Kr 17); železo plávať na vode (2Kr 6,5); skrotiť levy, keď k nim do jamy hodili Daniela; prikázal ohňu, aby nepálil, keď do plameňov hodili troch Židov. Teda, „všetko, čo sa páči Hospodinovi, činí na nebi aj na zemi, v moriach a všetkých hĺbinách“ (Ž 135,6).

Božiu nadvládu možno vidieť aj v Jeho dokonalom ovládaní ľudskej vôle. Premýšľajte pozorne o Druhej knihe Mojžišovej 34,24. Všetci muži Izraela mali trikrát do roka opustiť svoje domovy a ísť do Jeruzalema. Žili uprostred pohanov, ktorí ich nenávideli za to, že si privlastnili ich územia. Čo teda Kanaáncom bránilo chopiť sa príležitosti počas neprítomnosti mužov, zotročiť si ženy a deti a zabráť ich majetky na farmách? Keby ruka Všemocného nedržala aj vôľu hriešnikov, ako

by Boh mohol dopredu sľúbiť, že nikto „nezatúži“ po ich územiach (v. 24)? „Srdce kráľovo je v ruke Hospodinovej ako vodné toky, vedie ho, kamkoľvek chce“ (Pr 21,1).

Niektorí však môžu namietat, že v Písme čítame, ako ľudia Bohu znova a znova vzdorovali, odporovali Jeho vôli, porušovali Jeho prikázania, nebrali ohľad na Jeho varovania a zapchávali si uši pred Jeho napomenutiami. Isteže, ale vari toto všetko ruší to, čo sme tvrdili doteraz? Ak áno, potom si Biblia zrejme protirečí. To je však vylúčené. Tieto námietky sa jednoducho vzťahujú na ľudskú hriechnosť proti zreteľnému Božiemu slovu. Spomenuli sme už, že Boh sa rozhodol sám. Pravidlo správania, ktoré nám dal a ktorým sa máme riadiť, dokonale nenaplnia ani jeden z nás. Jeho vlastné večné rozhodnutia sa však naplnili do najmenších detailov.

Absolútna a všeobecná Božia nadvláda sa rovnako kladne potvrdzuje v Novej zmluve. Vieme, že Boh „koná všetko podľa rozhodnutia svojej vôle“ (Ef 1,11) – grécke slovo „koná“ znamená „pracuje úspešne“. Preto čítame: „Lebo od neho, skrze neho a pre neho je všetko. Jemu sláva na veky. Amen“ (R 11,36). Ľudia sa môžu chváliť, že sú slobodnými jedincami so samostatnou vôľou a majú slobodu konať tak, ako si želajú. Tí, ktorí hovoria: „Pôjdeme do toho a toho mesta, pobudneme tam rok a budeme obchodovať a zarábať“, by mali dodať: „Ak bude Pán chcieť“ (Jk 4,13-15).

Tu je teda isté miesto na oddych srdca. Náš život nie je ani produktom slepeho osudu, ani výsledkom rozmarnej náhody. Každý jeho detail je ustanovený od večnosti a nariadil ho teraz živý a vládnucci Boh. Bez Jeho dovolenia sa nám nedotknú ani vlasu na hlave. „Myseľ človeka si premyslí cestu, ale Hospodin riadi Jeho krok“ (Pr 16,9). Akú istotu, silu a útechu by toto malo dať úprimnému kresťanovi! „V Tvojej ruke sú moje časy“ (Ž 31,16). Potom mi dovoľte „utíšiť sa pred Hospodinom a čakať na Neho“ (Ž 37,7).

Šiesta kapitola

BOŽIA ZVRCHOVANOSŤ

Božiu zvrchovanosť možno definovať ako uplatňovanie Božej nadvlády (pozri predchádzajúcu kapitolu). On je Najvyšší, nekonečne vyvýšený nad najvyššie stvorenie, Pán neba i zeme. Nie je nikomu podrobený, nikým ovplyvnený a je úplne nezávislý. Boh koná ako chce, len tak, ako chce a vždy tak, ako chce. Nikto Mu nekríži cestu, nikto Ho nebrzdí. Tak to jasne hovorí Jeho vlastné slovo: „Môj zámer sa splní, a uskutočním všetko, čo chcem“ (Iz 46,10); „Podľa svojej vôle nakladá s nebeským vojskom aj s obyvateľmi zeme; niet nikoho, kto by mohol prekážať Jeho rukám“ (Dan 4,32). Božská zvrchovanosť znamená, že Boh je naozaj Bohom, rovnako aj podľa mena, že je na tróne vesmíru, riadi všetko a pôsobí na všetko „podľa rozhodnutia svojej vôle“ (Ef 1,11).

Charles Haddon Spurgeon vo svojej kázni na Evanjelium podľa Matúša 20,15 plným právom hovorí:

Pre Božie deti niet utešujúcejšej vlastnosti než Jeho zvrchovanosť. Aj za tých najnepriaznivejších okolností a aj pri tých najťažších procesoch veria, že zvrchovanosť určila ich súženia, že ich ovláda a že ich všetkých posväť. Niet ničoho iného, za čo by mali deti naliehavo zápasíť, než vierouka ich Pána nad všetkým stvorením – kraľovanie Boha nad všetkými dielami Jeho rúk – trón Boha a Jeho právo sedieť na tomto tróne.

Na druhej strane vo svete niet nenávidenejšej vierouky, niet pravdy, z ktorej by boli spravili taký chaos, ako z úžasnej, ohromnej, a predsa najistejšej vierouky Zvrchovanosti nekonečného Hospodina. Ľudia dovoľia byť Bohu všade okrem Jeho trónu. Dovoľia Mu byť v Jeho dielni, aby dával tvar svetom a tvoril hviezdy. Dovoľia mu byť v sirotinci, aby rozdeľoval almužnu a udeľoval svoje dary.

Dovolia Mu niešť Zem a podopierať jej stĺpy, zažíhať nebeské svetlá alebo riadiť vlny oceánu, ktorý sa neprestáva hýbať. Keď však Boh vystupuje na svoj trón, vtedy Jeho stvorenia škripu zubami. Keď ohlasujeme vyvýšeného Boha a Jeho právo konať svoju vôľu, zaobchádzať so svojimi stvoreniami tak, ako uzná za dobré, bez toho, žeby sa ich pýtal na názor, vtedy nás tísia a zastrášujú a zapchávajú si pred nami uši. Lebo Boh na svojom tróne nie je bohom, ktorého majú radi. Je to však Boh na svojom tróne, o ktorom radi kážeme. Je Bohom na svojom tróne, ktorému dôverujeme.

„Všetko, čo sa páči Hospodinovi, činí na nebi aj na zemi, v moriach a všetkých hĺbinách“ (Ž 135,6). Sväté Písmo odkrýva mocného vladára takto: s bezkonkurenčným majestátom, neobmedzenou mocou a ničím neovplyvniteľného. Žijeme však v dňoch, keď sa i tí najpravovernejší akosi boja Bohu priznať pravé božstvo. Vravia, že utláčanie Božej zvrchovanosti vylučuje ľudskú zodpovednosť; zatiaľ čo ľudská zodpovednosť je založená na Božej zvrchovanosti a je jej produktom.

„Ale náš Boh je v nebesiach, robí všetko, čo sa Mu páči“ (Ž 115,3). Zvrchovane si vybral umiestniť každé zo svojich stvorení na také konkrétne miesto, aké sa Mu z Jeho pohľadu zdalo byť dobré. Stvoril anjelov; niektorých postavil na dočasné miesto, iným dal nemenné postavenie pred Ním (1Tim 5,21) a ich hlavou ustanovil Krista (Kol 2,10). Netreba prehliadnuť, že anjeli, ktorí zhrešili (2Pt 2,5), boli Jeho stvoreniami rovnako, ako anjeli, ktorí nezahrešili. Boh predsa len predvídal, že padnú. Napriek tomu ich postavil na nestále, podmienené miesto pre stvorenia a umožnil im padnúť, hoci nebol pôvodcom ich hriechu.

Božia zvrchovanosť takisto vložila Adama do rajskej záhrady na prechodné miesto. Keby Boh chcel, dal by ho na nemenné miesto; mohol ho dať na také pevné miesto, ako nepadlých anjelov; mohol ho dať na také isté a nemenné miesto, ako to, ktoré majú Jeho svätí v Kristovi.

Namiesto toho, ho dal do raja ako východiska zodpovednosti stvorenia, aby stál alebo padol podľa toho, či sa mu podarí alebo nepodarí dosiahnuť úroveň jeho zodpovednosti – poslušnosti voči svojmu Stvoriteľovi. Adam bol zodpovedný pred Bohom podľa Zákona, ktorý mu dal jeho Stvoriteľ. Bola to zodpovednosť, neporušená zodpovednosť, ktorá sa skúšala za najpriaznivejších podmienok.

Boh nedal Adama na miesto podmienenej zodpovednosti stvorenia preto, že bolo správne umiestniť ho tam. Správne to bolo preto, lebo to urobil Boh. Boh stvoreniu nedal život len preto, že to bolo z Jeho strany správne, t. z., že by bol pod tlakom tvorenia, bolo to však správne preto, lebo tak urobil On. Boh je totiž zvrchovaný. Jeho vôľa je najvyššia. Má ďaleko k bohu, ktorý je pod akýmkoľvek zákonom spravodlivosti. On je sám sebe zákonom, takže čokoľvek robí, je to dobré. Beda nespokojencovi, ktorý spochybňuje Jeho zvrchovanosť: „Beda tomu, kto sa háda so svojim Tvorcom, hoci je črepom medzi hlinenými črepami! Či povie hlina hrnciarovi: Čo robíš, tvoje dielo nemá cenu“ (Iz 45,9)?

Ešte raz si pripomeňme, že Pán zvrchovane umiestnil Izrael na prechodné miesto. Druhá kniha Mojžišova (kapitoly 19, 20 a 24) nám o tom prináša dosť dôkazov. Stalo sa to súčasťou všetkých prisľúbení. Boh im dal isté pravidlá. Požehnanie pre národ záviselo od ich dodržiavania Jeho ustanovení. Izrael mal však tvrdú šiju a neobrezané srdce. Reptal proti Hospodinovi, opustil Jeho Zákon, obracal sa k falošným bohom a odpadával od Hospodina. Následne naň padol Boží súd, bol vydaný do rúk svojich nepriateľov, rozptýlený po celej zemi a vo veľkom hneve Božej nepriazne zostal dodnes.

Svoju zvrchovanosť Boh uskutočňoval aj vtedy, keď vyzdvihol satana a jeho anjelov, Adama a Izrael do pozície svojej vlastnej zodpovednosti. Namiesto toho však, aby vo svojej zvrchovanosti odňal stvoreniu jeho zodpovednosť, práve vďaka nej ho dal na toto prechodné

miesto a obdaril ho takou zodpovednosťou, akú považoval za vhodnú. Na základe tejto zvrchovanosti Ho vnímame ako Boha nad všetkým. Takto existuje dokonalá harmónia medzi Božou zvrchovanosťou a zodpovednosťou stvorenia. Mnohí hlúpo hovoria, že je nemožné ukázať, kde sa končí Božská zvrchovanosť a kde sa začína zodpovednosť človeka. Ľudská zodpovednosť sa začína práve vo zvrchovanom usporiadaní Stvoriteľa. Čo sa týka Jeho zvrchovanosti, tá sa neskončila a nikdy sa neskončí!

Pozrime sa na ďalšie dôkazy toho, že zodpovednosť stvorenia je založená na Božej zvrchovanosti. Koľko je v Písme zapísaných vecí, ktoré boli správne, lebo ich nariadil Boh – a ktoré by neboli správne, keby ich nenariadil. Aké mal Adam právo jesť zo stromov v záhrade? Bolo to dovoľenie jeho Stvoriteľa (1M 2,16), inak by bol zlodejom. Aké by mal Izrael právo vziať si egyptské šperky a oblečenie (2M 12,35)? Žiadne, ak by mu to Hospodin nedovoliť (2M 3,22). Aké mal Izrael právo zabiť toľko jahniat na obeť? Žiadne, iba ak mu to nariadil Boh. Aké mal Izrael právo vyvraždiť všetkých Kanaáncov? Žiadne, iba ak mu to nariadil Hospodin. Aké má právo manžel žiadať od svojej manželky poslušnosť? Žiadne, iba ak to tak ustanovil Boh. A tak môžeme pokračovať ďalej. Ľudská zodpovednosť je založená na Božej zvrchovanosti.

Ešte jeden príklad uplatnenia absolútnej Božej zvrchovanosti: Boh poslal svojich vyvolených na iné miesto než Adama alebo Izrael. Poslal ich na nemenné miesto. Vo večnom zaslúbení bol Ježiš Kristus ustanovený ich Hlavou, zobral ich zodpovednosť na seba, a vypracoval pre nich spravodlivosť, ktorá je dokonalá, neporaziteľná a večná. Kristus stál na podmienenečnom mieste, lebo „sa podriadil zákonu, aby spasil tých, čo boli pod zákonom“, no s tým nekonečným rozdielom, že kým ostatní zlyhali, On nezlyhal a ani nemohol zlyhať. Kto určil Kristovi takéto podmienenečné miesto? Trojjediný Boh. Bola to zvrchovaná vôľa, ktorá Ho určila, zvrchovaná láska, ktorá Ho vyslala, zvrchovaná autorita, ktorá určila Jeho prácu.

Kristovi boli určené isté podmienky. Mal byť splodený na podobu hriešneho tela; mal vyniesť Zákon a vzdať mu úctu; mal vyniesť všetky hriechy celého Božieho ľudu na svojom tele na drevo kríža; mal ich úplne odčiniť; mal znášať Boží hnev; mal zomrieť a byť pochovaný. Po splnení týchto podmienok mu bola prisľúbená odmena (Iz 53,10-12). Mal byť prvorodený medzi mnohými bratmi; mal dostať ľudí, ktorí mali šíriť Jeho slávu. Nech je požehnané Jeho meno naveky, že tieto podmienky splnil!

Pretože tak učinil, Otec zostáva zaviazaný slávnostnou prisahou, že zachová v čase a večnosťou požehná každého z tých, za ktorých sa Jeho vtelený Syn prihovril. Pretože On zaujal ich miesto, oni teraz môžu zdieľať Jeho. Jeho spravodlivosť je ich spravodlivosťou. Jeho miesto pred Bohom je ich miestom, Jeho život je tiež ich životom. Niet jedinej podmienky, ktorú by nespĺnili, ani jedinej zodpovednosti, ktorú by nevykonali, aby dosiahli večnú blaženosť. „Lebo jednou obeťou navždy zdokonalil tých, čo sa posväcujú“ (Hb 10,14).

Tu máme teda Božiu zvrchovanosť ako na dlani zjavenú rôznymi spôsobmi, ktorými zaobchádza so svojimi stvoreniami. Časť anjelov, Adam a Izrael stáli na podmienenečných miestach. Ďalšie požehnanie záviselo od ich poslušnosti a vernosti Bohu. V ostrom kontraste však „maličké stádo“ (Lk 12,32) dostalo nepodmienečné, nezameniteľné miesto v Božom prisľúbení, v Božích rozhodnutiach, u Božieho Syna; jeho požehnanie závisí od toho, čo preň urobil Kristus. „Ale pevný Boží základ stojí a má túto pečať: Poznal Pán tých, ktorí sú jeho“ (2Tim 2,19). Základ, na ktorom stoja Boží vyvolení, je dokonalý; nič sa k nemu nemôže pridať, ani sa od neho nemôže nič odňať (Kaz 3,14). Tu je teda najvyšší a najväčší prejav absolútnej Božej zvrchovanosti. On sa „zmlúva, nad kým chce, a zatvrdzuje, koho chce“ (R 9,18).

BOŽIA NEMENNOSŤ

Toto je jedna z Božích predností, o ktorej sa dostatočne nepremýšľala. Je to jedna z vynikajúcich vlastností Stvoriteľa, ktorá Ho odlišuje od všetkých Jeho stvorení. Boh je neustále ten istý: nepodlieha zmene vo svojom bytí, vlastnostiach alebo rozhodnutiach. Preto sa Boh prirovnáva ku skale (5M 32,4), ktorá zostáva nehybná, aj keď okolo nej neustále pulzuje celý oceán. Aj napriek tomu, že všetky stvorenia podliehajú zmene, Boh je nemenný. Lebo Boh nemá ani začiatok ani koniec. Je naveky „Otec svetiel, u ktorého niet premeny ani zatienenia v odvrátení“ (Jk 1,17).

Po prvé, Boh je nemenný vo svojej podstate. Jeho povaha a bytie sú nekonečné a nepodliehajú žiadnym zmenám. Nikdy nebolo času, keď nebol; nikdy nepríde čas, keď prestane existovať. Boh sa ani nevyvíjal, nerástol a ani sa nezlepšil. Tým, kým je dnes, vždy bol a bude. „Lebo ja, Hospodin, som sa nezmenil“ (Mal 3,6), je Jeho bezvýhradné tvrdenie. Nemôže sa zmeniť k lepšiemu, lebo je už dokonalý; tým, že je dokonalý, nemôže sa zmeniť ani k horšiemu. V podstate nie je ovplyvnený ničím okrem seba samého, zlepšenie ani zhoršenie nie je možné. Je neustále ten istý. Môže len povedať, „SOM, KTORÝ SOM“ (2M 3,14). Nedotýka sa Ho ani plynutie času. Na čele večnosti niet žiadnej vrásky. Jeho moc sa preto nikdy nezmenší a Jeho sláva nikdy nestratí.

Po druhé, Boh je vo svojich vlastnostiach nemenný. Nech boli Božie vlastnosti pred vznikom vesmíru akékoľvek, teraz sú presne také isté, aké zostanú naveky. Je to nevyhnutné, lebo sú to Jeho najväčšie prednosti, základné vlastnosti Jeho bytia. *Semper idem* (stále rovnaký)

je nájis na každej z nich. Jeho moc sa neoslabil, Jeho múdrosť nezmenšila, Jeho svätosť sa nepošpinila. Božie vlastnosti sa nemôžu zmeniť tak, ako nemôže prestať existovať božstvo. Jeho vierohodnosť je nemenná, lebo Jeho slovo „navěky pevne stojí v nebesiach“ (Ž 119,89). Jeho láska je večná: „Miloval som ťa večnou láskou“ (Jer 31,3). A „keďže miloval svojich, ktorí boli na svete, preukázal im dokonalú lásku“ (Jn 13,1). Jeho milosť neprestáva, lebo „trvá navěky“ (Ž 100,5).

Po tretie, Boh je nemenný vo svojom rozhodnutí, Jeho vôľa sa nikdy nemení. Možno niekto bude namietat', keď si prečíta, že „Hospodin oľutoval, že učinil človeka na zemi“ (1M 6,6). Že by si Písmo protirečilo? Naša prvá odpoveď znie: nie, nemôže si protirečiť. Štvrtá kniha Mojžišova 23,19 jasne hovorí: „Boh nie je človekom, aby klamal, ani ľudským synom, aby ľutoval.“ Vysvetlenie je jednoduché. Keď Boh hovorí o sebe, často svoj jazyk prispôsobuje našej obmedzenej chápavosti. Opisuje sa ako ten, kto má údy tela ako oči, uši, ruky.

Hovorí o sebe ako „precitá“ (Ž 78,65), ako „skoro vstáva“ (Jer 7,13 R); a predsa ani nedrieme, ani nespí. Keď zavádza zmenu do svojho zaobchádzania s ľuďmi, opisuje priebeh svojho konania ako „ľútosť“.

Áno, Boh sa vo svojom rozhodovaní nemení. „Veď neodvolateľné sú Božie dary milosti a povolanie“ (R 11,29). Musí to tak byť, lebo „On ostáva vždy jeden. Kto mu odolá? Čo sa mu zachce, to aj vykoná“ (Job 23,13).

Vo všetkom navôkol je zmena a skaza,
Nech ten, čo sa nemení, s nami ostáva.

Boží zámer sa nikdy nemení. To, že človek mení svoje rozhodnutia a plány, spôsobuje jedna z nasledujúcich vecí: túžba vedieť predvídať, aby ich mohol všetky predpokladať alebo nedostatok sily na to, aby ich mohol uskutočniť. Keďže Boh je vševediaci a všemohúci, nemá nikdy dôvod svoje rozhodnutia upravovať. Nie,

„Hospodinova rada trvá navěky, myšlienky Jeho srdca z rodu na rod“ (Ž 33,11). Preto čítame o „nezmeniteľnosti Jeho rozhodnutia“ (Hb 6,17).

Tu môžeme vnímať nekonečnú vzdialenosť, ktorá oddeľuje najvyššie stvorenie od Stvoriteľa. Tvorstvo a menlivosť sú súvzťažné pojmy. Ak by stvorenie nebolo od prírody menlivé, nebolo by stvorením, ale Bohom. Od prirodzenosti nás to ťahá k ničomu, keďže pochádzame z ničoho. Naším zničením neostáva nič, len vôľa a udržiavajúca Božia moc. Nikto nedokáže udržať samého seba pri živote ani chvíľu. Každým dychom, ktorý naberáme, úplne závisíme od Stvoriteľa. So žalmistom radostne priznávame, že „On duši našej život dal“ (Ž 66,9). Keď si to uvedomíme, malo by nás to nútiť, aby sme sa v Jeho prítomnosti sklonili vedomí si našej ničotnosti, lebo „v ňom žijeme a hýbeme sa a máme naše bytie“.

Ako padlé tvory nie sme iba menliví, ale všetko v nás je proti Bohu. Sme ako „bludné hviezdy“ (Júd 13), mimo svojej vlastnej dráhy. Sme skazení „ako búrlivé more, keď sa nemôže upokojiť“ (Iz 57,20). Padlý človek je nestály. Jákobove slová týkajúce sa Rubena sa úplne vzťahujú na všetkých Adamových potomkov, ktorí „prekypeli sťa voda“ (1M 49,4). To teda neznamená pieteť, ale je aj súčasťou pravdy, že si máme všimnúť príkaz „odvráťte sa od človeka“ (Iz 2,22). Od žiadnej bytosti nezávisíme. „Nespoliehajte sa na kniežatá, na človeka, u ktorého niet pomoci“ (Ž 146,3). Ak neuposlúchnem Boha, potom si zaslúžim, aby ma moji kamaráti podviedli a sklamali. Ľudia, ktorí ťa dnes majú radi, ťa zajtra môžu nenávidieť. Zástup, ktorý kričal „Hosanna Synovi Dávidovmu“ rýchlo prešiel na „preč s ním, ukrižuj ho“.

Tu je spoľahlivá útecha. Na ľudskú povahu sa nemožno spoliehať, na Boha áno! Akokoľvek môžem byť nestály, akokoľvek moji priatelia môžu byť vrtkaví, Boh sa nemení. Keby sa menil tak, ako my, keby si dnes želal jednu vec a zajtra druhú, keby Ho ovládala

náladovosť, kto by sa mohol na Neho spoľahnúť? On je však vždy ten istý. Jeho zámer je nemenný, Jeho vôľa stála, Jeho slovo to isté. Zatiaľ čo mocný príval odplaví všetko okolo nás, toto je skala, na ktorú môžeme postaviť svoje nohy. Stálosť Božej osoby zaručuje naplnenie Jeho prísľubov: „Lebo keby sa aj vrchy pohli a pahorky sa klátili, moja milosť sa nepohne od teba, ani moja zmluva pokoja sa neskláti, hovorí Hospodin, ktorý sa zmilúva nad tebou“ (Iz 54,10).

Takéto je povzbudenie k modlitbe. „Aká útecha by to bola modliť sa k bohu, ktorý každú chvíľu mení svoju farbu ako chameleón? Kto by predložil žiadosť svetskému vládcovi, ktorý by bol taký menlivý, že jedného dňa by požiadavke vyhovel a na druhý deň ju poprel?“ (S. Charnock, 1670). Ak by sa niekto opýtal, aký zmysel má modliť sa k Tomu, ktorého vôľa je nemenná, odpovedáme: lebo si to žiada. Aké požehnanie Boh prisľúbil bez toho, aby sme ich hľadali? „A máme v ňom istotu, že nás počuje, kedykoľvek o niečo prosíme podľa jeho vôle“ (1Jn 5,14). Vždy si želá to, čo je pre dobro Jeho dieťaťa. Žiadať niečo proti Jeho vôli nie je modlitba. To sa považuje za odpor.

Utrpenie hriešnikov spočíva v nasledujúcom: Tí, ktorí Ním pohrdajú, prestupujú Jeho zákony, nemajú účasť na Jeho sláve, ale svoj život žijú, akoby ani neexistoval, nemsú predpokladať, že keď nakoniec budú volať k Nemu o milosť, zmení svoju vôľu, vezme späť svoje slovo a zruší svoje strašné hrozby. Nie, On napriek tomu prehlásil: „Preto aj ja budem konať v prchkosti, moje oko sa nezmiluje, ani nebudem mať súcit. Hoci budú hlasno volať na mňa, nevypočujem ich“ (Ez 8,18). Boh nepoprie sám seba, aby uspokojil ich chůtky. Boh je svätý, a to nemeniteľne. Preto Boh nenávidí hriech. A nenávidí ho naveky. Odtiaľ pochádza večnosť trestu pre všetkých, ktorí zomreli v hriechoch.

Božia nemennosť, ako oblak, ktorý stál medzi Izraelitmi a Egypťanmi, má svoju temnú aj svetlú stránku. Zaručuje vykonanie Jeho hrozieb, ale aj uskutočnenie Jeho prísľubov; ničí nádej, z ktorej sa vinní nerozumne tešia, že bude zhovievavý k svojim krehkým a chybným stvoreniam a že s nimi bude zaobchádzať oveľa citlivejšie, než možno očakávať podľa Jeho tvrdení. Oproti týmto zradným a arogantným špekuláciám stojí slávnostná pravda, že Boh je v pravdovravnosti a v zámere, v dôveryhodnosti a v spravodlivosti nemenný (J. Dick, 1850).

Ôsma kapitola

BOŽIA SVÄTOSŤ

„Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval tvoje meno? Pretože ty jediný si svätý“ (Zj 15,4). Boh jediný je nezávisle, nekonečne a nemenne svätý. Písmo Ho oslovuje prívlastkom „svätý“. A On taký aj je, lebo v Ňom možno nájsť súhrn všetkých vynikajúcich mravných vlastností. Je absolútne čistý, nepoškvrnený ani tieňom hriechu. „Boh je svetlo a nieto v ňom nijakej tmy“ (1Jn 1,5). Svätosť je najvyššou vlastnosťou Božej prirodzenosti; úžasný Boh je „velebný v svätosti“ (2M 15,11). Preto čítame: „Pričisté sú Tvoje oči, aby sa dívali na zlo, Ty nemôžeš hľadieť na trápenie“ (Ab 1,13).

Keďže Božia moc je v protiklade k prirodzenej slabosti stvorenia, keďže Jeho múdrosť je v úplnom protiklade k najmenšej chybe v porozumení alebo hlúposti, Jeho svätosť je úplnou antitézou každej mravnej chyby alebo nečistoty. Boh si za starých čias v Izraeli vyberal spevákov, „ktorí mali v svätej nádhere spievať chválospevy“ (2Kron 20,21). „Moc je Božia ruka alebo rameno, vševedúcnosť Jeho oko, milosť Jeho vnútro, večnosť Jeho trvanie, ale svätosť je Jeho krása“ (S. Charnock). To je to, za čo Ho predovšetkým milujú tí, ktorí boli oslobodení od vlády hriechu.

Hlavný dôraz sa kladie na túto Božiu dokonalosť.

Boh sa častejšie oslovuje svätý než Všemohúci a táto časť Jeho dôstojnosti Ho predstavuje viac, než akákoľvek iná. Nikde nenájdete „Jeho mocné meno“ alebo „Jeho pravdivé meno“, ale Jeho veľké meno, a najviac Jeho sväté meno. Toto je najvyšší titul úcty; v ňom sa objavuje vznešenosť a posvätnosť Jeho mena (S. Charnock).

Serafíni pred nebeským trónom slávnostne oslavujú túto dokonalosť, ako žiadnu inú, slovami: „Svätý, svätý, svätý je Hospodin mocností“ (Iz 6,3). Túto dokonalosť vyčlenil sám Boh. „Neznesvätím svoju zmluvu“ (Ž 89,35). Boh prisahá svojou svätosťou, lebo je to najplnšie vyjadrenie Jeho samého.

Preto nás napomína: „Ospevujte Hospodina, Jeho zbožní, a oslavujte Jeho svätú pamiatku“ (Ž 30,4)! „Toto môžeme pokladať za transcendentálnu vlastnosť, ktorá prechádza cez ostatné a vrhá na ne lesk. Je to vlastnosť vlastností“ (J. Howe, 1670). Takto čítame o „láskavosti Hospodinovej“ (Ž 27,4), ktorá nie je ničím iným než svätou ozdobou (Ž 110,3).

Ako sa zdá byť problémom určenie znamenitosti nad všetky Jeho ostatné prednosti, tak je to aj so slávou všetkého ostatného: ako je to so slávou Boha, tak je to aj so slávou každej Jeho prednosti; ako je Jeho moc ich silou, tak je Jeho svätosť ich krásou; ak by boli všetky slabé bez všemohúcnosti, ktorá ich podporuje, bez svätosti, ktorá ich krásli, by neboli pôvabné. Keby čokoľvek malo byť poškvrnené, svoju česť by stratil celý zvyšok tak, ako by v jedinej chvíli slnko stratilo svoje svetlo, teplo, silu, plodiacu a oživujúcu moc. Ako je v kresťanstve leskom každej milosti úprimnosť, tak je čistota nádherou každej vlastnosti Boha. Jeho spravodlivosť je svätou spravodlivosťou, Jeho múdrosť svätou múdrosťou, Jeho moc „svätým ramenom“ (Ž 98,1). Jeho pravda alebo prísľub „svätým slovom“ (Ž 105,42). Jeho meno, ktoré označuje všetky Jeho vlastnosti spolu, „je sväté“ (Ž 103,1) (S.Charnock).

Božia svätosť sa prejavuje v Božích dielach. „Spravodlivý je Hospodin vo všetkých svojich cestách a milostivý vo všetkých svojich skutkoch“ (Ž 145,17). Od Neho nemôže pochádzať niečo, čo nie je vynikajúce. Svätosť je pravidlom všetkých Jeho skutkov. Všetko, čo na počiatku stvoril, vyhlásil za „veľmi dobré“ (1M 1,31). Neurobil by to, keby v tom bolo niečo nedokonalé alebo

nesväté. Človeka stvoril „priameho“ (Kaz 7,29), na obraz a podobu Stvoriteľa. Padlých anjelov stvoril pôvodne svätých, lebo vieme, že „si nezachovali svoju pôvodnú hodnotu“ (Júd 6). O satanovi sa píše: „Bol si dokonalý v svojich cestách odo dňa svojho stvorenia až dovtedy, čo sa zistila zvrátenosť pri tebe“ (Ez 28,15).

Božia svätosť sa prejavuje v Jeho Zákone. Tento Zákon zakazuje hriech vo všetkých jeho formách – v tej najjemnejšej, ako aj v tých najplnších podobách: úmysel mysle, ako aj znečistenie tela; tajná túžba, aj skutok. Preto čítame: „A tak zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré“ (R 7,12). Áno, „Hospodinov príkaz je jasný, osvecuje oči. Hospodinova bázeň je čistá, zostáva naveky; Hospodinove práva sú pravdou, napospol sú spravodlivé“ (Ž 19,8-9).

Božia svätosť sa prejavila na kríži. Nekonečnú Božiu svätosť a hrôzu hriechu podivuhodne a predsa najslávnejšie vyjadruje vykúpenie. Ako veľmi Boh musí hriech nenávidieť, keď bol prisúdený Jeho Synovi, že ho odsudzuje do krajných pustatín!

Ani všetky čaše súdu, čo boli alebo budú vyliate na skazený svet, ani horiaca pec hriešnikovho svedomia, ani nezvratný rozsudok, ktorý vyriekol nad vzbúrenými démonmi, ani vzdychy zatratených bytostí, nedávajú takú predstavu o Božej nenávisti voči hriechu, ako hnev, ktorý dopustil Boh na svojho Syna. Božia svätosť nikdy nebola krajšia a pôvabnejšia ako vtedy, keď sa na Spasiteľovej tvári zračili smrteľné krče. V Žalme 22 to sám priznáva. Hoci Boh od Neho svoju usmiatu tvár odvrátil a do srdca Mu vrazil svoj ostrý nôž, ktorý zosilnil Jeho hrozný výkrik: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“, tejto prednosti sa klania: „Ty si svätý“ (v. 3) (S. Charnock).

Pretože Boh je svätý, hriech nenávidí. Miluje všetko, čo je v súlade s Jeho zákonmi a je proti všetkému, čo je proti nim. Jeho slovo hovorí jasne: „Lebo ohavný je Hospodinu zvrhlík“ (Pr 3,32). A ďalej, „úmysly zlého sú

Hospodinu ohavnosťou“ (Pr 15,26). Znamená to teda, že hriech musí nevyhnutne trestať. Hriech už nemôže existovať bez Jeho trestu a tiež vzbudzuje Jeho nenávisť. Boh hriešnikom často odpustil, ale nikdy neodpustil hriechu; hriešnikovi sa odpúšťa iba vďaka Tomu, ktorý niesol jeho trest; lebo „bez preliatia krvi nieto odpustenia“ (Hb 9,22). Preto vieme, že „Hospodin sa pomstí na svojich protivníkoch a drží hnev proti svojim nepriateľom“ (Nah 1,2). Za jeden hriech Boh vyhnal našich prvých rodičov z raja; za jeden hriech celé potomstvo Kanaánu padlo pod kliatbu, ktorá na nich zostáva dodnes; za jeden hriech bol Mojžiš vylúčený zo zasľúbenej zeme; Elišov sluha padol malomocný; Ananiáš a Zafíra boli pre zem živých stratení.

Tu nachádzame dôkaz o duchovnej inšpirácii Písma. Ľudia so zatvrdeným srdcom však naozaj neveria v Božiu svätosť. Ich predstava o Jeho osobe je veľmi jednostranná. Nerozumne dúfajú, že Jeho milosť preváži všetko ostatné. Slová Žalmu 50,21 je Božia zbraň proti nim. „Myslíš si, že som ako ty?“ Myslia iba na boha, ktorý je vytvorený podľa vzoru ich zlých srdc, teda pokračovaním ich bláznivej nerozumnosti. Taká je svätosť, ktorá sa pripisuje božskej povahe a charakteru v Písme, ktorá jasne poukazuje na svoj nadľudský pôvod.

Charakteristika, ktorá sa prisudzuje bohom starovekého a moderného pohanstva, sa veľmi odlišuje od nepoškvrnenej čistoty, ktorá patrí skutočnému Bohu. Nevýslovne svätého Boha, ktorému sa nadovšetko hnuší všetok hriech, „nevynašiel“ nikto z Adamových padlých potomkov! Keď človeku ukážete Toho jediného, ktorý je nekonečne a nezameniteľne svätý, odhalíte hroznú skazenosť ľudského srdca a jeho nepriateľstvo voči živému Bohu. Jeho vlastná predstava o hriechu sa prakticky obmedzuje na to, čo svet nazýva zločinom. Všetko ostatné človek zľahčuje ako „chyby“, „omyly“, „slabosti“. A aj tam, kde si priznáva hriech, hľadá si výhovorky a závažnosti zľahčuje. Boh, ktorého veľká väčšina praktizujú-

cich kresťanov miluje, je veľmi často považovaný za chápavého starca, ktorý sám síce nemá zmysel pre bláznovstvo, nad indiskrétnosťou mladosti však zhovievavo prižmúri oči. Písmo však hovorí: „U teba nemá miesta nešľachetník“ (Ž 5,5). A inde: „Boh ... môže trestať každý deň“ (Ž 7,12). Ľudia však odmietajú veriť v takého Boha a škrípu zubami, keď ich pozornosť zamestnáva Jeho nenávisť k hriechu. Hriešny človek „nevynašiel“ svätého Boha, tak ako nevytvoril ani ohnivé jazeró, v ktorom bude naveky trpieť.

Pretože Boh je svätý, súhlas s Ním na úrovni aktivity stvorenia je celkom nemožný. Padlé stvorenie by skôr vytvorilo svet, než robilo to, čo je v súlade s nekonečnou čistotou. Vari temnota môže prebývať so svetlom? Môže sa Nepoškvrnený tešiť z „poškvrneného rúcha“ (Iz 64,5)? Aj to najlepšie, čo prináša hriešnik, je poškvrnené. Skazený strom nemôže prinášať dobré ovocie. Boh by poprel seba, ponížil by svoje prednosti, keby sa pokladal za spravodlivého a svätého a nebol by taký; a nie je nič také, čo by malo na sebe najmenšiu škvrnu v porovnaní s Božou prirodzenosťou. To, čo si žiada Jeho svätosť, však Jeho milosť poskytuje v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi. Každý úbohý hriešnik, ktorý k Nemu bežal, aby našiel útočisko, stojí „obdarený v milovanom“ (Ef 1,6).

Pretože Boh je svätý, náš postoj k Nemu si vyžaduje najvyššiu úctu. „Nebesá oslavujú Tvoju divotvornosť, Hospodine, a Tvoju vernosť v zbore svätých“ (Ž 89,6). A ďalej: „Vyvyšujte Hospodina, nášho Boha, a klaňajte sa pred Jeho podnožou, On je svätý“ (Ž 99,5). Áno, „pred Jeho podnožou“, v najnižšej polohe poníženosti, pred Ním sklonení. Keď Mojžiš pristúpil k horiacemu kru, Boh povedal: „Zobuj si obuv z nôh“ (2M 3,5). Lebo Jemu sa má slúžiť „s bážňou“ (Ž 2,11). Jeho požiadavka na Izrael bola: „Na tých, ktorí sú mi blízki, ukážem sa svätým a oslávim sa pred všetkým ľudom“ (3M 10,3). Čím väčšiu majú naše srdcia bázeň pred Jeho nevysloviteľnou svätosťou, tým prijateľnejšie budú naše

postoje voči Nemu.

Pretože Boh je svätý, mali by sme túžiť podriaďiť sa Mu. Jeho prikázanie znie: „Bud'te svätí, lebo ja som svätý“ (1Pt 1,16)! Nekáže nám, aby sme boli všemohúci alebo vševediaci, ako je On, ale svätí, a to „v celom svojom počínaní“ (1Pt 1,15). „Toto je najdôležitejší spôsob uctievania Boha. Ani vznešeným obdivom, výstižnými výrazmi ani okázalou službou Ho neoslávime tak, ako keď sa s Ním usilujeme hovoriť v nepoškvrnenom rozporení a riadiť sa podľa Neho“ (S. Charnock). Keď teda samotný Boh je zdrojom a prameňom svätosti, svätosť hľadajme u Neho; nech je naša každodenná modlitba taká! Nech vás „celých posvätí, a pri príchode nášho Pána Ježiša Krista nech zachová vášho neporušeného ducha, dušu i telo bez úhony“ (1Tes 5,23).

Deviata kapitola

BOŽIA MOC

Ak o Bohu nepremýšľame ako o všemocnom a všemúdrom, nemôžeme mať o Ňom správnu predstavu. Ak Boh nemôže robiť to, čo chce a ako sa Mu páči, nemôže byť Bohom. Tak, ako má Boh vôľu rozhodnúť sa pre to, čo považuje za dobré, má aj moc svoju vôľu vykonať.

Božia moc je schopnosť a sila, prostredníctvom ktorej môže Boh spôsobiť všetko, čo si želá, čokoľvek, čo môže Jeho nekonečná múdrosť nariadiť a pre čokoľvek sa nekonečná čistota Jeho vôle rozhodne... Ako je svätosť krásou všetkých Božích vlastností, tak je moc tým, čo dáva život a chod všetkým prednostiam Božej prirodzenosti. Večné rozhodnutia by boli zbytočné, keby nezasahovala moc a nevykonávala ich. Bez moci by bola Jeho milosť len slabým súcitom, Jeho prísľuby prázdny zvukom a Jeho hrozby obyčajným strašiakom. Božia moc je ako On sám; nekonečná, večná, nepochopiteľná; stvorenie ju nedokáže ani kontrolovať, ani potlačiť, ani zmariť. (S. Charnock)

„Raz prehovoril Boh, dve veci som vyrozumel: U Boha je moc“ (Ž 62,12). „Raz prehovoril Boh“ – nič viac netreba! Nebo a zem sa pominú, ale Jeho slovo pretrvá naveky. „Raz prehovoril Boh“, ako to Jeho Božskej vznešenosti pristane! My, úbohí smrteľníci, môžeme hovoriť často, a predsa nás nikto nemusí počuť. On prehovorí len raz a hrom Jeho moci počuť na tisícich vrchoch.

Hospodin zahrnel na nebi. Najvyšší vydal svoj hlas, kamenec, uhlie ohnivé. Vystrelil svoje šípy – rozosial ich, i mnohé blesky – zmiatoľ ich. Ukázali sa vodné riekiská, obnažili sa základy sveta od Tvojej hrozby, Hospodine, od hnevliwego dutia Tvojho dychu. (Ž 18,14-16)

„Raz prehovoril Boh.“ Všimnite si Jeho nemennú autoritu. „Lebo kto sa v oblaku vyrovná Hospodinovi? Kto je podobný Hospodinovi medzi synmi Božími“ (Ž 89,6)? „Všetci obyvatelia zeme sú pokladaní za nič; podľa svojej vôle nakladá s nebeským vojskom aj s obyvateľmi zeme; niet nikoho, kto by mohol prekázať Jeho rukám a opýtať sa Ho: Čo to robíš“ (Dan 4,32)? To sa otvorene ukázalo, keď sa Boh vtelil a prebýval medzi ľuďmi. Malomocnému povedal: „Chcem, buď čistý. A hneď bol čistý od malomocenstva“ (Mt 8,3). Na toho, čo ležal v hrobe už štyri dni, zavolať: „Lazar, poď von“, a mŕtvy vyšiel von. Na Jeho jediné slovo sa utíšil vietor aj na rozbúrené vlny jazer. Jeho autoritatívnemu príkazu sa nemohla vzoprieť ani légia démonov.

„U Boha je moc“, a len u Neho samého. Jediná bytosť v celom vesmíre nemá ani atóm moci, ak jej ju Boh nepridelí. Božiu moc však nemožno získať, ani nezávisí od uznania inou autoritou. Závisí iba od Neho.

Božia moc je ako On sám, samostatná a sebestačná. Najmocnejší spomedzi ľudí k tomu, aby zväčšili moc Všemocného nemôžu pridať ani za mak moci. Boh nesedí na mohutnom tróne a neopiera sa o žiadnu pomocnú ruku. Jeho dvor neudržiavajú dvorania, a slávu si nepožičiava od svojich stvorení. On sám je veľkým ústredným zdrojom a pôvodcom všetkej moci. (C. H. Spurgeon)

Celé stvorenie nesie svedectvo nielen o úžasnej Božej moci, ale aj o Jeho úplnej nezávislosti od všetkých stvorených vecí. Počujte Jeho vlastnú námietku: „Kde si bol, keď som kládol základy zeme? Povedz niečo rozumné, ak vieš! Ty iste vieš, kto jej určil rozmery a kto rozťahal nad ňou merací pás! Na aký základ boli spustené jej piliere a kto položil jej uholný kameň“ (Job 38,4-6)? Ľudská pýcha leží celkom v prachu!

Moc sa používa aj ako Božie meno: „Uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci“ (Mk 14,62), to znamená po pravici Boha. Boh a moc sú pojmy navzájom také neoddeliteľné, že sa dajú zamieňať. Aká nesmierna je Jeho podstata nepripútaná k miestu; aká je nekonečná! Nedá sa zmerať v čase; taká je všemohúca a vzhľadom na činnosť neobmedziteľná. (S. Charnock)

„Toto sú, hľa, len okraje Jeho ciest, a len tichučké slovo sme z toho počuli. Kto však pochopí hrmenie Jeho sily“ (Job 26,14)? Kto zráta všetky pamätníky Jeho moci? A ten, ktorý zobrazuje Jeho moc vo viditeľnom stvorení, je úplne nad našu schopnosť chápať. O čo menej chápeme Jeho všemohúcnosť! A len máličko z Božej moci je zjavené v Jeho dielach.

„Detaily jeho ciest“ pozorujeme v stvorení, v prozreteľnosti, vo vykúpení, ale v nich vidno iba „nepatrný detail“ Jeho moci. V Abakukovi 3,4 sa píše najmä toto: „A tým je zahalená Jeho moc“. Sotva si možno predstaviť niečo prepriatejšie než obrazotvornosť tejto kapitoly. A predsa v nej nič nepredstihuje vznešenosť tohto výroku. Prorok (v obraze) spozoroval mocného Boha, ako rozhadzuje vrchy a prevracia hory, ktoré by mohol niekto považovať za úžasný prejav Jeho moci. Ba dokonca, ako hovorí náš verš, je to skôr „zahalenie“ než „odkrytie“ Jeho moci. Čo to znamená? Moc Božstva je taká nepredstaviteľná, nesmierna a taká nekontrolovateľná, že to úžasné vrenie, ktoré v prírode spôsobuje, Jeho nekonečnú moc skôr ukrýva než odkrýva!

Spojenie nasledujúcich pasáží je naozaj nádherné: „Kráča po vysokých vlnách mora“ (Job 9,8) – vyjadruje nekontrolovateľnú Božiu moc. „Prechádza sa po nebeskej klenbe“ (Job 22,14) – hovorí o nesmiernosti Jeho prítomnosti. „Na krídlach vetra sa uberáš“ (Ž 104,3) – vyjadruje nesmiernu pohotovosť Jeho skutkov. Posledný výraz je veľmi pozoruhodný. Nehovorí o tom, že „letí“, alebo „beží“, ale že „sa uberá“, a to na samých „krídlach vetra“

- na najrýchlejších časticiach, ktoré vrhá v najväčších závanoch a ktoré strháva s takmer nepredstaviteľnou rýchlosťou, a predsa sú pod Jeho nohami a úplne pod Jeho kontrolou!

Uvážte teraz, aká je Božia moc v stvorení. „Tvoje sú nebesá a Tvoja je i zem, svet i jeho náplň; Ty si ich založil; sever i juh Ty si stvoril“ (Ž 89,11-12). Skôr ako začne pracovať človek, musí mať nástroje a materiál. Boh však začal z ničoho a samotným svojim slovom z ničoho vytvoril všetko. Rozum to nedokáže pochopiť. Boh „riekol a stalo sa, On rozkázal a postavilo sa“ (Ž 33,9). Prvotná hmota počula Jeho hlas. „Boh riekol buď... a tak sa stalo“ (1M 1). Rovnako môžeme zvolať: „Máš mocnú pravicu, silná je Tvoja ruka, vyvýšená Tvoja pravica!“ (Ž 89,14)!

Kto, pri pohľade na polnočnú oblohu bdejúcim okom pozoruje jej meniace sa divy; kto sa môže zdržať otázok, z čoho boli ich mocné obežnice vytvorené? Ťažko pochopiť, že boli vytvorené bez materiálu. Vyrástli zo samotnej prázdnoty. Vznesená látka všeobecnej prírody sa vynorila z ničoho. Aké nástroje použil Najvyšší Architekt nato, aby dal detailom s takou znamenitou presnosťou formu a celku taký nádherný lesk? Ako to celé do jednej dokonale proporčnej a skvele vypracovanej štruktúry spojil? Prostým príkazom všetko zakončil. „Nech sú“, povedal Boh. Nič viac nepridal a hneď povstala nádherná stavba, ktorú tvoria všetky krásy, ktorá ukazuje nespočetné prednosti a uprostred očarených serafínov hlása svojmu veľkému Stvoriteľovi chválu. „Hospodinovým slovom utvorené sú nebesá a dychom Jeho úst ich všetky voje“ (Ž 33,6) (James Hervey, 1789).

Všimnite si Božiu moc zachovávať. Žiadne stvorenie nemá moc zachovať sa. „Vari rastie papyrus bez močiara, alebo vyrastie šachor bez vody“ (Job 8,11)? Človek aj zvieratá by zahynuli, keby nemali rastliny ako potravu a rastliny by uschli a zahynuli, keby zem nezavlažovali životodárne zrážky. Preto sa Boh nazýva Záchrancom

„Ľudí i zvierat“ (Ž 36,7). On „všetko udržiava svojim mocným slovom“ (Hb 1,3).

Záchrana zeme pred silou mora je ďalším jasným príkladom Božej moci. Ako sa udržiava tento búrlivý prvok spútaný vo svojich medziach, ktoré prvýkrát zviazal a v ktorých pokračuje svojím smerom bez toho, žeby zaplavil Zem a nižšie stvorenia porozbíjal na kusy? Prirodzené miesto vody je nad zemou, lebo je ľahšia, a pod vzduchom, lebo je ťažšia. Kto potlačí jej prirodzenú kvalitu? Určite to nie je a nemôže byť človek. Je to príkaz Stvoriteľa, ktorý ju drží na uzde: „Vtedy som povedal: Až potiaľ môžeš ísť, a nie ďalej, tu sa zlomí pýcha tvojich vln“ (Job 38,11). Zachovávanie sveta je úžasným pripomenutím Božej moci!

Uvažujte, ako Božia moc vládne. Vezmite si Jeho obmedzovanie satanovej zloby. „Diabol, obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral“ (1Pt 5,8). Napĺňa ho nenávisť voči Bohu a zlomyseľné nepriateľstvo voči ľuďom, najmä svätým. Ten, ktorý závidel Adamovi v raji, aj nám závidí radosť z užívania všetkých Božích požehnaní. Keby chcel, mohol by s nami zaobchádzať tak, ako s Jóbom; zoslal by na plody zeme oheň z neba, vyhubil by dobytok, prinútil by vietor, aby zboril naše domy a pokryl by naše telá vredmi. Aj keď si to ľudia nevedia uvedomiť, Boh ho vo veľkej miere drží na uzde, bráni mu vykonať jeho zlé úmysly a v rámci svojho usporiadania ho obmedzuje.

Rovnako Boh bráni prirodzenému úpadku ľudí. Znáša vzplanutia hriechu, aby ukázal, akú strašnú pohromu spôsobilo odpadnutie človeka od svojho Stvoriteľa. Kto si však dokáže predstaviť desivú vzdialenosť, do ktorej sa ľudia ponárali, len aby odstránili Božiu pravicu, ktorá ich obmedzovala? „Ich ústa sú plné kliatby a horkosti. Ich nohy sa náhliu prelievať krv“ (R 3,14-15). To vystihuje povahu každého Adamovho potomka. Keby v ceste nestála Božia moc, svet by mal živnú pôdu pre neovládateľnú bezuzdnosť a tvrdohlavú hlúposť! Pozri Žalm 93,3-4.

Uvažujte, ako Božia moc súdi. Keď udiera, nikto sa mu neubrání (pozri Ez 22,14). Najhrozivejšie to dokazuje potopa. Boh otvoril okná nebies a na Zem spustil veľké prúdy vody a (okrem zachránených v arche) zmietol celé ľudstvo, ktoré bolo proti búrke Jeho hnevu bezmocné. Hriešne mestá zničili ohnivý dážď a síra z neba. Keď do faraóna a jeho vojska pri Červenom mori udrel Boh, boli úplne bezmocní. V Liste Rimanom 9,22 nachádzame hrozivé slovo: „A čo potom, ak Boh, ktorý chce ukázať svoj hnev a prejaviť svoju moc, znášal s veľkou trpezlivosťou nádoby hnevu pripravené na záhubu.“ Svoju veľkú moc nad hriešnikmi Boh dokáže nielen ich uväznením v Gehene, ale aj tým, že ich telá a duše nadprirodzene zachová vo večných plameňoch ohnivého jazera.

Pred takým Bohom sa všetci právom trasú. Neúctivé správanie voči Tomu, ktorý nás môže rozpučiť ľahšie, ako my moľu, je samovražedné. Otvorený vzdor voči Tomu, ktorého zahaľuje všemohúcnosť a ktorý kedykoľvek podľa svojho želania môže rozsekať na kusy alebo uvrhnúť do pekla, je najväčšie šialenstvo. Aby sme sa vrátili k najnižšej pohnútke, je len čiastočne múdre, že dbáme na Jeho prikázanie: „Bozkávajte Mu nohy, aby sa nerozhneval a vy, aby ste cestou nezahynuli, lebo náhle vzplanie Jeho hnev“ (Ž 2,12).

Osvietená duša sa takémuto Bohu klania oprávnene. Úžasné a nekonečné prednosti takejto Bytosti volajú po vrelom uctievaní. Ak si mocní a slávni ľudia robia nárok na obdiv sveta, o koľko viac by nás mala naplňovať úžasom a prejavmi úcty moc Všemohúceho! „Hospodine, kto je medzi bohmi rovný Tebe? Kto je tak ako Ty velebný v svätosti, hrozný v slávnych činoch a robiaci zázraky“ (2M 15,11)?

Svätí takémuto Bohu oprávnene dôverujú, je totiž hoden bezvýhradnej dôvery. Pre Neho nie je nič priťažké. Keby bol Boh v moci obmedzený a Jeho sila by mala hranice, právom by sme si mohli zúfať. Keď však vidíme, že je zahalený do všemohúcnosti, neexistuje modlitba,

ktorú by Mu padlo zaťažko vypočuť si, nijaká potreba, ktorej uspokojenie by bolo pre Neho priveľmi náročné, nijaká vášeň taká silná, že by ju nedokázal potlačiť, nijaké pokušenie primocné, aby pred ním neuchránil a nijaká bieda taká hlboká, aby sa jej nepomohol zbaviť. „Hospodin je mojím svetlom a spásou, koho sa mám báť?“ (Ž 27,1). „Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás, a nad to všetko môžeme urobiť omnoho viac, ako prosíme alebo rozumieme, tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen“ (Ef 3,20-21).

BOŽIA VERNOSŤ

Nevera je jeden z najvýraznejších hriechov týchto čias. Vo svete obchodu, až na vzácne výnimky, už ľudské slovo nie je záväzné. V spoločenskom svete sa manželská nevera vyskytuje všade, posvätné manželské záväzky sa porušujú tak ľahko, ako keď odhadzujete staré oblečenie. V duchovnej oblasti tisíce ľudí, ktorí sa slávnostne duchovne zaviazali kázať pravdu, nemajú zábrany napadnúť alebo poprieť ju. Čitateľ, ani spisovateľ nemôže tvrdiť, že by bol tohto hrozného hriechu celkom zbavený. Koľkými spôsobmi sme už boli Kristovi, svetlu a výsadám, ktoré nám Boh zveril neverní! Aké osviežujúce a požehnané je pozdvihnutie zraku a nad výjavom ruín zbadáť Toho, ktorý je vo všetkom a vždy verný!

„Vedz teda, že len Hospodin, tvoj Boh, je Bohom“ (5M 7,9). Táto vlastnosť je vlastná Jeho bytiu, bez nej by nebol Bohom. Byť neverný by pre Boha znamenalo konať proti svojej prirodzenosti, čo nie je možné. „Ak sme neverní, on zostáva verný, veď nemôže zaprieť seba samého“ (2Tim 2,13). Vernosť je jednou zo slávnych predností Jeho bytia. Je do nej odetý: „Hospodine, Bože mocností, kto je ako Ty, mocný, Hospodine? Tvoja vernosť je vôkol Teba“ (Ž 89, 9). O chvíli, keď sa Boh vtelil, bolo tiež povedané: „Spravodlivosť bude pásom na jeho drieku a pravda bude opaskom na jeho bedrách“ (Iz 11,5).

Aké je len slovo Žalmu 36,6: „Ó, Hospodine, po nebesia siaha Tvoja milosť, až po oblaky Tvoja vernosť.“ Vysoko nad všetkou konečnou chápatosťou je nemenná Božia vernosť. Všetko, čo sa týka Boha je úžasné a ohromujúce. On nikdy nezabúda, nikdy nezlyháva, nikdy

neváha a nikdy nestráca svoje slovo. Pán sa pridíža každého oznámeného prísľubu alebo proroctva; podľa Neho bude každý dobrý záväzok prísľubu alebo hrozby, lebo „Boh nie je človekom, aby klamal, ani ľudským synom, aby ľutoval. Či nevykoná, čo povedal? Či nesplní, čo vyriekol?“ (4M 23,19). Práve preto veriaci volá: „Hospodinove skutky lásky neprestávajú, lebo Jeho milosrdenstvo sa nekončí; obnovujú sa každého rána, veľká je Tvoja vernosť“ (Žalosp 3,22-23).

Písmo oplýva opismi Božej vernosti. Pred viac ako 4000 rokmi povedal: „Dokiaľ však zem trvať bude, sejba ani žatva, chlad ani horúcosť, lebo ani zima, deň ani noc nikdy neprestanú“ (1M 8,22). Každý rok prináša čerstvé svedectvo o tom, ako Boh svoj prísľub naplní. V Prvej knihe Mojžišovej 15 Hospodin pred Abrahámom vyhlasuje: „Uvedom si, že tvoji potomci budú prišielci v krajine, ktorá im nepatrí, zotročia ich a za štyristo rokov ich budú utláčať... Až štvrté pokolenie sa navráti sem“ (verše 13-16). Storočia bežia svoj unavený beh. Abrahámovi potomci stonajú pri tehlárskych peciach v Egypte. Vari Boh už na svoj prísľub zabudol? Samozrejme, že nie. Druhá kniha Mojžišova 12,41: „Po štyristotridsiatich rokoch, práve v ten deň vyšli voje Hospodinove z Egypta.“ Prostredníctvom Izaiáša Pán prehlásil: „Ajhľa, panna počne, porodí syna a dá mu meno Immanuel“ (7,14). Znova prešli stáročia, ale „keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna narodeného zo ženy“ (G 4,4).

Boh je pravdivý. Slovo Jeho prísľubu je isté. Boh je vo vzťahoch k svojmu ľudu verný. Môžeme sa na Neho bezpečne spoľahnúť. Ešte nikdy Mu nikto naozaj nedôveroval zbytočne. Túto vzácnu pravdu nachádzame vyjadrenú v Písme takmer všade, lebo Jeho ľud potrebuje vedieť, že vernosť je základnou vlastnosťou Boha. To je základom našej dôvery v Neho. Jedna vec je však prijímať Božiu vernosť ako pravdu a celkom iná je konať podľa nej. Boh nám dal veľa „nesmierne veľkých a vzácných prísľubov“ (2Pt 1,4), skutočne sa však spoľehame

na to, že ich naplní? Skutočne od Neho očakávame, že pre nás urobí všetko, čo povedal? Naozaj s bezvýhradnou istotou veríme slovám: „Verný je ten, ktorý nám dal zasľúbenia“ (Hb 10,23)?

V našom živote sú obdobia, keď dokonca ani pre kresťanov nie je ľahké veriť, že Boh je verný. Vieru máme unavenú, oči zastreté slzami a už si nedokážeme všimnúť ani stopy Jeho lásky. Uši nám pobláznili ruch sveta, utrápil bezbožný šepot satana a už nedokážeme počuť sladký prízvuk v Božom tichom a nenápadnom hlase. Dobře opatrované plány sa prekazili, priatelia, na ktorých sme sa spoliehali, nás opustili, brat alebo sestra v Kristovi nás zradili. Sme ohromení. Chceli sme byť verní Bohu a teraz Ho pred nami ukrýva temný oblak.

Považujeme za ťažké, priam za nemožné, zosúladiť Jeho zamračenú prozreteľnosť s Jeho dobrotivými prísľubmi, pretože sme telesní. Ó, váhavá duša, hľadaj milosť dbať na slová Izaiáša 50,10: „Kto z vás sa bojí Hospodina a počúva hlas Jeho služobníka? Kto chodí v tme a nežiarí mu svetlo, nech dúfa v meno Hospodinovo a nech sa spolieha na svojho Boha!“

Keď ste v pokušení pochybovať o Božej vernosti, zvolajte: „Odíď, satan!“ Hoci tajomné Božie konanie hneď nemožno zosúladiť s prejavmi Jeho lásky, počkajte kým vám dá viac svetla. Objasní vám to v správnom čase. „Čo ja robím, to ty teraz nechápeš, ale neskôr pochopíš“ (Jn 13,7). Boh dokáže, že svoje dieťa ani nepustil, ani nepodviedol. „Hospodin čaká, aby vás omilostil, dvíha sa, aby vám prejavil milosrdenstvo; lebo Hospodin je Bohom práva; blahoslavený každý, kto ho očakáva“ (Iz 30,18).

Nesúďte Pána podľa mdlého vedomia,
ale dôverujte Mu pre Jeho milosť,
za vážnou prozreteľnosťou
skrýva usmiate tvár.

Vy bázliví svätí, naberte sviežu odvalu,
 Toľko ste sa báli mrakov,
 Sú plné milosti a otvorila sa
 V požehnaní nad vašou tvárou.

„Vydal si svoje svedectvá v spravodlivosti a v mnohej vernosti“ (Ž 119,138). Boh nám nepovedal len to najlepšie, povie nám aj to najhoršie. Verne opísal skazu, ktorá je dôsledkom pádu; verne opísal hrozný stav, ktorý spôsobil hriech; verne nás oboznámil o svojej zarytej nenávisti voči zlu a že musí rovnako trestať; verne nás varoval, že je „stravujúcim ohňom“ (Hb 12,29). Jeho slovo oplýva nielen obrazmi vernosti pri napĺňaní Jeho prísľubov, ale aj zachytáva mnoho príkladov vernosti pri uskuutočňovaní Jeho hrozieb. Každá etapa histórie Izraela dokazuje túto vážnu skutočnosť. Tak to bolo aj s jednotlivcami: faraómom, Kórachom, Achanom a zástupom ďalších. Bude teda aj s vami. Ak ste útočisko nenašli v Kristovi, vašim podielom budú večné plamene ohnivého jazera. Boh je verný.

Boh je verný v zachovaní svojho ľudu. „Verný je Boh, ktorý vás povolal do spoločenstva svojho Syna Ježiša Krista, nášho Pána“ (1K 1,9). V predchádzajúcom verši sme počuli prísľub, ktorý Boh potvrdil svojmu ľudu až do konca. Apoštolská dôvera v absolútnu bezpečnosť veriacich nebola založená na sile ich rozhodnutí alebo schopnosti vytrvať, ale na vierohodnosti Toho, ktorý nemôže klamať. Keďže Boh sľúbil svojmu Synovi, že istí ľudia sa stanú Jeho dedičstvom, že ich oslobodí od hriechu a zatratenia a že budú účastní na večnom živote v sláve, je isté, že nedovolí, aby niekto z nich zahynul.

Boh je verný pri výchove svojho ľudu. V tom, čo odopiera, nie je o nič menej verný, ako v tom, čo dáva. Verne zosiela smútok, aj radosť. Vernosť Božia je pravda, ktorú máme vyznávať nielen vtedy, keď sa nám darí, ale aj vtedy, keď znášame najostrejšie pokarhanie. Toto vyz-

nanie by však nemalo vychádzať len z našich úst, ale aj z našich srdc. Keď nás Boh postihuje trestom, ovláda to práve vernosťou. Priznať si to znamená pokoriť sa pred Ním, priznať, že si plne zaslúžime Jeho nápravu a miesto šomrania sa Mu poďakovať. Boh nikdy nesužuje bezdôvodne. Prvý list Korintským 11,30: „Preto je medzi vami veľa slabých a nezdravých“, tento princíp len ilustruje. Keď na nás dopadá Jeho výprask, povedzme si s prorokom Danielom: „Tebe, Pane, patrí spravodlivosť, ale hanba v tvári patrí dnes nám“ (9,7).

„Viem, Hospodine, že Tvoje súdy sú spravodlivé, že si ma právom pokoril“ (Ž 119,75). Starosť a súženie nie sú v zhode len s Božou láskou, ktorú zaručuje večná zmluva, ale aj súčasťou jej výkonu. Boh – aj napriek súženiam, nie je len verný, ale verný je aj pri ich zosielaní. „Prútom navštívim ich priestupok a ranami ich previnenie; ale svoju milosť neodvrátim od neho a svoju vernosť nezruším“ (Ž 89,33-34). Káranie nie je len zlúčiteľné s Božou láskyplnou starostlivosťou, ale aj jej dôsledkom a vyjadrením. Utíšilo by mysle Božieho ľudu, keby pamätal na to, že Jeho zmluvná láska Ho zaväzuje k tomu, aby naň uložil primeranú nápravu. Súženia sú pre nás potrebné: „Dokiaľ... vo svojej tiesni nebudú ma túžobne hľadať“ (Oz 5,15).

Boh je verný v oslavovaní svojho ľudu. „Verný je ten, ktorý vás povoláva – On to aj učiní“ (1Tes 5,24). Boh s nami nezaobchádza na základe našich zásluh (lebo žiadne nemáme), ale pre svoje úžasné meno. Boh je verný sebe a účelu svojej vlastnej milosti. „Ktorých povolal... tých aj oslávil“ (R 8,30). Stálosť svojej nekonečnej dobroty k svojim vyvoleným Boh dokazuje tým, že ich z temnoty skutočne povoláva do svojho obdivuhodného svetla. To by ich malo celkom uistiť o jej trvaní. „Ale pevný Boží základ stojí“ (2Tim 2,19). Pavol sa spoliehal na Božiu vernosť, keď povedal: „Veď viem, komu som uveril, a som presvedčený, že on má moc až do onoho dňa zachovať, čo mi bolo zverené“ (2Tim 1,12).

Chápanie tejto požehnanej pravdy nás ochráni pred obavami. Byť plný starostí, vidieť svoju situáciu cez temné predtuchy, očakávať ráno so smutným nepokojom znamená pochybovať o vernosti Božej. Ten, ktorý sa o svoje dieťa stará celé roky, ho na staré kolená neopustí. Ten, ktorý počul vaše modlitby v minulosti, neodmietne uspokojiť vaše potreby ani v terajšom nebezpečí. Oprite sa o Jóba 5,19: „Zo šiestich súžení ťa vytrhne, v siedmich sa ťa nedotkne nešťastie.“

Pochopenie tejto pravdy otestuje naše šomranie. Pán vie, čo je pre každého z nás najlepšie. Jedným dôkazom toho, že sa opierame o túto pravdu, bude umlčanie našich netrpezlivých sťažností. Boha si najlepšie uctíme, ak budeme o ňom dobre zmýšľať aj v skúške a pri káraní, v Jeho pokarhaniach budeme nachádzať lásku a obhajovať Jeho múdrosť a spravodlivosť.

Pochopenie tejto pravdy v nás vypestuje rastúcu dôveru v Boha. „Preto aj tí, čo trpia podľa Božej vôle, nech porúčajú svoje duše vernému Stvoriteľovi, konajúc dobro“ (1Pt 4,19). Čím skôr dôverčivo odovzdáme seba a všetky naše záležitosti do Božích rúk, plne presvedčení o Jeho láske a vernosti, tým skôr budeme spokojní s Jeho darmi a uvedomíme si, že „všetky veci robí dobré“.

Jedenásta kapitola

BOŽIA PRIAZEŇ

V tejto kapitole sa budeme zaoberať ďalšou Božou vlastnosťou, o ktorej každý kresťan prijíma nespočetné množstvo dôkazov. Pouvažujme o Božej priazni, lebo pri kontakte s dokonalými Božími vlastnosťami chceme zachovať určitý pomer; všetci sme totiž náchylní zaujímať k nim jednostranné stanoviská. Ale aj tu treba zachovať rovnováhu (ako všade), keďže sa objavuje v týchto dvoch výrokoch o Božích vlastnostiach: „Boh je svetlo“ (1Jn 1,5) a „Boh je láska“ (1Jn 4,8). Vážnejšie, bázeň vzbudzujúce hľadiská Božskej osoby sa nahrádzajú jemnejšími a pôvabnejšími. Je na našu nenahraditeľnú škodu, ak zostávame výhradne pri Božej zvrchovanosti a vznešenosti, alebo pri Jeho svätosti a spravodlivosti. Často by sme mali, hoci nie výhradne, uvažovať aj o Jeho добрote a milosti. Pri celkovom pohľade na Božiu dokonalosť by nás neuspokojil nijaký nedostatok – ako je to zjavené vo Svätom Písme.

Písmo hovorí o „hojnej priazni“. Kto je schopný vyčíslit' ju (Iz 63,7)? Žalmista povedal: „Aká vzácna je Tvoja milosť, Bože“ (36,8). To nemôže primerane vyjadriť nijaké ľudské pero, ani anjelský jazyk. Tak, ako je ľuďom dobre známa táto požehnaná vlastnosť, tak je úplne typická pre Božie zjavenie. Nikto z dávnych ľudí nikdy nesníval o tom, že svojich bohov obdaruje takou milou prednosťou, ako je táto. Ani jeden z predmetov, ktoré uctievali dnešní pohania, nie je mierny ani nežný. Ako to ukazujú ohavné vlastnosti ich idolov, opak je často pravdou. Filozofi sa vážne zaoberajú premýšľaním o cti Absolútnej a pripisujú mu práve také kvality. O Božej priazni alebo Jeho rodičovskej láskavosti k svojmu ľudu a než-

nej náklonnosti k nemu však Písmo má čo povedať

Prvýkrát sa táto Božia dokonalosť spomína, keď sa Boh zjavil Mojžišovi a oznámil mu svoje „Meno“. „Hospodin, Hospodin, Boh milosrdný a ľútostivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti“ (2M 34,6), aj keď hebrejské slovo *chesed* sa častejšie prekladá ako „láskavosť“ a „priazeň“. V našej Biblii je prvá zmienka, v súvislosti s Božou priazňou v Žalme 17,7, kde sa Dávid modlí: „Predivne dokáž svoju milosť, záchranca tých, čo sa pred protivníkmi utiekajú pod Tvoju pravicu.“ Obdivuhodný je Ten, ktorý je tak nekonečne nad nami, tak nepredstaviteľne slávny a tak nevýslovne svätý, že takých zemských červov by si ani nemusel všímať. Zároveň im nastavil svoje srdce, vydal za nich svojho Syna, zoslal im svojho Ducha, aby v nich prebýval. A všetky ich nedokonalosti a samolúbosti znášal, akoby ich chcel navždy poctiť svojou priazňou.

Posúďte niektoré z dôkazov uplatňovania tejto Božskej vlastnosti u svätých. „Podľa svojej milostivej vôle nás predurčil, aby sme boli jeho synmi skrze Ježiša Krista“ (Ef 1,5). Ako ukazuje predchádzajúci verš, táto láska sa angažovala v ich prospech skôr než vznikol svet. „Božia láska k nám sa prejavila tak, že Boh poslal na svet svojho jednorodeného Syna, aby sme skrze neho žili“ (1Jn 4,9), čo bola najúžasnejšia odmena pre nás, padnuté bytosti. „Miloval som ťa večnou láskou, preto som ti tak dlho zachoval milosť“ (Jer 31,3), oživujúcimi skutkami môjho Ducha, neprekonateľnou mocou mojej milosti, aby som v tebe vytvoril hlboký zmysel pre potrebu tým, že som ťa pritiahol svojou podmanivosťou. „Zasnúbim si ťa na večnosť, zasnúbim si ťa spravodlivosťou a právom, láskou a milosrdenstvom“ (Oz 2,21). Tým, že Pán vzbudí v deň svojej moci našu ochotu odovzdať sa Mu, vstupuje s nami do večnej manželskej zmluvy.

Táto Pánova priazeň nebude Jeho deťom nikdy odňatá. Hoci sa to nášmu rozumu môže tak javiť, nie je to tak. Preto, že som veriaci v Kristovi, nič ma nemôže

odlúčiť od Božej lásky (R 8,39). Boh sa slávnostne zaviazal zmluvou a naše hriechy to nemôžu zrušiť. Boh prisahal, že ak Jeho deti nedodržia Jeho prikázania, „prútom navštívi ich priestupok, a ranami ich previnenie“. A ešte dodáva: „Ale svoju milosť neodvrátim od neho a svoju vernosť nezruším, neznesvätím svoju zmluvu“ (Ž 89,31-35). Všimnite si zmenu množného čísla z „ich“ a „im“ na „neho“. Božia priazeň k Jeho ľudu je zameraná na Krista. Keďže uplatnenie Jeho priazne je zmluvne viazané, je opätovne prepojené na Jeho „pravdu“ (Ž 40,11; 138,2) a ukazuje, že k nám prichádza cez prísľub. Preto by sme si nemali nikdy zúfať.

„Lebo, keby sa aj vrchy pohli a pahorky sa klátili, moja milosť sa nepohne od teba, ani moja zmluva pokoja sa neskláti, hovorí Hospodin, ktorý sa zmilúva nad tebou“ (Iz 54,10). Nie, táto zmluva bola potvrdená Kristovou krvou, ktorou sa odstránila krv nepriateľstva (spôsobeného hriechom) a uskutočnilo sa dokonalé zmierenie. Boh pozná myšlienky, ktoré má pre tých, čo prijali Jeho zmluvu a ktorí sa s ním zmierili; najmä „úmysly smerujúce k blahu“ (Jer 29,11). Preto nás ubezpečuje: „Hospodin svoju milosť vo dne posielal, v noci je pri mne Jeho pesnička“ (Ž 42,8). To je slovo! Pán nelenže dáva alebo poskytuje svoju priazeň, On ju prikazuje. Je nariadená presne tak ako udeľuje a nariaďuje „víťazstvo“ (Ž 44,5) a „požehnanie“ (Ž 133,3) a život naveky, čo oznamuje, že tieto nariadenia nič neprekazí.

Aká by mala byť naša odozva? Po prvé: „Napodobňujte teda Boha ako milované deti a žite v láske“ (Ef 5,1-2). „Ako vyvolení Boží, svätí a milovaní, vezmite na seba milosrdný súcit, dobrotivosť“ (Kol 3,12). Takto to bolo s Dávidom: „Lebo mi Tvoja milosť bola pred očami, chodil som v Tvojej pravde“ (Ž 26,3). Tešil sa, že môže o tom uvažovať. Osviežilo to jeho dušu a formovalo ho to tak, aby podľa toho aj konal. Čím viac sa zaoberáme Božou dobrotou, tým viac sa budeme starať o svoju poslušnosť. Pre znovuzrodených sú obmedzenia Božej lásky a milos-

ti silnejšie, ako hrôzy Jeho Zákona. „Aká vzácna je Tvoja milosť, Bože, synovia ľudskí v tóni Tvojich krídel majú útočisko“ (Ž 36,8).

Po druhé, vedomie tejto Božej dokonalej vlastnosti posilňuje našu vieru a povzbudzuje dôveru v Boha.

Po tretie, mala by podnietiť ducha úcty. „Lebo Tvoja milosť je lepšia ako život; a moje pery velebiť Ťa budú“ (Ž 63,4; por. 138,2).

Po štvrté, mala by byť našou útechou, keď sme sklúčení. „Nech mi je útechou Tvoja milosť (také isté je hebrejské slovo)“ (Ž 119,76). Tak to bolo s Kristom v Jeho úzkosti (Ž 69,17).

Po piate, je to naša prosba v modlitbe: „Ó, Hospodine, obživ ma podľa svojej milosti“ (Ž 119,159)! Dávid sa obracal k Hospodinovi aby mu dal novú silu a zvýšil životnú energiu.

Po šieste, mali by sme sa na Neho obracať vtedy, keď sme spadli na okraj cesty. „Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľa svojej milosti“ (Ž 51,3). Konaj so mnou podľa najláskavejšej z Tvojich vlastností, nech je môj prípad príkladom Tvojej nežnosti.

Po siedme, v našej večernej pobožnosti by mala byť prosba: „Daj mi hneď zrána počuť svoju milosť“ (Ž 143, 8). Zobuď ma tak, aby moje prvé ranné myšlienky patrili Tvojej добрôte.

Dvanásta kapitola

BOŽIA DOBROTA

„Milosť Božia trvá každý deň“ (Ž 52,3). Božia dobrota berie ohľad na dokonalosť Jeho prirodzenosti: „Boh je svetlo a nieto v ňom nijakej tmy“ (1Jn 1,5). V Božej prirodzenosti a Jeho bytí je taká absolútna dokonalosť, že v nich nič nechýba, nič nie je chybné; nič sa k nim nedá pridať, aby boli lepšie.

Boh je pôvodne dobrý sám od seba, je dobrý ako nik iný; lebo všetky stvorenia sú dobré iba účasťou a komunikáciou s Bohom. On je dobrý od podstaty. Je nielen dobrý, ale aj dobrota sama: dobro stvorenia je vlastnosť pridaná navyše, v Bohu, je to Jeho podstata. On je nekonečne dobrý; dobro stvorenia je len kvapkou, ale v Bohu je nekonečný oceán alebo celé zhromaždenie dobra. Boh je dobrý večne a nezameniteľne, lebo nemôže byť dobrý menej. Ako k Nemu nič nemôžeme pridať, tak Mu nič nemôžeme ani odobrať. (Thomas Manton)

Boh je *summum bonum*, najvyššie dobro.

Pôvodný saský význam anglického slova „God“ (Boh) je „The Good“ (dobrý). Boh nie je len zo všetkých bytostí najväčší, ale aj najlepší. Všetko dobro v každom stvorení pochádza od Stvoriteľa, ale Božie dobro nie je získané, pretože je podstatou Jeho večnej prirodzenosti. Ako je Boh od večnosti v moci nekonečný, skôr než sa to nejako prejavilo, alebo kým sa objavil nejaký skutok všemohúcnosti; bol večne dobrý ešte pred akoukoľvek správou o Jeho štedrosti, alebo akýmkoľvek stvorením, na ktorom sa to mohlo prejavíť alebo uplatniť. Preto prvý prejav tejto Božej dokonalosti spočíval v stvorení všetkých vecí. „Ty si dobrý a dobre robíš“ (Ž 119,68). Boh má v sebe

nekonečný a nevyčerpatel'ný poklad celej blaženosti, aby naplnil všetky veci.

Všetko, čo od Boha pochádza - Jeho ustanovenia, stvorenie, zákony, prozreteľnosť - môže byť iba dobré, ako je napísané: „A Boh videl všetko, čo učinil, a hľa, bolo to veľmi dobré“ (1M 1,31).

Božiu dobrotu teda vidno najprv v stvorení. Čím bližšie stvorenie študujeme, tým je dobrotivosť Stvoriteľa zjavnejšia. Vezmime si najvyššie z pozemských Božích stvorení - človeka. Máme dôvod v zhode so žalmistom povedať: „Ďakujem Ti, že si ma predivne utvoril; divné sú Tvoje skutky. A moja duša to dobre vie“ (139,14). Všetko, čo sa týka usporiadania nášho tela, svedčí o dobrote nášho Stvoriteľa. Ako dobre prispôbil ruky na to, aby uskutočňovali pridelenú prácu! Ako dobre spravil Pán, keď ustanovil spánok, aby osviežil unavené telo! Ako dobre, že na ochranu očí stvoril viečka a obočie! A takto by sme mohli pokračovať.

Stvoriteľova dobrota sa však neobmedzuje len na človeka, ale uplatňuje sa na všetkých Jeho stvoreníach. „Na Teba sa upínajú oči všetkých, a Ty im dávaš pokrm v pravý čas. Otváraš svoju ruku a všetko živé sýtiš s ochotou“ (Ž 145,15-16). Na to, aby sme zvýraznili túto skutočnosť, by sme mohli napísať celé zväzky kníh. Či ide o vtáctvo zvieratá alebo morské živočíchy, sú hojne zabezpečené všetky ich potreby. Boh dáva „každému telu chlieb, lebo Jeho milosť trvá naveky“ (Ž 136,25). Naozaj, „milosti Hospodinovej je plná zem“ (Ž 33,5).

Božiu dobrotu vidno v množstve prirodzených radostí, ktoré svojim stvoreniam poskytuje. Boh by váš hlad mohol utísiť aj bez jedla príjemného vašej chuti - a predsa, ako sa Jeho dobrotivosť prejavuje v rôznych chutiach, ktoré dal mäsu, zelenine a ovociu! Boh nám nedal iba zmysly, ale aj to, čo ich uspokojí; aj to odhaľuje Jeho dobrotu. Pôda mohla byť rovnako plodná aj bez toho, aby bola taká pestrofarebná. Telesný život nám mohol zachovať aj bez nádherných kvetov, ktoré nám

oblažujú oči a vydávajú sladké vône. Mohli sme kráčať po poliach bez toho, žeby naše uši zdravil vtáčí spev. Odkiaľ teda pochádza krása a pôvab v prírode tak voľne rozptýlený? Nepochybne platí, že „Jeho milosrdenstvo sa rozprestiera nad všetkým Jeho stvorením“ (Ž 145,9).

Božiu dobrotu vidno už vtedy, keď človek poruší zákon svojho Stvoriteľa v tom, že Jeho čistý hnev sa nezačne realizovať okamžite. Boh by svoje padlé stvorenie právom zbavil požehnaní, prospechu a radosti. Miesto toho však nastolil zmiešaný režim zložený z milosti a súdu. Ak to správne zhodnotíme, je to naozaj úžasné, a čím dôkladnejšie tento režim skúmame, tým viac sa nám bude zdať, že „milosrdenstvo triumfuje nad súdom“ (Jk 2,13). Napriek všetkým zlám, za ktoré vďačíme nášmu padlému stavu, dobré značne prevažuje. S pomerne zriedkavými výnimkami, ľudia zažívajú oveľa viac dní zdravia, než dní choroby a bolesti. Stvorenstvo zažíva oveľa viac šťastia ako biedy. Náš smútok sa zmiernuje a Boh dal ľudskej mysli schopnosť prispôbiť sa okolnostiam a zvládať väčšinu z nich.

Aj keď je vo svete utrpenie a smútok, nemôžeme pochybovať o Božej dobrotivosti. Ak človek zhrešil voči Božej добрôte, ak pohrdol „bohatstvom jeho dobroty, trpezlivosti a zhovievavosti“, potom si v zatvrdilosti svojho nekajúceho srdca zhromažďuje hnev na Deň hnevu (R 2,4-5). Koho bude môcť z toho viniť okrem seba? Bol by Boh „dobrý“, keby nepotrestal tých, ktorí využívali Jeho požehnanie na zlé, ktorí zneužívali Jeho dobrotivosť a pošliapali Jeho milosti? To už nebude úvaha o Božej добрôte, skôr najjasnejší dôkaz o tom, že zbaví zem tých, ktorí prekročili Jeho zákony, pohrdli Jeho autoritou, vysmiali sa Jeho poslom, opovrhli Jeho Synom a prenasledovali tých, za ktorých zomrel.

Božia dobrota sa vtedy najobraznejšie zjavuje pri Jeho Synovi „narodenom zo ženy a pod zákonom, aby vykúpil tých, čo sú pod zákonom a aby sme dostali synovstvo“ (G 4,4-5). Vtedy množstvo nebeských zástupov chválilo

Stvoriteľa a hovorilo: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“ (Lk 2,14). Áno, v evanjeliu je to „Božia milosť (gr. dobrotivosť alebo dobrota) spásonosná všetkým ľuďom“ (Tit 2,11). Aj keď Boh každé hriešne stvorenie neurobil predmetom svojej spasiteľnej milosti, nemožno pochybovať o Božej vlídnosti. Nekoná tak jedine v prípade padlých anjelov. Aj keby Boh nechal všetkých zahynúť, o Jeho добрote niet pochýb. Tomu, kto by sa chcel tomuto výroku vzoprieť, pripomíname Pánovu zvrchovanú výsadu: „Nemám azda právo urobiť so svojim, čo chcem? Alebo zazeráš na mňa, že som dobrý?“ (Mt 20,15).

„Nech ďakujú Hospodinovi za milosť, za Jeho divné skutky na ľuďoch“ (Ž 107,8). Vďačnosť je odpoveďou, ktorú si plným právom vyžaduje od tých, na ktorých je zameraná Jeho dobrotivosť; a predsa ju často svojmu veľkému Dobrodincovi odopierame iba preto, že Jeho dobrota je taká stála a hojná. Málo je v úcte, pretože sa na nás uplatňuje v behu všedných udalostí. Necítíme ju, lebo ju každý deň prežívame. „Opovrhujes bohatstvom jeho dobroty“ (R 2,4)? Jeho dobrotou opovrhujeme vtedy, keď ju nevyužívame na to, ako viesť ľudí k pokániu, ale naopak, ak slúži na ich zatvrdenie, aby si nemysleli, že Boh ich hriech prehliada.

Božia dobrota je životom dôvery veriaceho. Táto Božia dokonalosť najviac oslovuje naše srdcia. Keďže Jeho dobrota vytrvá naveky, nemali by sme sa dať nikdy odraďiť: „Dobrotivý je Hospodin, On pevnosťou je v deň súženia, pozná tých, ktorí dúfajú v Neho“ (Nah 1,7).

Keď sa k nám ostatní správajú zle, malo by nás to ešte viac vyburcovať k vďakyvzdávaniu Pánovi, lebo On je dobrý; a keď sme si vedomí toho, že ani zďaleka nie sme dobrí, mali by sme Ho tým viac velebiť za to, že On je dobrý. Nikdy nesmieme tolerovať náhlu neveru, hoci ani v Pánovu dobrotu; čokoľvek iné môžeme spochybniť. Je však absolútne isté, že Hospodin je dobrý; Jeho dary môžu byť rôzne, ale Jeho povaha sa nemení. (C. H. Spurgeon)

Trinásta kapitola

BOŽIA TRPEZLIVOSŤ

Oveľa menej sa napísalo o Božej trpezlivosti, než o iných vlastnostiach Božej povahy. Väčšina tých, čo o Božích vlastnostiach obširne rozprávali, prešli Božiu trpezlivosť bez akejkoľvek poznámky. Nie je ľahké naznačiť, čo bolo dôvodom, lebo Božia zhovievavosť je Božou dokonalosťou práve tak, ako Jeho múdrosť, moc alebo svätosť – rovnako ju máme obdivovať a ctiť si ju. Tento pojem pravdaže, nenachádzame v konkordancii tak často, ako iné pojmy, ale sláva tejto milosti žiari takmer na každej strane Písma. Nepochybne veľa strácame, ak často nepremýšľame o Božej trpezlivosti a úprimne sa nemodlíme, aby naše srdcia a cesty boli vo väčšom súlade s ňou.

Hlavný dôvod toho, prečo veľa spisovateľov nedokázalo hovoriť o Božej trpezlivosti, je pravdepodobne to, že túto vlastnosť je ťažké odlišiť od Božej dobroty a milosti, najmä tej druhej. Božia zhovievavosť sa znova a znova spomína v spojení s Jeho zľutovaním a milosťou (pozri 2M 34,6; 4M 14,18; Ž 86,15). To, že Božia trpezlivosť je naozaj prejavom Jeho milosti, je jedným z najčastejších prejavovaných spôsobov. Ale to, že ide o jednu a tú istú vlastnosť, ktorá sa nemá rozdeľovať, nemôžeme pripustiť. Môže byť ťažké rozlíšiť ich. Písmo nám aj napriek tomu dovoľuje prehlásiť určité veci o jednej vlastnosti, ktoré nemôžeme povedať o druhej.

Puritán, Stefen Charnock, definuje Božiu trpezlivosť čiastočne takto:

Je súčasťou Božskej dobroty a milosti, a predsa sa od obidvoch odlišuje. Boh tým, že je najvyšším dobrom, má najväčšiu miernosť; miernosť je vždy spoločníčkou ozajstnej

dobroty, a čím je väčšia dobrota, tým je väčšia miernosť. Kto je taký svätý a taký mierny ako Boh? Božia miernosť v hneve je súčasťou Jeho milosti: „Lútostivý a milosrdný je Hospodin“ (Ž 145,8). Od milosti sa odlišuje z formálneho hľadiska subjektu: milosť uznáva stvorenie ako biedne, trpezlivosť ako zločinné; milosť s ním súcitiť v jeho biede, trpezlivosť sa borí s hriechom, ktorý spôsobil biedu a plodí ďalšiu.

Božiu trpezlivosť osobne definujeme ako moc ovládať, ktorú Boh uplatňuje na sebe, čo spôsobuje, že znáša hriešnikov a veľmi dlho odkladá ich potrestanie. Nahum 1,3 hovorí: „Hospodin je zhovievavý a veľký v moci“, o čom pán Charnock povedal:

Ľudia, ktorých svet považuje za veľkých, sú v citoch unáhnení a nie sú veľmi pripravení odpustiť krivdu, alebo zničiť vinníka, ako jedného zo slabších. Potreba moci nad ľudským „ja“ ho núti robiť neprístojné veci na pohoršenie. Princ, ktorý dokáže držať na uzde svoje city je kráľom nad sebou aj nad svojimi záležitosťami. Boh je zhovievavý, lebo je mocný. Nemá o nič menej moci nad sebou, než nad svojimi stvoreniami.

Myslíme si, že vo vyššie uvedenom bode sa Božia trpezlivosť najjasnejšie odlišuje od Jeho milosti. Hoci aj stvorenie má z toho osoh, Božia trpezlivosť rešpektuje najmä sebaovládanie Jeho skutkov Jeho vôľou; zatiaľ čo Jeho vôľa sa úplne vymedzuje na stvorenie. Božia trpezlivosť je vlastnosť, ktorá Ho núti znášať veľké krivdy a nepomstiť sa hneď. Preto hebrejský výraz pre Božiu zhovievavosť v Nehemiášovi 9,17 vyjadruje „dlho zhovievavý“ a v Žalme 103,8 „zhovievavý“. Netvrdíme, že v Božej povahe nie sú žiadne city, ale Božia múdrosť a vôľa sa teší, že koná so vznešenosťou a triezvosťou, ktorá svedčí o Jeho velebnej vznešenosti.

Na potvrdenie tejto definície zdôrazňujeme, že Mojžiš sa odvolával práve na túto vlastnosť Božej povahy, keď

Izrael pri Kadeši-Barnei tak bolestne zhrešil, a keď tam Hospodina tak veľmi provokoval. Svojmu služobníkovi Pán povedal: „Raním ho morom a vyhubím ho.“ Potom typický sprostredkovateľ prosil: „Ale teraz nech sa dokáže veľká sila Pánova, ako si hovoril. Hospodin je dlho zhovievavý“ (4M 14,17-18). Jeho zhovievavosť je teda mocou Jeho sebaovládania.

V Liste Rimanom 9,22 opäť čítame: „A čo potom, ak Boh, ktorý chce ukázať svoj hnev a prejaviť svoju moc, znášal s veľkou trpezlivosťou nádoby hnevu pripravené na záhubu.“ Keby Boh hneď rozbil tieto nehanebné nádoby na kusy, Jeho moc sebaovládania by sa tak pozoruhodne nezjavila: tým, že znáša ich skazenosť a tak dlho zadržiava trest, moc Jeho trpezlivosti sa slávne prejavila. Je pravda, že hriešnici si Jeho zhovievavosť vysvetľujú celkom ináč, „pretože rozsudok nad zlým skutkom sa nevykonáva ihneď, preto rastie ľuďom odvahy páchať zlo“ (Kaz 8,11) – ale pomazaný zrak sa klania tomu, čo oni tupia.

„Boh trpezlivosti“ (R 15,5) je jedným z Božích titulov. Božstvo sa teda takto nazýva po prvé preto, lebo Boh je aj autorom aj predmetom milosti trpezlivosti v stvorení. Po druhé, preto, že je ním sám v sebe: trpezlivosť je jednou z Jeho dokonalých vlastností. Po tretie, ako vzor pre nás: „Ako vyvolení Boží, svätí a milovaní, vezmite na seba milosrdný súcit, dobrotivosť, pokoru, miernosť, trpezlivosť“ (Kol 3,12). A ďalej: „Napodobňujte teda Boha ako milované deti“ (Ef 5,1). Keď vás pokúša, zhnusenie nad hlúposťou druhých alebo pomsta niekomu, kto vám ukrivdil, pamätajte na nekonečnú Božiu trpezlivosť s vami.

Božia trpezlivosť sa prejavuje v Jeho zaobchádzaní s hriešnikmi. Ako prekvapujúco pred potopou sa zachoval voči ľuďom. Keď bolo ľudstvo všeobecne zvrhlé a všetci zišli z Božej cesty, Boh pred zničením najprv varoval. „Vyčkával“ (1Pt 3,20) pravdepodobne nie menej ako 120 rokov (1M 6,3), keď sa „zvestovateľom

spravodlivosti“ stal Nóach (2Pt 2,5). Neskôr, keď pohania uctievali a slúžili mu viac ako Stvoriteľovi a páchajúc pritom tie najodpornejšie ohavnosti, dokonca aj proti prirodzeným príkazom (R 1,19-26), čím naplnili mieru svojej neprávosti, Boh namiesto, aby vytiahol svoj meč a rebelov vyhubil, predsa len „nechával ísť všetky národy svojimi cestami“ a dával im „dážď a úrodné časy“ (Sk 14,16-17).

Obdivuhodne sa uplatňovala a prejavovala Božia milosť voči Izraelu. Najprv 40 rokov „znášal ich správanie“ na púšti (Sk 13,18). Neskôr vstúpili do Kanaánu, ale riadili sa zlými zvykmi okolitých národov a obrátili sa k modloslužbe; hoci ich Boh veľmi káral, úplne ich nezničil, ale v ich tiesni im zoslal osloboditeľov. Keď ich nepravosť narástla do takej miery, že ich nikto okrem Boha nekonečnej trpezlivosti nemohol zniesť, šetril ich ešte veľa rokov, kým dopustil, aby ich odvedli do Babylonu. Nakoniec, keď ich vzburá proti Nemu dosiahla vrchol ukrižovaním Jeho Syna, čakal 40 rokov a poslal proti nim Rimanov a to až potom, čo sa považovali za „nehodných večného života“ (Sk 13,46).

Aká úžasná je Božia trpezlivosť s dnešným svetom! Ľudia všade svojvoľne hrešia. Boží zákon sa váľa pod nohami a otvorene sa pohŕda aj samotným Bohom. Je naozaj udivujúce, že tých, ktorí Ním bezočivo opovrhujú, hneď nezabije. Prečo hneď nezrazí pyšného neverca, do neba volajúceho rúhača do prachu, ako to urobil s Ananiášom a Zafírou? Prečo neučiní, aby sa otvorila zem a zhltila prenasledovateľov Jeho ľudu, aby padli živí do jamy ako Dátán a Abiram? A čo odpadnuté kresťanstvo, kde sa každá možná forma hriechu toleruje a vykonáva pod rúškom svätého Kristovho mena? Prečo spravodlivý hnev z neba neurobí koniec takýmto ohavnostiam? Možná je len jedna odpoveď: lebo Boh znáša s „veľkou trpezlivosťou nádoby hnevu pripravené na záhubu“.

A čo spisovateľ a čitateľ? Pozrime sa spätne na naše životy. Od vtedy, čo sme nasledovali zástupy zlými

skutkami, nemali záujem o Božiu slávu a žili len preto, aby sme uspokojili svoje potreby, neprešlo veľa času. Ako trpezlivo znášal naše zlé správanie! Keď nás teraz Jeho zľutovanie vytrhlo z ohňa ako obhorené polená, dalo nám miesto v Božej rodine a uspôsobilo nás pre večné dedičstvo v sláve, ako biedne Mu to oplácame! Aká povrchná je naša vďačnosť, aká váhavá naša poslušnosť, aké časté naše recidívy! Jeden dôvod, prečo Boh znáša a necháva nám naše telesné slabosti, je vôľa ukázať ako „vám zhovieva“ (2Pt 3,9). Keďže táto Božia vlastnosť sa prejavuje iba v tomto svete, Boh využíva výhodu, aby ju ukázal „svojim vlastným“.

Nech naše premýšľanie o tejto Božej vlastnosti obmäkčí naše srdcia, zjemní naše svedomia a nech sa v škole skúsenosti naučíme „trpezlivosti svätých“, menovite poslušnosti Božej vôli a vytrvaniu v konaní dobrého. Hľadajme zľutovanie, aby sme boli schopní napodobňovať túto Božiu vlastnosť. „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48). Kristus nás priamo nabáda, aby sme milovali svojich nepriateľov, žehnali tým, ktorí nás prenasledujú, robili dobré tým, ktorí nás nenávidia. Boh dlho znáša zlých, aj napriek množstvu ich hriechov. Mali by sme túžiť po odplate kvôli jednej krivde?

BOŽIA MILOST'

Táto dokonalá vlastnosť Božieho charakteru sa uplatňuje iba na vyvolených. Ani v Starej, ani v Novej zmluve sa Božia milosť nespomína v spojení s ľudstvom všeobecne, a ešte menej s nižším druhom stvorenia. Od „milosrdenstva“ sa odlišuje, lebo Božie milosrdenstvo sa rozprestiera „nad všetko Jeho stvorenie“ (Ž 145,9). Milosť je jediný zdroj, z ktorého plynie dobrá Božia vôľa, láska a spása pre vyvolený ľud. Túto vlastnosť Božieho charakteru definoval v užitočnej knižke *Vláda milosti* Abraham Booth takto: „Je to večná a úplne slobodná Božia zhovievavosť, ktorá sa prejavuje v ochote duchovného a večného požehnanie pre vinných a nehodných.“

Božia milosť je zvrchovanou a spásonosnou Božou zhovievavosťou, ktorá sa uplatňuje prostredníctvom udelených požehnaní na tých, ktorí na nich nemajú zásluhu a za ktoré sa nevyžaduje nijaká náhrada. Ba dokonca ešte viac; je to Božou zhovievavosťou voči tým, ktorí nielenže nemajú nijaké zásluhy, ale zasluhujú si zlo a peklo. Je celkom nezaslúžená, nedá sa získať a vôbec ničím privolať v objektoch, od objektov alebo objektmi, ktorým bola udelená.

Stvorenie si nemôže milosť kúpiť, získať ani vyhrať. Keby to bolo možné, prestala by to byť milosť. Keď sa o niečom hovorí, že je to z „milosti“, myslíme tým, že prijímateľ na to nemá právo, že si to vôbec nezaslúži. Prichádza to k nemu ako čistý milodar a v prvom rade sa nedá vyžiadať ani chcieť.

Úplné vysvetlenie úžasnej Božej milosti sa nachádza v Pavlových listoch. V jeho textoch sa „milosť“ kladie

do úplného protikladu so skutkami a schopnosťou, všetkými skutkami a schopnosťami akéhokoľvek druhu alebo stupňa z Listu Rimanom 11,6 je to nadmieru jasné: „Ak však z milosti, tak už nie zo skutkov, veď inak by milosť už nebola milosťou.“ Milosť a skutky sa nikdy nespoja tak, ako kyselina so zásadou. „Lebo milosťou ste spasení skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval“ (Ef 2,8-9). Absolútna Božia zhovievavosť sa nikdy nezlúči s ľudskou zásluhou, tak ako sa olej nezlúči s vodou (pozri tiež R 4,4-5).

Existujú tri základné charakteristiky Božej milosti. Prvou je, že je večná. Milosť bola naplánovaná skôr, než sa uplatnila, bola zamýšľaná skôr, než bola udelená: „Boh nás zachránil a povolal k svätému povolaniu, no nie podľa našich skutkov, ale podľa svojho vlastného rozhodnutia a milosti, ktorú nám dal v Kristovi Ježišovi pred vekmi“ (2Tim 1,9). Druhou charakteristikou je, že je zadarmo. Nikto si ju nemôže kúpiť: „Ospravedlňovaní sú zadarmo, jeho milosťou“ (R 3,24). A po tretie, je zvrchovaná, lebo Boh ju uplatňuje na tom, kto sa Mu páči: „Tak, aby aj milosť vládla“ (R 5,21). Ak milosť vládne, potom je na tróne a držiteľ trónu je zvrchovaný. Preto máme pristupovať k „trónu milosti“ (Hb 4,16).

Milosť je nezaslúžená zhovievavosť, a preto sa musí uplatňovať zvrchovaným spôsobom. Pán vyhlasuje: „Zmilujem sa, nad kým sa zmilujem“ (2M 33,19). Keby Boh preukázal milosť všetkým Adamovým potomkom, ľudia by z toho hneď usúdili, že bol oprávnené donútený vziať ich do neba ako odškodnenie za to, že dovolil, aby ľudstvo upadlo do hriechu. Boh však nie je zaviazaný žiadnej zo svojich bytostí a zo všetkého najmenej tým, ktorí sa proti Nemu búria.

Večný život je dar, preto ho nemôžeme získať ani dobrými skutkami, ani si ho priznať ako právo. Keď vidíme, že spása je dar, kto má právo povedať Bohu, komu by ju mal udeliť? Tomu, kto Ho hľadá celým srd-

com a podľa pravidiel, ktoré stanovil však Darca neodmieta tento dar. Nie, On dokonca neodmieta nikoho, kto k Nemu prichádza s prázdnyimi rukami a podľa Jeho nariadení. Ak si má však Boh vo svete nekajúcich a neveriacich uplatniť svoje zvrchované právo tak, že vyberie obmedzené množstvo tých, ktorí majú byť spasení, kto je ukrižovaný? Zaviazal sa Boh vnútiť svoj dar tým, ktorí si ho nevážia? Je Boh nútený spasiť tých, ktorí sú rozhodnutí ísť svojou vlastnou cestou?

Nič nejde telesnému človeku na nervy a nevynáša na denné svetlo jeho skryté, zaryté nepriateľstvo voči Bohu viac, ako keď na neho naliehate rozhovormi o večnosti, bezplatnosti a absolútnej zvrchovanosti Božej milosti. To, že Boh vytvoril svoj zámer od večnosti bez akejkoľvek diskusie so stvorením, je pre „dokonalé“ srdce priveľmi pokorujúce. To, že milosť nemožno získať, ani vyhrať žiadnou ľudskou snahou, je pre samospravodlivých priveľmi sebvypázdňujúce. To, že milosť si vyberá tých, ktorých chce, vzbudzuje u povýšeneckých rebelov horúce protesty. Hlina sa búri proti Hrnčiarovi a pýta sa: „Prečo si ma takto stvoril?“ Bezuzdný rebel sa odváži spochybniť spravodlivosť Božej zvrchovanosti.

Rozlišovanie Božej milosti vidieť v spáse tých, ktorých zvrchovane vyčlenila, aby boli Jeho veľkými obľúbencami. Slovom „rozlišovanie“ myslíme, že milosť diskriminuje, robí rozdiely, niektorých si vyberie a niektorých obíde. Rozlišujúca je aj milosť, ktorá si vybrala Abraháma spomedzi modloslužobníckych susedov a učnila ho „Božím priateľom“. Rozlišujúca milosť zachránila „mýtnikov a hriešnikov“, o nábožných farizejoch však vyhlásila: „Nechajte ich“ (Mt 15,14). Nikde teda sláva Božej bezplatnej a zvrchovanej milosti nežiari nápadnejšie, ako pri nehodnosti a odlišnosti svojich objektov. Nádherne to opísal James Hervey v roku 1751:

Vyhlasenie nebeského súdu hovorí, že tam, kde prekvitá hriech, je milosti ešte viac. Menašše bol dieťaťom barbarstva, lebo svoje vlastné deti donútil, aby prešli cez oheň a Je-

ruzalem naplnil nevinnou krvou. Menašše bol pánom nespravodlivosti, lebo nielenže až nadmieru znásobil svoju svätokrádežnú neúctu, ale aj otrávil zásady a zvrátil spôsoby svojich poddaných, nútil ich konať horšie ako najodpornejší z pohanských modlárov (pozri 2Kron 33). A predsa je milosťou pokorený, obnovený a stáva sa dieťaťom odpúšťajúcej lásky, dedičom nesmrteľnej slávy.

Všimnite si krutého a krvavého prenasledovateľa Saula, ktorý bol samá hrozba, vraždil, bol postrachom prvých kresťanov a zabíjal Ježišových učeníkov. Tá spúšť, ktorú spáchal, tie bezbranné rodiny, ktoré zničil, nestačili upokojiť jeho pomstychtivého ducha. Boli len dúškom, ktorý namiesto toho, aby sliediča nasýtil, prinútil ho ešte viac bežať za stopou a žízniť po skaze. Stále je smädný po násilí a vražde. Vo svojom smäde je taký horlivý a nenásytný, že dokonca dychtí po vyhrážaní a vyvražďovaní (Sk 9,1). Jeho slovami sú kopije a šípy a jeho jazykom ostrý meč. Vyhrážať sa kresťanom je pre neho také prirodzené ako dýchať. Ba dokonca v úmysloch jeho nevraživého srdca krvácajú každú hodinu. Len kvôli nedostatku moci každé slovo, ktoré vysloví, každý dych, ktorý naberie, nerozdáva smrť a nespôsobuje pád nevinných učeníkov. Kto by ho podľa zákonov ľudského úsudku nevyhlásil za nádobu hnevu určenú na neodvratné zatratenie? Ba dokonca, kto by hneď neusúdil, že ak by v strastiplnom svete boli väčšie reťaze a hlbšie žaláre, museli by ich istotne rezervovať pre takéhoto nezmeniteľného nepriateľa pravej zbožnosti? Áno, obdivujte a uctieajte nevyčerpatel'né poklady milosti! Tento Saul bol totiž prijatý do nemalého spoločenstva prorokov! Bol započítaný do vznešenej armády mučeníkov a stal sa významnou osobnosťou slávnej spoločnosti apoštolov.

Korinťania boli príslovečne nehanební. Niektorí z nich sa váľali v takých ohavných nerestiach a zvykli si na také nemravné skutky nepravosti, že sa stali hanbou ľudskej prirodzenosti. A predsa aj títo synovia násilia a otroci zmyselnosti boli obmytí, posvätení a ospravedlnení (1K 6,9-11). Obmytí vzácnu krvou umierajúceho Spasiteľa, posvätení mocnými účinkami Ducha z nebies a ospravedlnení skrze nekonečne láskavé milosrdenstvá milostivého Boha. Tí, ktorí boli kedysi bremenom zeme, sú teraz radosťou neba a potešením anjelov.

Božia milosť sa dnes prejavuje v Pánovi, prostredníctvom a skrze Pána, Ježiša Krista. „Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišla skrze Ježiša Krista“ (Jn 1,17). To neznamená, že predtým, ako sa vtelil Jeho Syn, Boh nikdy na nikom neprejavil milosť. Prvá kniha Mojžišova 6,8 a Druhá kniha Mojžišova 33,19 však jasne hovoria opak. Milosť a pravda sa však plne zjavili a dokonale ilustrovali vtedy, keď Spasiteľ prišiel na túto zem a za svoj ľud zomrel na kríži. Božia milosť prúdi k Jeho vyvoleným skrze samotného Krista. „Oveľa viac bola mnohým hojne udelená Božia milosť a dar z milosti jedného človeka, Ježiša Krista... omnoho skôr tí, ktorí dostávajú hojnosť milosti a daru spravodlivosti, budú kraľovať v živote skrze jedného, skrze Ježiša Krista... tak, aby aj milosť vládla spravodlivosťou a viedla k večnému životu skrze Ježiša Krista nášho Pána“ (R 5,15.17.21).

Božia milosť sa ohlasuje evanjeliom (Sk 20,24), ktoré je pre pokryteckého žida „kameňom úrazu“ a pre namysleného a filozofujúceho Gréka „bláznovstvom“. Tak prečo? Lebo v ňom nie je nič, čo by bolo prispôsobené na uspokojenie ľudskej pýchy. Ohlasuje, že pokiaľ nás milosť nespasí, nemôžeme byť spasení vôbec. Hovorí, že okrem Krista, nevýslovného Daru Božej milosti, je stav každého človeka zúfalý, nenapraviteľný a beznádejný. Evanjelium hovorí o ľuďoch ako o vinných, zatratených a hynúcich zločincoch. Hovorí, že väčšina cudných moralistov je v rovnako hroznom stave, ako ten najzmyselnejší zhýralec; že najsnaživejší profesor so všetkými svojimi vystúpeniami nie je na tom o nič lepšie ako najsvetskejší neveriaci.

Evanjelium považuje každého Adamovho potomka za padlého, poškvrneného hriešnika zasluhujúceho si peklo. Milosť, ktorú evanjelium hlása, je jedinou nádejou. Všetci stoja pred Bohom usvedčení ako previnilci voči Jeho svätému Zákonu, ako vinní a odsúdení zločinci; ako tí, ktorí čakajú nie na rozsudok, ale na vykonanie rozsudku,

ktorý už nad nimi niekto vyniesol (Jn 3,18; R 3,19). Sťažovať sa na zaujatosť milosti je samovražedné. Ak hriešnik trvá na bezpodmienečnej spravodlivosti, potom jeho večným podielom musí byť ohnivé jazero. Jeho jediná nádej spočíva v tom, že sa pokloní rozsudku, ktorý nad ním vyniesla Božia spravodlivosť, prizná jeho absolútnu správnosť, vrhne sa do Božieho milosrdenstva a vystrie prázdne ruky, aby použil Božiu milosť, ktorú pozná z evanjelia.

Tretia Božia Osoba je sprostredkovateľom milosti, preto sa nazýva „Duchom milosti“ (Zach 12,10). Boh Otec je prameňom celej milosti, lebo On sa rozhodol pre večnú zmluvu spásy. Boh Syn je jediným spojením milosti. Evanjelium je vydavateľom milosti. Duch je Udeliteľom. On je Jediný, kto používa evanjelium spásonosnou mocou pre dušu, oživuje vyvolených, keď sú duchovne mŕtvi, poráža ich neskratné želania, topí ich zatvrdnuté srdcia, otvára im slepé oči a očisťuje ich od malomocenstva hriechu. Ako vo svojom diele *Milosť v Liste Galatánom* hovorí G. S. Bishop:

Milosť je pre ľudí, ktorí tak padli, že nedokážu zdvihnúť sekeru spravodlivosti, sú takí skazení, že nedokážu zmeniť svoju povahu, sú tak proti Bohu, že sa k Nemu nevedia obrátiť, sú takí slepí, že Ho nedokážu vidieť, takí hluchí, že Ho nedokážu počuť a takí mŕtvi, že On sám musí otvoriť ich hroby a vyzdvihnúť ich ku vzkrieseniu.

Pätnásta kapitola

BOŽIE MILOSRDENSTVO

„Ďakujeme Hospodinovi, lebo je dobrý, lebo Jeho milosť trvá naveky“ (Ž 136,1)! Lebo túto dokonalú vlastnosť Božieho charakteru máme veľmi chváliť. Žalmista v ďalších veršoch pozýva svätých, aby Pánovi za túto zbožňovania hodnú vlastnosť vzdávali vďaka. Toto je to najmenšie, čo môžeme žiadať od tých, ktorí sa stali bohatými výhercami. Keď rozjímame nad opisom tejto Božej vlastnosti, nemôžeme urobiť inak, než Boha za ňu velebiť. Jeho milosrdenstvo je „veľké“ (1Kr 3,6), „hojné“ (Ž 86,5), „hlboké“ (Lk 1,78), „veľké“ (1Pt 1,3) a je „od vekov až na veky nad tými, ktorí sa Ho boja“ (Ž 103,17). Takisto môžeme so žalmistom povedať: „Budem plesať nad Tvojou milosťou“ (Ž 59,17).

„Celú svoju slávu predvediem pred tebou a vyslovím pred tebou svoje meno: Hospodin. Zmilujem sa, nad kým sa zmilujem, a zľutujem sa, nad kým sa zľutujem“ (2M 33,19). V čom sa odlišuje Božie milosrdenstvo od milosti? Božie milosrdenstvo má svoj zdroj v Božej добрote. Prvý dôsledok Božej dobroty je Jeho vľúdnosť alebo štedrosť, ktorú slobodne dáva svojim stvoreniam, ako stvoreniam; preto dal všetkému bytie a život. Druhý dôsledok Božej dobroty je Jeho milosť, ktorá ukazuje ochotnú Božiu náklonnosť utíšiť každú biedu padlého stvorenia. Milosrdenstvo teda vopred predpokladá hriech.

Hoci nemusí byť na prvý pohľad ľahké pochopiť skutočný rozdiel medzi Božou milosťou a milosrdenstvom, pomôže nám, ak pozorne pouvažujeme o Jeho konaní s nepadlými anjelmi. Ešte nikdy neuplatnil voči nim milosrdenstvo, lebo ešte nikdy ho nepotrebovali, nezhršili, ani nepadli pod účinok kliatby. A predsa sa istotne stali

predmetmi Božej slobodnej a zvrchovanej milosti. Po prvé preto, že si ich vyvolil spomedzi všetkých anjelov (1Tim 5,21). Po druhé, ako dôsledok ich vyvolenia, kvôli ich zachovaniu pred odpadnutím, keď sa satan vzbúril a strhol so sebou tretinu nebeských zástupov (Zj 12,4). Po tretie, tým, že Krista urobil ich Hlavou (Kol 2,10; 1Pt 3,22), čím sú naveky zabezpečené vo svätom stave, v ktorom boli stvorené. Po štvrté, kvôli vyvýšenej pozícii, ktorá im bola pridelená: žiť v bezprostrednej Božej prítomnosti (Dan 7,10), neustále Mu slúžiť v Jeho nebeskom chráme, prijímať od Neho ctihodné poslania (Hb 1,14). To je pre nich hojná milosť, ale nie milosrdenstvo.

V úsilí študovať Božie milosrdenstvo tak, ako je uvedené v Písme, ak má byť slovo „správne rozdelené“, je nutné trojité rozlíšenie. Po prvé, je tu všeobecné Božie milosrdenstvo, rozšírené nielen na všetkých ľudí, na veriacich rovnako, ako aj na neveriacich, ale aj na celé stvorenie: „Jeho milosrdenstvo sa rozprestiera nad všetko Jeho stvorenie“ (Ž 145,9); „On dáva všetkému život, dych a všetko“ (Sk 17,25). Boh má súcit so všetkými zvieratami v núdzi a podporuje ich vhodnými darmi.

Po druhé, existuje zvláštne Božie milosrdenstvo, ktoré sa uplatňuje na ľuďoch, pomáha im a posilňuje ich, bez ohľadu na ich hriechy. Tiež im tlmočí všetky životné nevyhnutnosti: „Lebo on dáva vychádzať slnku nad zlými aj dobrými a zosiela dážď na spravodlivých aj nespravodlivých“ (Mt 5,45). Po tretie, poznáme zvrchované milosrdenstvo, ktoré je vyhradené dedičom spásy, ktorú sprostredkováva zmluva skrze Krista.

Ak viac sledujeme rozdiel medzi druhým a tretím vyššie uvedeným odlíšením, musíme poznamenať, že milosrdenstvo, ktoré Boh udeľuje zlým, má výhradne časnú povahu; to znamená, že je prísne obmedzené na tento súčasný život. Nijaké milosrdenstvo sa im nepredĺži za hrob. „To nie je chápaný ľud; preto mu nebude milosrdný jeho Tvorca a nezmiluje sa nad ním jeho Formovateľ“ (Iz 27,11).

Niektorí čitatelia však môžu mať problém najmä v tom, či Písmo potvrdzuje, že „Jeho milosť trvá naveky“ (Ž 136,1). V tejto súvislosti treba poukázať na dve veci. Boh nikdy nemôže prestať byť milosrdný, lebo je to vlastnosť Jeho podstaty (Ž 116,5); uplatňovanie Jeho milosrdenstva sa riadi Jeho zvrchovanou vôľou. Musí to tak byť, lebo okrem Neho samotného nie je nič, čo by Ho nútilo konať. Keby niečo bolo, toto niečo by bolo najvyššie a Boh by prestal byť Bohom.

Práve čistá zvrchovaná milosť sama určuje uplatňovanie Božieho milosrdenstva. Boh túto skutočnosť jednoznačne potvrdzuje v Liste Rimanom 9,15: „Lebo Mojžišovi hovorí: Zmilujem sa, nad kým sa zmilúvam.“ Nie úbohosť stvorenia spôsobuje, že preukazuje milosrdenstvo, lebo Boha neovplyvňuje nič okrem Neho samého tak ako nás. Keby Boha ovplyvňovala zavrhnutiahodná bieda malomocných hriešnikov, očistil a zachránil by ich všetkých, ale neurobil tak. Prečo? Jednoducho preto, že v tom nespočíva Jeho radosť a cieľ. Ešte menej sú to zásluhy stvorenia, ktoré spôsobujú, že im preukazuje svoje milosrdenstvo, lebo ak hovoríme, že si zaslúžime milosrdenstvo, protirečíme si. „Zachránil nás nie pre skutky spravodlivosti, ktoré sme my urobili, ale podľa svojho milosrdenstva“ (Tit 3,5) – jedno je v priamom protiklade s druhým. Nie sú to Kristove zásluhy, čo pohli Boha, aby udelil milosrdenstvo svojim vyvoleným; tým by sme kládli dôsledok pred príčinu. Skrže alebo kvôli láskavému milosrdenstvu nášho Boha bol poslaný Kristus sem k Jeho ľudu (Lk 1,78). Kristove zásluhy Bohu umožňujú spravodlivo udeliť duchovné milosrdenstvá Jeho vyvoleným, spravodlivosť sa úplne uspokojila s ručiteľom! Nie, milosrdenstvo pochádza výhradne z Božej majestátnej radosti.

Opäť, hoci aj je pravda, že Božie milosrdenstvo „trvá naveky“, predsa musíme pozorne skúmať predmety, ktorým sa Jeho milosrdenstvo preukazuje. Dokonca aj uvrhnutie hriešnika do ohnivého jazera je skutkom milo-

srdenstva. Nad trestom hriešnych treba uvažovať z trojakého hľadiska. Z Božieho pohľadu je to skutok spravodlivosti, ktorý potvrdzuje Jeho česť. Božie milosrdenstvo sa nikdy neprejavuje na úkor Jeho svätosti a spravodlivosti. Z pohľadu trpiacich je to skutok rovnosti, keď sú nútení trpieť za svoje neprávosti.

Z pohľadu spasených je však trest hriešnikov skutkom nevýslovného milosrdenstva. Aké hrozné by bolo, keby mal naveky pokračovať súčasný poriadok vecí, keď Božie deti sú nútené žiť uprostred detí diabla. Keby uši svätých stále počúvali rúhavý a špinavý jazyk zatratených, nebo by hneď prestalo byť nebom. Je vecou Božieho milosrdenstva, že v čase Nového Jeruzalema „nevojde doň nič nečisté ani ten, kto pácha ohavnosť“ (Zj 21,27)!

Aby si čitateľ nemyslel, že sme v poslednom odstavci cvičili jeho predstavivosť, obráťme sa na Písmo, ktoré podporí to, čo sme povedali. V Žalme 143,12 sa Dávid modlí: „Pre svoju milosť vyhub mojich nepriateľov, znič všetkých, čo ma sužujú, lebo ja som Tvoj služobník.“ V Žalme 136,15 Boh „však faraóna s jeho vojskom vohnal do Červeného mora, lebo Jeho milosť trvá naveky“. Bol to skutok pomsty na faraónovi a jeho zástupoch, ale pre Izraelitov to bol skutok milosrdenstva. A opäť v Zjavení 19,1-3 hovorí:

Potom som počul akoby mohutný hlas veľkého zástupu v nebi, ktorý volal: Aleluja! Spása, sláva a moc nášmu Bohu, lebo jeho súdy sú pravdivé a spravodlivé; ved' odsúdil veľkú neviestku, ktorá svojím smilstvom kazila zem, a pomstil sa za krv svojich služobníkov z jej ruky. A druhý raz volali: Aleluja! Jej dym vystupuje na veky vekov.

Z toho, čo sme povedali, si všimnime, aká márna je trúfalá nádej tých, ktorí bez ohľadu na svoju neustálu neposlušnosť voči Bohu, predsa len počítajú s tým, že k nim bude milosrdný. Koľkí hovoria, neveríme, že Boh ma

niekedy hodí do ohňa; je príliš milosrdný. Taká nádej je zmijou, ak ju chovajú vo svojom srdci, smrteľne ich uhryzne. Boh je Bohom spravodlivosti, rovnako aj milosrdenstva a jasne vyjadril, že „nenecháva bez trestu“ (2M 34,7). Povedal: „Nech zlosynovia zostúpia do ríše mŕtvych, všetci pohania, ktorí zabúdajú na Boha“ (Ž 9,17). Človek môže uvažovať: neverím, že ak sa nazbiera špina, kanál prestane tečť, ľudia sa pripraví o čerstvý vzduch, že milosrdný Boh dovolí, aby padli za obeť smrtiacej horúčke. Skutočnosť je taká, že tých, ktorí zanedbávajú hygienické predpisy, pripraví o život choroba bez ohľadu na Božie milosrdenstvo. Takisto je pravda, že tí, ktorí zanedbávajú zákony duševného zdravia, budú naveky trpieť druhú smrť.

Nevýslovne smutné je vidieť, koľkí zneužívajú túto Božiu vlastnosť. Naďalej pohŕdajú Božou autoritou, šliapu po Jeho zákonoch, neprestávajú hrešiť, a predsa využívajú Jeho milosrdenstvo. Boh však nemôže byť nespravodlivý k sebe. On preukazuje milosrdenstvo tým, ktorí sa úprimne kajajú, nie však zatvrdilcom (Lk 13,3). Neprestávať hrešiť, a predsa počítať s Božím milosrdenstvom, ktoré zmierňuje trest, je diabolské. Akoby sme hovorili: „Robme zle, aby prišlo dobro.“ O takých je napísané: „Ich odsúdenie je spravodlivé“ (R 3,8). Domnienka bude s najväčšou pravdepodobnosťou naplnená sklamaním (čítajte pozorne 5M 29,18-20). Kristus je duchovným milosrdenstvom a všetci, ktorí pohŕdajú Jeho Panstvom a odmietajú Ho, zahynú cestou, keď sa rozhnevá (Ž 2,12).

Nech však naša posledná myšlienka o Božích duchovných milosrdenstvách patrí Jeho ľudu. „Lebo je veľká Tvoja milosť, až po nebesá“ (Ž 57,10). Jej bohatstvá prekračujú naše najvzletnejšie myšlienky. „Ved' ako nebo vysoko je nad zemou, tak mocná je Jeho milosť nad tými, čo sa Ho boja“ (Ž 103,11). Nikto ju nemôže zmerať. Vyvolení sú nádobami milosrdenstva (R 9,23). Bolo to milosrdenstvo, ktoré ich oživilo, keď boli mŕtvi v hrie-

chu (Ef 2,4-5). Je to milosrdenstvo, ktoré ich zachraňuje (Tit 3,5). Je to Jeho hojné milosrdenstvo, ktoré ich znovuzrodilo pre večné dedičstvo (1Pt 1,3). Čas by nám nestačil, keby sme chceli hovoriť o Jeho ochraňujúcom, pretrvávajúcom, odpúšťajúcom a darujúcom milosrdenstve. Pre svojich milovaných je Boh „Otcom milosrdenstva“ (2K 1,3).

Keď všetko Tvoje milosrdenstvo, môj Bože,
Preskúma raz moja duša rastúca,
Pohľadom sa preniesť môžem,
v údive, láske a chvále sa strácam.

Šestnásta kapitola

BOŽIA LÁSKA

O Božej povahe nám Písmo hovorí v troch prípadoch. Po prvé, „Boh je Duch“ (Jn 4,24). Gréčtina nemá neurčitý člen. Povedať, že Boh je akýsi duch, nie je najvhodnejšie, lebo to by Ho zaraďovalo medzi ostatných duchov. Boh je Duch v najvyššom zmysle slova. On je Duch, je netelesný, nemá žiadnu viditeľnú podstatu. Keby Boh mal nejaké materiálne telo, nebol by všadeprítomný, ale obmedzený na jedno miesto. Keďže je však Duch, naplňa nebo i zem.

Po druhé, „Boh je svetlo“ (1Jn 1,5), protiklad tmy. V Písme „tma“ symbolizuje hriech, zlo, smrť, a „svetlo“ symbolizuje svätosť, dobrotu a život. Povedať, že „Boh je svetlo“ znamená, že On je súhrnom dokonalých vlastností. Po tretie, „Boh je láska“ (1Jn 4,8). Neznamená to len, že Boh miluje, ale že On sám je Láska. Láska je nielen jedným z Jeho atribútov, ale aj samotnou Jeho podstatou.

Mnohí hovoria o Božej láske a Boha lásky pritom vôbec nepoznajú. Božia láska sa bežne považuje za formu láskavej slabosti, za druh dobrosrdečnej zhovievavosti; zužuje sa na takmer nezdravý cit podľa vzoru ľudskej emócie. Pravda je však taká, že v tomto, ako aj vo všetkom ostatnom, musíme formovať a usmerňovať naše myšlienky podľa toho, čo je zjavené v Písme. Že je to naozaj nutnosť, je zrejmé nielen z nevedomosti, ktorá tak všeobecne prevláda, ale aj z nízkej úrovne duchovnosti, ktorá je dnes medzi kresťanmi smutne očividná. Ako málo skutočnej lásky máme k Bohu! Hlavným dôvodom je to, že naše srdcia tak málo naplňa Jeho úžasná láska k Jeho ľudu. Čím lepšie sa zoznámime s Jeho láskou – jej povahou, plnosťou a velebnosťou – tým viac bude v našich srdciach lásky voči Nemu.

1. Božia láska je *neovplyvnená*. Myslíme tým, že neexistovalo nič v akomkoľvek z objektov Jeho lásky, čo by viedlo k jej vzniku, nič v stvorení, čo by ju pritiaхло alebo podnietilo. Láska, ktorú cíti jedno stvorenie voči druhému je kvôli niečomu v ňom; Božia láska je však bezplatná, spontánna a bezdôvodná. Jediný dôvod, prečo Boh niekoho miluje, spočíva v Jeho zvrchovanej vôli: „Nie preto sa Hospodin priklonil k vám a vyvolil si vás, že by ste boli väčší ako všetky národy – veď vás bolo najmenej zo všetkých národov – ale preto, že vás Hospodin miloval“ (5M 7,7-8). Od vekov Boh miluje svoj ľud, a preto nič zo stvorenia nemôže byť príčinou toho, čo môžeme nájsť v Bohu od večnosti. On miluje kvôli sebe samému, „podľa svojho vlastného rozhodnutia“ (2Tim 1,9).

„My milujeme, lebo on nás miloval ako prvý“ (1Jn 4,19). Boh nás nemiloval preto, že my milujeme Jeho. On nás miloval ešte predtým, ako sme Ho čo i len trošku milovali. Keby nás Boh miloval za našu lásku, z Jeho strany by to nebolo spontánne; pretože nás miloval, keď sme boli bez lásky, je však jasné, že na Jeho lásku nič neovplyvňovalo. Ak si máme Boha ctiť a ak sa má upevniť srdce Jeho dieťaťa, je nesmierne dôležité, aby nám táto vzácna pravda bola jasná. Božou láskou ku mne a ku každému z „Jeho najmilších“ z našej strany nepohlo vôbec nič. Čo teda ku mne pritiaхло Božie srdce? Celkom nič. Na druhej strane je tu však všetko to, čo Ho odpudzuje, všetko so zámerom vyvolať v ňom odpor voči mne – hriechne, zvrátené; len hrba skazenosti, bez čohokoľvek „dobrého“ v mojom vnútri (R 7,18).

Čo bolo na mne, čo by si zaslúžilo úctu,
alebo by Stvoriteľa tešilo?
Práve preto, Otče, musím stále spievať,
Lebo sa to dobré Tebe zazdalo.

2. Božia láska je *večná*. Je to nevyhnutné. Sám Boh je večný a Boh je láska; preto tak, ako sám Boh nemá žiaden začiatok, nemá ho ani Jeho láska. Pripusťme, že takáto predstava ďaleko presahuje chápacosť našich konečných myslí; aj keď však niečo nedokážeme pochopiť, môžeme sa pred tým v úctivom obdive skloniť. Aké jasné je svedectvo z Jeremiáša 31,3: „Miloval som ťa večnou láskou, preto som ti tak dlho zachoval milosť.“ Aké požehnané je vedomie, že veľký a svätý Boh miloval svoj ľud pred vznikom neba a zeme, že sa naň zamerl od celej večnosti! Jasným dôkazom toho je Jeho spontánna láska; lebo On ich miloval celé veky pred tým, než vôbec boli.

Tú istú vzácnu pravdu uvádza aj List Efezanom 1,4-5: „Veď ešte pred založením sveta nás v ňom vyvolil, aby sme boli pred ním v láske svätých a bezúhonných. Podľa svojej milostivej vôle nás predurčil.“ Akú chválu by to malo vyvolať u každého z Jeho detí! Aké uspokojenie pre srdce! Keďže Božia láska ku mne nemá žiaden začiatok, nemôže mať ani koniec! Keďže je pravda, že „od vekov naveky“ je Bohom a keďže Boh je láska, potom je pravda aj to, že „od vekov naveky“ miluje svoj ľud.

3. Božia láska je *zvrchovaná*. Aj to je samozrejmé. Sám Boh je zvrchovaný, nikomu nie je zaviazaný, sám sebe je zákonom, koná vždy podľa svojej vznešenej radosti. Keďže Boh je zvrchovaný a je Láskou, z toho nevyhnutne vyplýva, že Jeho láska je zvrchovaná. Pretože Boh je Bohom, koná tak, ako sa mu zažiada; pretože Boh je Láska, miluje, koho chce. Také je aj Jeho jednoznačné tvrdenie: „Jákoba som miloval, ale Ézaua som nenávidel“ (R 9,13). V prípade Jáкова nebol dôvod, prečo by mal byť predmetom Božej lásky viac než Ézau. Obaja mali rovnakých rodičov a narodili sa naraz, ako dvojčičky. A predsa Boh miloval jedného a druhého nenávidel! Prečo? Pretože sa mu to tak páčilo.

Zvrchovanosť Božej lásky nevyhnutne vyplýva zo

skutočnosti, že nie je ovplyvnená ničím zo stvorenia. Teda tvrdenie, že príčina Jeho lásky leží v samotnom Bohu, je iba iný spôsob vyjadrenia, že miluje toho, koho sa mu zapáči. Na chvíľu predpokladajme opak! Predpokladajme, že by Božiu lásku bola ovládalo niečo iné ako Jeho vôľa. V takom prípade by miloval podľa pravidla a keby miloval podľa pravidla, bol by pod zákonom lásky, a teda veľmi ďaleko od toho, aby bola láska zadarmo. Samého Boha by ovládal zákon. „Aby sme boli jeho synmi skrze Ježiša Krista“, podľa čoho? Podľa niektorej vlastnosti, ktorú v nich predzvedel? Nie. Podľa čoho teda? „Podľa svojej milostivej vôle“ (Ef 1,4-5).

4. Božia láska je *nekonečná*. Všetko, čo sa týka Boha, je nekonečné. Jeho podstata naplňa zem i nebesia. Jeho múdrosť je neobmedzená, lebo On vie všetko o minulosti, prítomnosti aj budúcnosti. Jeho moc je nesmierna, lebo pre Nehu nie je nič priťažké. Takže Jeho láska je bez obmedzenia. Má takú hĺbku, že ju nikto nedokáže preskúmať; má takú výšku, ktorú nik nezmeria; má takú dĺžku a šírku, ktorej sa vzpiera meranie podľa akejkolvek miery stvorenia. Nádherne to naznačuje List Efezanom 2,4: „Ale Boh, bohatý na zmilovanie, zo svojej nesmiernej lásky, ktorou si nás zamiloval.“ Slovo „nesmierny“ tvorí paralelu k výroku „Boh tak miloval“ z Evanjelia podľa Jána 3,16. Hovorí nám, že Božia láska je taká nadprirodzená, že ju nemožno zmerať.

Žiaden jazyk nemôže úplne vyjadriť nekonečnosť Božej lásky a žiadna myseľ ju nepochopí, pretože ona „prevyšuje poznanie“ (Ef 3,19). Najrozsiahlejšie myšlienky, aké naša myseľ o Božej láske dokáže vytvoriť, sú hlboko pod jej skutočnou povahou. Nebo nie je tak vysoko nad zemou, ako je dobrota Božia nad najvzletnejšími predstavami, ktoré sme si o nej schopní vytvoriť. Je to oceán, ktorý sa vzdúva vyššie ako všetky vrchy, ktoré sú v kontraste so všetkými jeho predmetmi. Je fontánou, z ktorej tečie všetko nevyhnutné dobro pre všetkých, ktorí oň majú záujem. (John Brine, 1743)

5. Božia láska je *nezmeniteľná*. Ako v prípade samotného Boha niet „premeny ani zatiernenia v odvrátení“ (Jk 1,17), tak ani Jeho láska nepozná zmenu ani zmenšenie. Úbožiač Jákob je toho presvedčivým príkladom. „Jákoba som miloval,“ prehlásil Hospodin, a napriek všetkej jeho nevere a vrtošivosti ho nikdy neprestal milovať. Ján 13,1 prináša ďalší nádherný príklad. V ten istý večer jeden apoštol povedal: „Ukáž nám Otca“, iný Ho zaprel kliatbami, všetci sa na ňom pohoršili. A predsa „miloval svojich, ktorí boli na svete, preukázal im dokonalú lásku“. Božia láska nepodlieha žiadnym zmenám. Božia láska je „mocná ako smrť... mohutné vody nemôžu uhasiť lásku“ (Veľp 8,6-7). Nič nás nemôže od nej odlúčiť (R 8,35-39).

Jeho láska nepozná mieru ani koniec
žiadna zmena jej kurz nezmení,
večne rovnako a takisto si tečie
jej zdroj je večne bez premeny.

6. Božia láska je *svätá*. Božiu lásku neovláda náladovosť, vášň ani cit, ale zásada. Práve tak ako Jeho milosť nevládne na vlastnú päsť, ale „spravodlivosťou“ (R 5,21), tak sa Jeho láska nikdy nepriechi s Jeho svätosťou. To, že „Boh je svetlo“ (1Jn 1,5) sa spomína skôr ako to, že „Boh je láska“ (1Jn 4,8). Božia láska už nie je ľúbezňou slabosťou, ani zoženštenou mäkkosťou. Písmo hovorí, „koho Pán miluje, toho prísne vychováva a šľahá každého, koho prijíma za syna“ (Hb 12,6). Boh neprižmúri oči nad hriechom, ani v prípade svojho vlastného ľudu. Jeho láska je čistá, nepremiešaná s nijakým sentimentálnym citom.

7. Božia láska je *milostivá*. Božia láska a priazeň sú neoddeliteľné. Jasne to ukazuje List Rimanom 8,32-39. Aká je láska, od ktorej nás nič nemôže „odlúčiť“, to jasne vidno z kontextu. Práve Božia dobrá vôľa a milosť Ho viedli k tomu, aby dal svojho Syna za hriešnikov. Táto

láska bola hnacou silou Kristovho vtelenia: „Lebo tak Boh miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna“ (Jn 3,16). Kristus neumrel preto, aby prinútil Boha milovať nás, ale preto, že On miloval svoj ľud. Kalvária je najvyššou ukážkou Božej lásky. Milý čitateľ, ktorý veríš v Krista, vždy, keď cítiš pokušenie pochybovať o Božej láske, vráť sa na Kalváriu.

Tu je množstvo príčin dôvery a trpezlivosti Božieho súženia. Kristus bol Otcovým miláčikom, a predsa nebol oslobodený od biedy, nemilosti a prenasledovania. Hladoval a žíznil. Keď dovolil ľuďom, aby na Neho pľuli a udierali Ho, nebolo to nezlučiteľné s Božou láskou ku Kristovi. Nech žiadny kresťan nepochybuje o Božej láske, keď sa podrobí bolestným súženiam a skúškam. Boh na zemi Krista neobdaril časným prosperom, lebo „nemal kde hlavu skloniť“. Dal mu však Ducha bez miery (Jn 3,34). Všimnite si, že duchovné požehnanie sú prvým darom Božej lásky. Akým požehnaním je vedomie, že keď nás svet nenávidí, Boh nás miluje!

Sedemnásť kapitola

BOŽÍ HNEV

Je smutné vidieť toľko kresťanov, ktorí považujú Boží hnev za niečo, za čo sa treba ospravedlňovať, alebo si aspoň želajú, aby také niečo nebolo. Iní by však nezašli tak ďaleko, aby otvorene priznali, že ho považujú za chybu Božej povahy, predsa však naň nehľadia s radosťou. Nezamýšľajú sa nad ním radi a iba zriedkavo bez utajovanej nevôle, ktorá v ich srdciach voči nemu narastá, počúvajú, že sa spomína. Dokonca aj spomedzi tých s najtriezvejším úsudkom si iba niektorí vedia predstaviť krutosť Božieho hnevu, ktorý je príliš hrozivý na to, aby tvoril tému užitočného rozjímania. Iní klamú samých seba, že Boží hnev nie je v zhode s Jeho dobrotou, a skúmajú, ako by ho zo svojich myšlienok vypudili.

Áno, mnohí sa odvracajú od predstavy Božieho hnevu, akoby sa od nich vyžadovalo hľadiť na nejakú škvrnu Božej povahy alebo na nejaký flák na Božej vláde. Čo však hovorí Písmo? Pri jeho štúdiu zistíme, že Boh sa vôbec nesnaží ukryť pravdu o svojom hneve. Nehanbí sa za všeobecnú známosť, že Jemu patrí pomsta a zúrivosť. Jeho výzvou je:

Pozrite teraz, že ja, len ja som, a nieto Boha okrem mňa; ja usmrcujem, ja obživujem, ja raním a ja uzdravím, a nikto sa z mojej ruky nevyslobodí. Lebo ja k nebu dvíham svoju ruku a hovorím: Ja žijem naveky! Keď nabrúsim svoj blýskavý meč a moja ruka chopí sa súdu, pomstou odplatím svojim protivníkom a odplatím tým, čo ma nenávidia. (5M 32,39-41)

Štúdium konkordancie ukazuje, že v Písme je viac odkazov na Božiu zlosť, zúrivosť a hnev, ako na Jeho

lásku a nežnosť. Keďže Boh je svätý, nenávidí všetok hriech; keďže nenávidí všetok hriech, jeho zlosť horí proti hriešnikovi (Ž 7,11).

Boží hnev patrí k Božej dokonalosti tak, ako Jeho vernosť, moc alebo milosrdenstvo. Musí to tak byť, lebo na Božej povahe niet nijakej škvrny a ani najmenej poruchy. Tak by to bolo, keby Mu „hnev“ chýbal. Lahostajnosť k hriechu je mravnou škvrnou a ten, kto ho nemá v nenávisti, je mravne malomocný. Ako by mohol Ten, ktorý je súhrnom všetkej dokonalosti, spokojne hľadieť rovnako na cnosť i neresť, múdrosť aj hlúposť? Ako by si Ten, ktorý je nekonečne svätý, mohol nevšimáť hriech a odmietal prejavíť svoju „krutosť“ (R 9,12) voči nemu? Ako by mohol Ten, ktorý sa teší len z čistého a krásneho, nemať odpor a nenávisť voči nečistému a zlému? Samotná Božia povaha robí peklo skutočnou nevyhnutnosťou, tak nevyhnutne a večne potrebnou, ako je nebo. Nielenže v Bohu nie je žiadna nedokonalosť, ale v Bohu ani niet takej dokonalosti, ktorá by bola menej dokonalá, než iná dokonalosť.

Boží hnev je večným odporom voči každej nespravodlivosti. Je to nespokojnosť a rozhorčenie Božej spravodlivosti nad zlom. Je to Božia svätosť, ktorá sa zamiešala do činnosti proti hriechu. Je to hnacia príčina práve toho istého rozsudku, ktorý dopadá na vykonávateľov zla. Boh sa hnevá na hriech, lebo je to vzbura proti Jeho autorite, zlo konané proti Jeho posvätnej zvrchovanosti. Vzbúrenci proti Božej vláde by mali vedieť, že Boh je Pán. Mali by pocítiť, aká veľká je vznešenosť, ktorou pohrdajú a aký strašný je hrozivý hnev, na ktorý berú tak málo ohľadov. Božia zlosť nie je nenávisťou a zákerou odplatou, ktorá spôsobuje zranenie kvôli sebe samej alebo za spôsobené zranenie. Kým bude Boh svoju vládu uplatňovať ako Vládca vesmíru, nebude pomstychtivý.

To, že Boží hnev je jednou z Božích dokonalých vlastností nie je zjavné iba z hľadísk, ktoré sme uviedli vyššie,

ale takisto to jasne potvrdzujú jednoznačné tvrdenia Jeho vlastných slov.

Lebo Boží hnev sa zjavuje z neba (R 1,18). Zjavil sa vtedy, keď bol prvýkrát vyslovený rozsudok smrti, keď bola prekliata zem a človek vyhnaný z pozemského raja; takými trestami, ako potopa a úplné zničenie miest ohŕom z neba; a najmä vládou smrti vo svete. Hovorí o ňom každá kliatba po každom prestúpení Zákona a bol oznámený v ustanovení obety. V ôsmej kapitole Listu Rimanom apoštol veriacich upozorňuje na skutočnosť, že celé stvorenie podlieha márnosti a v bolesti súčasne vzdychá a trpí. To isté stvorenie, ktoré potvrdzuje, že Boh je a rozhlasuje Jeho slávu, takisto vyhlasuje, že je nepriateľom hriechu a pomstiteľom ľudských zločinov. Nadovšetko sa však Boží hnev zjavil z neba, keď Syn Boží zostúpil, aby prejavil Božiu povahu a keď sa tento hnev ukázal v Jeho utrpení a smrti strašnejším spôsobom, ako všetky znamenia, ktoré Boh predtým učinil zo svojej nespokojnosti s hriechom. Okrem toho budúce a večné tresty hriešnikov sa teraz prejavujú oveľa závažnejšie a jasnejšie ako predtým. Pod novým vedením poznáme dve zjavenia z nebies, jedno je z hnevu a druhé z milosti (Robert Haldane).

Boží hnev je dokonalá Božia vlastnosť. Je to zrejme z toho, čo čítame v Žalme 95,11: „Takže som im v hneve prisahal“. Boh „prisahá“ pri dvoch príležitostiach: pri sľuboch (1M 22,16) a vypovedaní hrozby (5M 1,34). Predtým svojim deťom sľubuje milosrdenstvo; neskôr prisahá, aby vyplašil hriešnikov. Prisaha je slávnostné potvrdenie (Hb 6,16). V Druhej knihe Mojžišovej 22,16 Boh hovorí: „Prisahám na seba.“ V Žalme 89,36 prehlasuje: „Raz som prisahal na svoju svätosť“, zatiaľ čo v Žalme 95,11 tvrdí: „Takže som im v hneve prisahal.“ Sám veľký Hospodín sa teda odvoláva na svoj hnev ako na vlastnosť rovnú Jeho svätosti: On prisahá na jedno aj na druhé. A rovnako v Kristovi „lebo v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva“ (Kol 2,9), a keďže sa v ňom vynikajúco prejavujú všetky dokonalé Božie vlastnosti (Jn 1,18), čítame o „hneve Baránka“ (Zj 6,16).

Boží hnev je vlastnosť Božej povahy, nad ktorou treba neustále uvažovať. V prvom rade preto, aby na naše srdcia mohla správne zapôsobiť Božia nenávisť voči hriechu. Sme náchylní brať hriech na ľahkú váhu, zakrývať jeho odpornosť, ospravedlňovať ho. Čím viac však študujeme a zvažujeme Božiu hrôzu z hriechu a Jeho strašnú pomstu zaň, tým skôr si uvedomujeme jeho odpornosť.

Po druhé, aby sa v našich dušiach prejavila skutočná bázeň z Boha: „Zachovávajme si milosť a pomocou nej slúžme Bohu s úctou a bážňou, aby sme sa mu páčili. Veď náš Boh je stravujúci oheň“ (Hb 12,28-29). Ak nemáme patričnú úctu k Jeho úchvatnej Vznešenosti a bázeň pred Jeho spravodlivým hnevom, nemôžeme Mu prijateľne slúžiť, pokiaľ. Tieto vlastnosti najlepšie uvedieme do života vtedy, ak si budeme častejšie pripomínať, že „náš Boh je stravujúci oheň“. Po tretie, aby sme pohli naše duše k vrúcnej chvále, lebo nás oslobodil spod „budúceho hnevu“ (1Tes 1,10).

Naša pripravenosť alebo naša neochota uvažovať o Božom hneve sa stáva skúškou toho, do akej miery sme Mu vo svojich srdciach skutočne naklonení. Ak sa v Bohu naozaj netešíme, čím je sám v sebe, a to vďaka všetkej dokonalosti, ktorá je v ňom naveky prítomná, ako v nás potom môže prebývať Božia láska? Každý z nás sa musí mať čo najzbožnejšie na pozore pred tým, aby si v mysli nevytváral Boží obraz podľa svojich zlých sklonov. Kedysi sa Pán sťažoval: „Myslíš si, že som ako ty?“ (Ž 50,21). Ak sa netešíme kvôli „Jeho svätému menu“ (Ž 97,12), to znamená, ak sa netešíme z poznania, že Boh čoskoro slávnostne ukáže svoj hnev tak, že dopustí pomstu na všetkých, ktorí Mu teraz protirečia, je to presvedčivý dôkaz toho, že Mu v srdci nie sme podriadení, ale stále zotrývame vo svojich hriechoch.

„Národy, veľte Jeho ľud, lebo On pomstí krv svojich sluhov, pomstou odplatí svojim protivníkom“ (5M 32,43).

Potom som počul akoby mohutný hlas veľkého zástupu v nebi, ktorý volal: Aleluja! Spása, sláva a moc nášmu Bohu, lebo jeho súdy sú pravdivé a spravodlivé; veď odsúdil veľkú neviestku, ktorá svojim smilstvom kazila zem, a pomstil sa za krv svojich služobníkov z jej ruky. A druhý raz volali: Aleluja! (Zj 19,1-3)

Veľká bude radosť svätých v deň, keď Pán obháji svoju vznešenosť, uplatní svoju nadvládu, ktorá vzbudzuje posvätnú úctu, zväčší svoju spravodlivosť a zvrhne pyšných rebelov, ktorí sa Mu odvážili vzdorovať.

„Ak budeš počítať nepravosti, Hospodine, Pane, kto obstojí? (Ž 130,3) Každý z nás si môže položiť túto otázku, lebo je napísané „neobstoja bezbožníci na súde“ (Ž 1,5). Ako ťažko bola Kristova duša zasiahnutá myšlienkami o Božom označení nepravostí Jeho ľudu, keď o nich vedel. „Doľahla naňho hrôza a úzkosť“ (Mk 14,33). Jeho strašná agónia, Jeho krvavý pot, Jeho mocný plač a prosby (Hb 5,7), Jeho opakované modlitby: „Ak je možné, nech ma minie tento kalich“, Jeho posledný strašný výkrik: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“, to všetko jasne ukazuje, aké mal strašné obavy z toho, čo to znamenalo pre Boha „označiť nepravosti“. Takisto môžu úbohí hriešnici volať: Pane, kto obstojí, keď sa sám Syn Boží triasol pod váhou Jeho hnevu? Ak si ty, môj čitateľ, ešte neutekal po spásu ku Kristovi, jedinému Spasiteľovi, „čo si počneš v húšťave Jordánu“? (Jer 12,5).

Keď si pomyslím, ako väčšina ľudstva Božiu dobrotu zneužíva, môžem iba súhlasiť s výrokom: Najväčší zázrak na svete je Božia trepezlivosť a štedrosť k nevďačnému svetu. Keď sa do jedného z princových miest dostane nepriateľ, nepošle im zásoby, ale tesne oblieha mesto a robí čo môže, aby ich vyhladoval. Veľký Boh, ktorý by mohol lusknutím prstov všetkých svojich nepriateľov zmiestť do skazy, ich však trpí a každý deň sa ich snaží zachovať. Rovnako Ten, ktorý sám robí dobre zlým a nevďačným, nám môže prikázať, aby sme žehnali tým, ktorí nás preklí-

najú. Nemyslite si však, hriešnici, že uniknete; Božie mlyny melú pomaly, ale isto; čím obdivuhodnejšia je Jeho trpezlivosť a štedrosť, tým hroznejšia a neznesiteľnejšia bude zúrivosť, ktorá bude dôsledkom zneužitia Jeho dobroty. Nič nie je jemnejšie ako more, a predsa keď sa zdvihne v búrke, nič nevyčíňa viac. Nič nie je také sladké ako Božia trpezlivosť a dobrota, ale ani také hrozné ako Jeho hnev, keď vzplanie. (William Gurnall, 1660)

Bež teda, čitateľ môj, bež ku Kristovi; aby si dokázal „uniknúť pred budúcim hnevom“ (Mt 3,7), kým nie je neskoro.

Otázka pre kazateľov: Kážeme o tejto závažnej téme toľko, koľko by sme mali? Starozákonní proroci svojim poslucháčom často hovorili, že ich skazené životy provokujú Svätého Izraela a že pre seba na deň hnevu hromadia hnev. Dnes nie sú pomery vo svete o nič lepšie, ako boli predtým. Na prebudenie ľahostajných a na to, aby telesní ľudia začali skúmať svoje srdcia, nie je nič istejšie, ako predpoklad, že „Boh je spravodlivý sudca: On môže trestať každý deň“ (Ž 7,12).

Kristovi predchodcovia svojich poslucháčov varovali, aby sa snažili „uniknúť pred budúcim hnevom“ (Mt 3,7). Spasiteľ svojich poslucháčov vyzýva: „Bojte sa toho, ktorý zabije a má moc uvrhnúť do pekla. Áno, hovorím vám: Toho sa bojte!“ (Lk 12,5) Apoštol Pavol povedal: „Keďže teda poznáme bázeň pred Pánom, presviedčame ľudí“ (2K 5,11). Vernosť si vyžaduje, aby sme aj o pekle hovorili tak jasne, ako o nebi.

Osemnásť kapitola

BOŽIE ROZJÍMANIE

V predchádzajúcich kapitolách sme preskúmali niektoré z podivuhodných a nádherných dokonalých vlastností Božej povahy. Z rozjímania o Jeho vlastnostiach by nám všetkým malo byť jasné, že Boh je v prvom rade nepochopiteľná Bytosť. Strácame sa v údive nad Jeho nekonečnou veľkosťou a Cófarove slová sa stávajú našimi: „Či vystihneš Božiu podstatu a dokonalosť Všemohúceho? Je vyššia ako nebesá, čo môžeš spraviť? Je hlbšia ako podsvetie, čo vieš o tom? Podľa svojej miery je dlhšia ako zem a širšia ako more“ (Job 11,7-9). Keď sa vo svojich myšlienkach o Jeho nehmotnosti, všadeprítomnosti a všemohúcnosti obraciame k Božej večnosti, presahuje to naše myslenie.

Nepochopiteľnosť Božej povahy však nie je príčinou toho, prečo by sme mali upustiť od úctivého skúmania a zbožného úsilia pochopiť to, čo tak milostivo o sebe zjavil vo svojom Slove. To, že nie sme schopní získať dokonalé poznanie, ešte nie je dôvod (iba ak bláznivý) na to, aby sme sa nesnažili dosiahnuť aspoň nejaký jeho stupeň. C. H. Spurgeon to povedal veľmi výstižne:

Nič tak neobohatí rozum, nič tak nerozšíri dušu človeka, ako vrúcne, naliehavé a nepretržité skúmanie veľkej témy Božstva. Najlepším štúdiom na rozšírenie duše je veda o Kristovi a Jeho ukrižovaní a poznanie Boha v Trojici. Právě štúdium kresťana je Boh. Najvyššou vedou, najvznešenejšími úvahami a najmocnejšou filozofiou, ktorá môže zaujať pozornosť Božieho dieťaťa, je meno, povaha, osoba, skutky a existencia veľkého Boha, ktorého nazýva svojim Otcem. Pri rozjímaní nad Bohom nastávajú v našej myšli obrovské zmeny k lepšiemu. Je to taká rozsiahla téma,

že všetky naše myšlienky sa strácajú v jej nesmiernosti; taká hlboká, že naša pýcha sa topí v jej nekonečnosti. Dokážeme chápať a zaoberať sa inými témami, v ktorých cítime isté sebauspokojenie a pokračujeme svojou cestou s myšlienkou: Všimni si, aký som múdry. Keď sa však dostávame k tejto majstrovej vede a zisťujeme, že naša olovnica nedosiahne jej hĺbku a že naše orlie oko do nej nedovídi, odvraciam sa s myšlienkou: Nezmenil som sa a nič neviem. (Kázeň na Mal 3,6)

Áno, nepochopiteľnosť Božej povahy by nás mala naučiť pokore, opatrnosti a úcte. Po všetkom hľadaní a uvažovaní musíme povedať s Jóbom: „Toto sú, hľa, len okraje Jeho ciest, a len tichučké slovo sme z toho počuli“ (26,14). Keď Mojžiš veľmi prosil Hospodina, aby mu ukázal svoju slávu, On mu odpovedal: „Vyslovím pred tebou svoje meno: Hospodin“ (2M 33,19). Niekoľko iných tiež povedal: „Meno je súbor Jeho vlastností.“ Puritán John Howe správne vyhlásil:

Preto predstava o Jeho sláve, ktorú si môžeme vytvoriť, je len taká, akú napríklad môžeme získať o veľkej knihe podľa krátkeho zhrnutia, alebo o rozľahlej krajine podľa jej malého výrezu. Dal nám o sebe správu síce pravdivú, ale nie celú. Práve tak bude ochraňovať naše chápanie – takto budeme vedení – pred omylom, ale nie pred nevedomosťou. Svoju myseľ môžeme používať na rozjímanie nad niektorými Jeho dokonalými vlastnosťami, prostredníctvom ktorých nám milostivý Boh odkrýva svoje bytie a v myšlienkach ich všetky môžeme prisúdiť Jemu, hoci o každej z nich máme stále iba malú a nedokonalú predstavu. Keďže naše pochopenie môže súhlasiť s objavmi, ktoré nám o niekoľkých svojich znamenitostiach poskytujú, náš terajší pohľad je zatiaľ predsa len na Jeho slávu.

Medzi Božím poznaním, ktoré majú Jeho svätí v tomto živote a tým, ktoré budú mať v nebi, je veľký rozdiel. A predsa, tak, ako by sa nemalo podceňovať prítomné poznanie len preto, že je nedokonalé, tak ani druhé nemá

byť zveličované nad svoju skutočnosť. Písmo, pravdaže, vyhlasuje, že Boha uvidíme „tvárou v tvár“ a budeme Ho „poznávať“ tak, ako nás On pozná (1K 13,12), ale odvodzovať z toho, že potom budeme poznať Boha tak úplne, ako On pozná nás, znamená, že sa dávame zviest' obyčajným zvukom slov a neberieme ohľad na výhradu, ktorú si tento predmet nevyhnutne vyžaduje. Je rozdiel medzi tým, že svätí budú oslávení a tým, že ich bytie sa stane božským. Kresťania, hoci oslávení, budú vždy len konečnými bytosťami, a preto nekonečného Boha nikdy nebudú chápať úplne.

Svätí uvidia Boha v nebi duchovným zrakom, lebo On bude telesnému zraku vždy neviditeľný; a uvidia Ho ešte jasnejšie, než Ho videli rozumom a vierou a obsiahlejšie, než Ho doteraz zjavovali všetky Jeho diela a skutky; ich mysle sa však nezväčšia do takej miery, aby boli schopní o znamenitosti Jeho povahy rozjímať naraz, alebo detailne. Aby pochopili nekonečnú dokonalosť, sami sa musia stať dokonalými. Dokonca aj v nebi bude ich poznanie čiastočné, ich šťastie však bude úplné, lebo ich poznanie bude dokonalé v tom zmysle, že ich kapacite to postačí, hoci plnosť predmetu sa nevyčerpá. Veríme, že bude progresívne a že ako sa ich pohľady rozšíria, ich požehnanie bude rásť; nikdy však nedosiahne hranicu, za ktorou by nebolo čo objavovať; a aj potom, čo uplynú veky vekov, On bude stále nepochopiteľným Bohom (John Dick, 1840).

Po druhé, z prehľadu dokonalých Božích vlastností je zrejmé, že On je vo všetkom sebestačnou Bytosťou. Sám si je vo všetkom sebestačný. Ako prvá z bytostí, nekonečné Bytie, má všetky možné prednosti. Keď Trojjediný Boh existoval osamote, bol sám sebe všetkým. Jeho chápanie, láska a energia nachádzali v Ňom samom adekvátny objekt. Keby potreboval niečo vonkajšie, nebol by nezávislý, a preto by nebol Bohom.

On stvoril všetko, a to „pre Neho“ (Kol 1,16), a predsa nie preto, aby doplnil nedostatok, ale aby mohol

prenášať život a šťastie na anjelov a ľudí a mohol ich priviesť k obrazu Jeho slávy. Naozaj si vyžaduje oddanosť a službu svojich rozumných bytostí, a predsa z ich úradov nemá úžitok, každá výhoda patrí im samým (Job 22,2-3). Na dosiahnutie svojich zámerov využíva prostriedky a nástroje, nie však z nedostatku moci, ale často preto, aby prostredníctvom krehkosti svojich nástrojov jasnejšie dokázal svoju moc.

Božia sebestačnosť robí z Boha vo všetkom najvyšší objekt, ktorý treba neustále hľadať. Ozajstné šťastie spočíva v radosť z Boha. Jeho priazňou je život a Jeho zhovievavosť je lepšia ako život. „Hospodin je môj údel, vraví moja duša, preto budem očakávať na Neho“ (Žalosp 3,24). Prameňom najvyššej spokojnosti a najväčšou túžbou svätých je, aby sme vnímali Jeho lásku, milosť a slávu. „Mnohí hovoria: Kto nám dá vidieť dobré veci? Pozdvihni na nás, Hospodine, svetlo svojej tváre. Dal si mi väčšiu radosť do srdca, ako keď oni majú mnoho obilia a muštu“ (Ž 4,7-8). Áno, kresťan môže pri svojom správnom vedomí povedať: „Hoci figovník nekvitne, ovocia niet na viničoch a sklame úroda olív, polia nedajú potravu, ulúpené sú ovce z košiara a dobytko nielo v stajniach, ja radovať sa v Hospodinovi budem, a jasať v Bohu mojej spásy“ (Ab 3,17-18).

Po tretie, z prehľadu týchto Božích predností je zjavné, že On je Najvyšší v celom vesmíre. John Dick hovorí:

Žiadna vláda nie je taká absolútna ako tá, ktorá je založená na stvorení. Ten, ktorý mohol nevytvoriť nič, má právo vytvoriť všetko podľa svojej radosť. Niektoré časti stvorenia vytvoril ako bezduchú hmotu hrubšej či jemnejšej štruktúry, ktorá sa vyskytuje v rôznych kvalitách a umožnil im rásť a rozpínať sa, ale stále nemajú život v pravom zmysle slova. Iným nedal iba usporiadanie, ale aj vedomú existenciu, zmyslové orgány a samohybnú silu. K týmto u človeka pridal dar rozumu a nesmrteľnú dušu, ktorou je spojený s vyšším poriadkom bytostí, ktoré sa nachádzajú vo vyš-

ších sférach. Nad svetom, ktorý stvoril, vládne všemohúco. „Chválil a velebil som večne živého, Jeho vláda je večná a Jeho kráľovstvo je z pokolenia na pokolenie; všetci obyvatelia zeme sú pokladaní za nič; podľa svojej vôle nakladá s nebeským vojskom aj s obyvateľmi zeme; niet nikoho, kto by mohol prekážať Jeho rukám a opýtať sa Ho: Čo to robíš?“ (Dan 4, 31-32)

Stvorenie, ako také, nemá nijaké práva. Od svojho Stvoriteľa nemôže žiadať nič a nech sa s ním zaobchádza akokoľvek, nemá právo sa sťažovať. A predsa, ak premýšľame o absolútnej Božej nadvláde nad všetkým, nikdy by sme nemali stratiť z dohľadu Jeho mravné prednosti. Boh je spravodlivý a dobrý a vždy robí to, čo je správne. On si zvrchovanosť uplatňuje riadiac sa svojou vznešenou a spravodlivou radosťou.

Každému stvoreniu priraďuje miesto, podľa toho, ako sa Mu to zdá dobré z Jeho pohľadu. Každému predurčuje okolnosti podľa svojich rozhodnutí. Každú nádobu formuje podľa svojho neovplyvniteľného určenia. Ku komu chce byť milosrdný, k tomu je milosrdný, a koho chce, toho zatvrduje. Kdekoľvek sme, Jeho oko je nad nami. Nech sme kýmkoľvek, má právo disponovať s naším životom a so všetkým ostatným. Pre kresťanov je nežným Otcom; pre spurných hriešnikov bude ešte stále stravujúcim ohňom. „Kráľovi vekov, nepominuteľnému, neviditeľnému, jedinému Bohu česť a sláva na veky vekov. Amen“ (1Tim 1,17).

BOŽIA ŠTEDROŠŤ

„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a čo ani len do ľudského srdca nevstúpilo, to pripravil Boh tým, ktorí ho milujú“ (1K 2,9). Ako často sa toto miesto cituje iba potiaľto a ako zriedkavo pridávame slová: „Nám to však Boh zjavil skrze Ducha“ (v. 10). Prečo je to tak? Vari nie preto, že tak málo ľudí z Božieho ľudu vyhľadáva a teší sa z toho, čo nám zjavil Duch v Slove o veciach, ktoré Boh pripravil tým, ktorí ho milujú? Keby sme sa viac zaoberali Božími bohatstvami než svojou biedou, viac Kristovou plnosťou než svojou prázdnotou, a viac Božou štedrosťou, než svojou chudobou, žili by sme na celkom inom stupni skúsenosti.

Nič nás nedojíma viac, než to, čo je podobné „bohatstvu jeho milostí“ (Ef 1,7). Je zarážajúce, že kresťanský život sa začína na svadobnej hostine (Lk 14,16-23; Mt 22,1-10), ako pri prvom Kristovom zázraku (Jn 2). Nám patria slová: „Podťte, už je všetko pripravené“ (Lk 14,17). „Hľa, hostinu som prichystal, voly a kŕmny dobytok som pozabíjal, a všetko je hotové. Podťte na svadbu“ (Mt 22,4). Všimnite si, ako slová „pripravil som“ ladia so slovami - „to pripravil Boh tým, ktorí ho milujú“ (1K 2,9). Všimnite si, ako slová „je pripravené“ potvrdzujú to, že „nám to Boh zjavil“ (1K 2,10). Všimnite si „voly a kŕmny dobytok“, lebo „to všetko je z Boha“ (2K 5,18). Stvorenie neprispieva ničím; všetko sa mu poskytne. Nakoniec zvažte slová: „Podťte na svadbu.“ Tento symbol je veľmi požehnaný; hovorí o radosti, slávnosti a hodovaní.

Prestrel na hostinu, nútil ma jesť.
Núkal, že môj strach odstráni,
Áno, pre moju vinnú a zovretú päsť
rozvinul zástavu Lásky nad nami.

V skutočnosti rovnaký symbol používa Kristus v Evanjeliu podľa Lukáša 15. Zobrazuje v ňom márnotrátника, ktorý oľutoval svoje hriechy, ktorého otec víta doma. Sotva ho oblečie a upraví podľa domácich zvyklostí, už počuť slová: „Vezmite vykrmené teľa a zabite ho! Jedzte a radujte sa“ (v. 23). Nám adresuje slová - „a všetci sa začali radovať“. Zábavu v podobenstve nepostihol nepriaznivý obrat, pretože je vykreslená bez prerušenia a bez konca. Môžeme to teda uzavrieť tak, že táto novozrodená radosť by mala charakterizovať celú slávnostnú scénu - tak pravdivo, ako by sa konala práve teraz.

Nádherný predobraz štedrého správania, v ktorom Boh dáva zo svojej štedrosti svojmu ľudu, nachádzame v Prvej knihe Mojžišovej 9,3: „Nech vám slúži ako potrava všetko, čo sa hýbe, čo je živé; ako kedysi zelené byliny, teraz vám dávam všetko.“ Toto bola odpoveď Hospodina na „príjemnú vôňu“, ktorú práve vtedy zacítil. Najdôležitejšie je, aby sme si všímali súvislosť a vnímali pohnútky, na základe ktorých Boh patriarchovi slobodne udelil „všetko“. V závere deviatej kapitoly Prvej knihy Mojžišovej sa dozvedáme Božiu odpoveď, ktorá požehnanie zatienňuje obrovský podiel nového stvorenia, ktorého členovia boli požehnaní „v Kristovi všetkým duchovným požehnaním v nebeských veciach“ (Ef 1,3).

Tieto požehnania sa zakladajú na Božom určení hodnoty Kristovej obete. Trvalá hodnota tejto obete je nezmerateľná a nesmierna. Taká nezmerateľná, ako osobná znamenitosť Syna a taká nesmierna, ako Otcova radosť v ňom. Povahu a rozsah požehnaní, ktoré sa okolo Božieho vyvoleného zhromažďujú na základe zavŕšeného Kristovho diela, oznamujú podstatné a prídavné mená, ktoré používa Duch svätý, keď opisuje

hojnosť Božej štedrosti, z ktorej nám už udelil a z ktorej sa budeme tešiť naveky.

Vezmime si najprv Božiu *milosť*. Nielenže poznáme „bohatstvo jeho milosti“ (Ef 1,7) a nesmierne bohatstvo Jeho milosti (Ef 2,7), takisto čítame, že bola „mnohým hojne udelená“, že prijímame „hojnosť milosti“, a že milosť bola daná nad mieru (gr. R 5,15.17.20) - bezbrehá hojnosť Božej milosti plynie ďalej a rozmnožuje sa vo svojich objektoch. Základ alebo hybná príčina je opísaná v prvej kapitole Evanjelia podľa Jána. Keď sa jednorodený Syn stal telom a nejaký čas prebýval medzi nami, bol Jediný, kto bol „plný milosti a pravdy“. Keďže sme sa s Ním stali spoludedičmi, je napísané: „Veď z jeho plnosti sme my všetci prijali, a to milosť za milosťou“ (Jn 1,16).

Pozrime sa ešte na Božiu *lásku*. Tok Jeho lásky k nemilujúcim a nemilým objektom sa ani nezadržal, ani neobmedzil. Svoj ľud miluje večnou láskou (Jer 31,3). Podivuhodne to dal najavo, keď prišla plnosť času a poslal svojho Syna, ktorý sa narodil zo ženy. Áno, On tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, „aby nik nezahynul, ale mal večný život každý, kto verí v neho“; preto čítame o Jeho „nesmiernej láske, ktorou si nás zamiloval“ (Ef 2,4). Grécke slovo preložené ako „nesmierny“ sa prekladá ako „veľký“ (Mt 9,37 a 1Pt 1,3). Nesmierna láska, ktorá prekračuje poznanie, naplňuje naše životy duchovnými útechami v službe kňazstva a v obhajobe v nebesiach.

Táto téma je nevyčerateľná. Náš Pán prišiel na zem, aby Jeho ľudia „mali život, a to v hojnej miere“ (Jn 10,10). To sa splnilo prvýkrát vtedy, keď Kristus ako Hlava nového stvorenia a „počiatok Božieho stvorenia“ (Zj 3,14) dýchol na svojich učeníkov: „Prijmite Ducha Svätého.“ Bol to vzkriesený Spasiteľ, ktorý sprostredkoval svoj vzkriesený život svojim (porovnaj 1M 2,7 so začiatkom starého stvorenia). Takže, aj keď Ten istý, ktorý tu dole prijal Ducha bez miery (Jn 3,34), vystúpil na nebesia ako oslávený Človek, pokrstil svojich ľudí Duchom

svätým (Sk 2), „ktorého na nás bohato vylial“ (Tit 3,6), ako uisťuje apoštol Pavol svätých z pohanov. Ešte raz zdôrazňuje hojnosť Božej štedrosti.

Všimnime si teraz Jeho *dôveru*. Pán Ježiš povedal svojim učeníkom: „Už vás nenazývam sluhami, pretože sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca“ (Jn 15,15). Sú veci, na ktoré „túžia hľadiet“ anjeli (1Pt 1,12) a predsa ich Duch Boží oznámil nám. „V nej nás bohato zahrnul všetkou múdrosťou a rozumnosťou, keď nám dal poznanie tajomstva svojho zámeru podľa svojej blahovôle, ako si v ňom vopred predsavzal“ (1,8-9). To môžeme nazvať hojnosťou Jeho rozhodnutí.

Ešte si všimnime, ako sa prejavuje a uplatňuje Jeho *moc*. Pavol sa modlil, aby sme vedeli, „aká nesmierne veľká je jeho moc pre nás“, ktorí veríme skrze pôsobenie Jeho mocnej sily. Tú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici“ (Ef 1,19-20). Božia moc pracovala nadprirodzene objektívne. Jeho korelát zaznamenáva List Efezanom 3,20: „Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás, a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme.“ Je jasné, že je to najvyššie nasadenie energie, ktoré sa prejavuje subjektívne.

Tak štedro teda Boh svoj ľud žehná. Ako o ňom napísal apoštol Kolosanom: „Lebo v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva. Aj vy ste dosiahli plnosť v ňom“ (2,9-10). Vedieť o tejto Božej štedrosti rozumovo je jedna vec; úplne iná vec je prijať ju vierou za svoju. Jedna vec je osvojiť si jej formu; ďalšia je žiť v jej moci a byť jej osobným vyjadrením.

Aká má byť naša odpoveď na takúto Božiu štedrosť? Naozaj je to tak, aby „rozhojnená milosť rozmnožovala vzdávanie vďaka čím viacerých na slávu Božiu“ (2K 4,15). Naozaj je to tak preto, aby sme „sa mocou Ducha Svätého rozhojňovali v nádeji“ (R 15,13). Len tu nádej nachádza oblasť pôsobnosti, keďže len vo svätých

nachádza svoje plné uskutočnenie. Ak o rôznorodom charaktere nášho požehnania hovorí Boh jednotne – či je to Jeho milosť, láska, život, ktorý nám udelil, dôvera, moc a milosrdenstvo (1Pt 1,3 a ďalej). Je to tak možno preto, že je taký štedrý. Chce si nás získať nadmernou štedrosťou, ktorú nám udelil. Praktický vplyv na naše duše by mal spôsobiť, že „Bohom sa chválime skrze nášho Pána Ježiša Krista“ (R 5,11), aby sme všetko, čo je v nás, priniesli v skutočnej chvále a aby sme sa pripravili na bližšie a hlbšie priateľstvo s Ním. „Veď Boh má moc rozhojniť vo vás všetku milosť, aby ste mali vždy a vo všetkom všetkého dostatok na každý dobrý skutok“ (2K 9,8).

BOŽIE DARY

Boh ako darca - to je predstava! Žiaľ, náš úžas tlmí fakt, že sme si toho až priveľmi vedomí. V pohanských náboženstvách takúto predstavu nič nepripomína. Práve naopak. Pohanské božstvá sa znázorňujú ako kruté a chamtivé monštrá, ktoré si od podvedených nadšencov neustále vynucujú bolestné obete. Boh Písma sa však zobrazuje ako Otec milosrdenstva, „ktorý nás na naše radostné požívanie všetkým bohato zaopatruje“ (1Tim 6,17). Je pravda, že má svoje vlastné pravidlá - pravidlá svojej svätosti a vlastníctva. Ani On ich neruší, ale posilňuje. To, o čom tu však budeme rozjímať, je niečo, čo presahuje náš rozum. Kvôli nášmu chápaniu nám to nikdy ani nezišlo na um. Boží žiadateľ sa náhle stáva Božím uspokojovateľom. Za porušenie svojho zákona si vyžaduje zadostučinenie a sám ho poskytuje. Jeho spravodlivé žaloby uspokojuje Jeho vlastná milosť. Ten, ktorý od nás žiada obete, priniesol za nás najvyššiu obeť! Boh je ten, kto žiada, aj ten, kto dáva, vyžaduje aj poskytuje.

1. *Dar Jeho Syna.* Jazyk prorokov v dávnych dobách oznamoval: „Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný“ (Iz 9,5). Podobne v čase Jeho príchodu anjeli oznámili pastierom: „Narodil sa vám... Spasiteľ“ (Lk 2,11). Tento dar bol najvyšším prejavom Božej láskavosti. „Božia láska k nám sa prejavila tak, že Boh poslal na svet svojho jednorodeného Syna, aby sme žili skrze neho. Láska je v tom, že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval nás, a poslal svojho Syna ako obeť zmierenia za naše hriechy“ (1Jn 4,9-10). To bola záruka všetkých ďalších požehnaní. Keď

apoštol prináša dôkazy od väčšieho k menšiemu, uisťuje nás, že Kristus je prisľubom a zároveň spojmom každého ďalšieho milosrdenstva: „Ten, ktorý neušetril vlastného Syna, ale vydal ho za nás všetkých, nedaroval s ním všetko?“ (R 8,32) Boh svoj najvyberanejší poklad, drahého zo svojho lona neodopiera, ale slobodne sa Ho vzdáva; a láska, ktorá Ho neušetrí, nedáva niečo, čo je pre dobro Jeho ľudu s nevôľou.

2. *Dar Jeho Ducha.* Syn je Boží dar, v ktorom je zahrnuté všetko. Ako povedal Manton: „Kristus k nám neprišiel s prázdnyimi rukami: Jeho osoba a Jeho výhody nie sú rozdelené. Prišiel, aby pre nás získal všemožné požehnanie.“ Najväčším z nich je Duch svätý, ktorý používa a odovzdáva to, čo Pán Ježiš získal pre svoj ľud. Boh v časoch Starej zmluvy odpustil a ospravedlnil svojho vyvoleného na základe zmierenia, ktoré mal vykonať Jeho Syn v určenom čase. Tým istým spôsobom ľudu odovzdal Ducha (4M 9,25; Neh 9,20), inak by sa nikto nebol obnovil, nebol by sa pripravil na stretnutie s Bohom, ani by nebol schopný priniesť duchovné plody. On však vtedy pracoval viac v skrytosti, než „v prejavoch moci“; prichádzal skôr ako „rosa“, než hojným „vyliatím“; skôr sa obmedzil na Izrael, než komunikoval aj s pohanmi. Boh daroval Kristovi Ducha vo svojej plnosti pri nanebovstúpení (Sk 2,33) a Kristus ho daroval cirkvi počas jej korunovácie (Jn 16,7). Dar Ducha získal Kristus pre svoj ľud (pozri G 3,13-14 a vo verši 14 si pozorne všimnite druhé „aby“). Každé požehnanie, ktoré prijímame, prichádza vďaka Kristovým zásluhám a sprostredkovaniu.

3. *Dar života.* „Lebo mzdou hriechu je smrť, milostivým darom Božím je však večný život v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi (R 6,23). Medzi týmito dvoma vecami je dvojitá antitéza. Božia spravodlivosť najprv hriešnikom odplatí to, čo im patrí za ich hriechy, a svojím

milosrdenstvom dáva svojmu ľudu, čo si nezaslúži. Potom nasleduje večná smrť ako prirodzený a nevyhnutný dôsledok toho, čo je v človeku a čo človek spôsobil. To sa netýka večného života, lebo ten Boh dáva bez akéhokoľvek ohľadu na niečo, čo je v človeku alebo čo človek spôsobil. Odovzdáva a zachováva sa nezaslúžene. Večný život je bezplatná štedrosť a nielen, že si ju nezaslúžime, ale ani o ňu nežiadame, lebo Boh má dôvod v každej chvíli povedať: „Dal som sa nájsť tým, čo ma nehľadali“ (Iz 65,1; por. R 3,11). Prijímateľ je úplne pasívny. Keď ho prenesú zo smrti do života, nekoná, ale je predmetom činnosti. Večný život – dnes duchovný život, potom život v sláve – zvrchovane a slobodne udeľuje Boh. Aj požehnanie odovzdával svojmu vyvolenému On, lebo Pán Ježiš Kristus zaplatil cenu za zmierenie. Áno, práve tú udeľuje Kristus. „Ja im dávam (nielen „ponúkam“) večný život“ (Jn 10,28; pozri tiež 17,3).

4. *Dar duchovného porozumenia.* „Vieme však, že prišiel Syn Boží a dal nám schopnosť poznať toho pravého“ (1Jn 5,20). To, čo sa odovzdáva svätému, keď sa znova narodí, je úplne duchovné a vhodné na prijatie Kristovho poznania Písma. Neudeľuje sa úplne nové právo, skôr ide o obnovenie pôvodného, vhodné na chápanie nových objektov. Pozostáva z vnútorného osvietenia. Je to Božie svetlo, ktoré žiari v našich srdciach a umožňuje nám rozlíšiť Božiu slávu, ktorá žiari v tvári Ježiša Krista (2K 4,6). Hoci teraz nie sme prijatí do Kristovho fyzického pohľadu, predsa je živou realitou tých, ktorí ožili do novosti života. Touto duchovnou obnovou chápania teraz môžeme vnímať Kristovu jedinečnú znamenitosť a dokonalú primeranosť. Poznanie, ktoré od Neho máme, je založené na pochopení. To rozpaľuje náklonnosť, posväcuje vôľu a pozdvihuje myseľ, aby sa upínala na Neho. Takéto duchovné pochopenie nezískame snažením, ale nadprirodzeným údelom. Vyvolenému sa udeľuje prostredníctvom duchovného daru, ktorý ho pripúšťa k tajomstvám Najvyššieho.

5. *Dar viery.* Božia spása sa našou skutočne nestáva dovtedy, kým neuveríme, nespočinieme a neprijmeme Krista za osobného Spasiteľa. Ale, keďže nedokážeme vidieť bez zraku a svetla, nedokážeme ani veriť, kým nám život a viera nie sú duchovne oznámené. Preto, „lebo milosťou ste spasení skrze vieru. A to nie je z vás, je to dar Boží. Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval“ (Ef 2, 8-9). Arminiáni by z druhej časti ôsmeho verša urovnali opakovanie prvej časti, a to v menej expresívnom a empatickom jazyku. Keďže spása je z milosti, je zbytočné dodávať, že nie je „z nás“, ale pretože „viera“ je náš skutok, bolo nevyhnutné, aby sa jej znamenitosť neprisdzovala stvoreniu, ale poukázalo sa na to, že nie je z nás. Skutočná viera, ktorá získava nezaslúženú spásu, nie je skutkom ľudskej vôle bez pomoci. Tak, ako mi Boh musí dať dych, aby som sa mohol nadýchnuť, tak mi musí dať aj vieru, aby som mohol uveriť. Porovnajme nasledujúce citáty: „Viera, ktorá je skrze neho“ (Sk 3,16); „ktorí veríme tak, ako v nás pôsobí jeho mocná sila“ (Ef 1,19); „vierou v moc Boha“ (Kol 2,12); „veriacich skrze neho v Boha“ (1Pt 1,21).

6. *Dar pokánia.* Zatiaľ čo povinnosťou každého hriešnika je kajať sa (Sk 17,30), (lebo či by nemal opustiť hriech a nenávidieť vzburu voči Bohu?) - je mocou hriechu taký zaslepený, že pred skutkom pokánia je nevyhnutný zázrak milosti. Boh nám dáva zdrveného a kajúceho ducha. Práve Duch svätý osvecuje vedomie tak, aby vnímalo odpornosť hriechu, srdce tak, aby malo voči nemu odpor a vôľu, aby sa ho zriekla. Viera a ľútosť sú prvým dôkazom duchovného života. Lebo, keď Boh hriešnika oživuje, usvedčuje ho zo zla hriechu, spôsobuje, že ho nenávidí, poháňa ho, aby nad ním smútil a odvrátil sa od neho. „Veď po svojom odvrátení cítim ľútosť, a keď som pochopil, bijem sa v bedrá. Som zahanbený a pohanený“ (Jer 31,19). „Celá Jeho milosť v nás“

(Matthew Henry). Porovnaj: „Vodcu a Spasiteľa, aby daroval Izraelu pokánie“ (Sk 5,31); „Boh teda aj pohanom daroval pokánie, aby mali život“ (Sk 11,18); „Či by im Boh azda nedaroval pokánie?“ (2Tim 2,25).

7. *Dar milosti.* „Neprestajne ďakujem svojmu Bohu za vás, za milosť Božiu, ktorá vám bola daná v Kristovi Ježišovi“ (1K 1,4). Slovo „milosť“ je tu použité v tom najširšom zmysle slova, vrátane všetkých výhod, ktoré plynú z Kristových zásluh a Jeho prostredníctva, či už prozreteľných alebo duchovných, časných alebo večných. Zahŕňa to obnovujúcu a posväcujúcu milosť a milosť vytrvania až do konca, ako aj každú jednotlivú milosť novej podstaty - viery, nádeje a lásky. „Ale každému z nás bola daná milosť podľa miery Kristovho daru“ (Ef 4,7), čo znamená, že ju udeľuje ako chce a nie podľa našich schopností alebo požiadaviek. Preto nemáme najmenší dôvod byť pyšní alebo sa chvastať. Nech máme akúkoľvek milosť, ktorou diablu odolávame, trpezlivo znášame súženie, či premáhame svet, vždy to pochádza od Neho. Nech sme voči Nemu akokoľvek poslušní alebo oddaní, nech prinášame akúkoľvek obeť, je to vždy z Jeho milosti. Preto musíme priznať: „Veď od Teba je všetko, takže z Tvojej ruky sme Ti dali“ (1Kron 29,14).

BOŽIE VEDENIE

Je potrebné zdôrazňovať kladné hľadisko Božieho vedenia. Len málo vecí má taký vplyv na praktickú stránku kresťanského života, kvôli ktorým si veriaci robia starosti, ako práve to, či ich vedie Pán na všetkých cestách. A predsa, keď ide o dôležité rozhodnutie, sú často zmätení a nevedia, ako sa držať „Pánovej mysle“. Na túto tému sa napísalo veľké množstvo úvah a brožúrok, sú však také všeobecné, že nie sú veľkou pomocou. Dnes však táto téma potrebuje skutočne jasné a rozhodné spracovanie.

Veľa rokov som bol presvedčený, že túto tému najviac zahaľujú rúškom tajomstva zavádzajúce pojmy, ktoré používajú tí, ktorí sa na ňu odvolávajú. Kým budeme používať zvraty, ako: „Je to podľa Božej vôle?“, „Inšpiruje ma Duch svätý?“, „Viedol ťa v tom Pán?“, úprimné mysle budú stále popletené a nikdy nezískajú istotu. Tieto zvraty sa v náboženských kruhoch používajú tak bežne, že niektorí čitatelia sa nášmu odmietavému postoju pravdepodobne budú čudovať. Tieto výrazy, samozrejme, nepovažujeme za chybné. Skôr, než si ich s určitosťou zadefinujeme, by sme chceli zdôrazniť, že väčšine ľudí znejú veľmi neurčito.

Akú alternatívu teda navrhujeme? Pri každom rozhodnutí, ktoré urobíme, pri každom pláne, ktorý vytvoríme, pri každej činnosti, ktorú vykonáme, sa pýtajme: „Je to v súlade so slovom Božím? Prikazujú to Písma? Je to v súlade s pravidlom, ktoré nám Boh dal, aby sme podľa Neho kráčali? Zhoduje sa to s príkladom, ktorý nám Ježiš zanechal na to, aby sme Ho nasledovali?“ Ak je to v súlade so slovom Božím, potom to je „podľa vôle Božej“,

lebo Jeho vôľa sa zjavila v Jeho slove. Ak robím to, čo nariaďuje Písmo, potom ma musel „inšpirovať Duch svätý“, lebo On nikdy nikoho nevedie tak, aby konal proti Nemu. Ak je moje správanie v súlade s pravidlom spravodlivosti (pravidlá a prikázania Písma), potom ma „vedie Pán“, lebo On vedie iba po „spravodlivých cestách“ (Ž 23,3). Ak čitateľ nahradí zvrät „Je to podľa Božej vôle?“ jednoduchším a konkrétnejším zvratom „Je to podľa Božieho slova?“, odstráni sa množstvo mystickej nejasnosti a záhadnej neistoty.

Boh nám vo svojej nekonečnej blahosklonnosti a nadprirodzenej milosti dal svoje slovo práve na to, aby sme sa slepo a nevedomky nepotkávali na neznalosti toho, čo Ho teší, ale aby sme vedeli, ako zmýšľa. Jeho Božie slovo sme nedostali len kvôli informácii, ale najmä preto, aby usmerňovalo naše správanie, osvecovalo naše mysle a formovalo naše srdcia. Písmo nám dáva neomylnú mapu, ktorou nás vedie cez nebezpečné more života. Ak sa ňou úprimne a usilovne riadime, zachráni nás pred skrytými skalami a útesmi a bezpečne nás privedie priamo do nebeského prístavu. Toto slovo má návod na každý problém, každé nebezpečenstvo, ktorému môžeme po výzve čeliť. Bolo nám dané, „aby Boží človek bol súci a pripravený na každé dobré dielo“ (2Tim 3,17). Ako by sme len mali ďakovať, že nás Trojjediný Boh poctil takýmto slovom!

„Sviacou mojím nohám je Tvoje slovo a svetlo mojím chodníkom“ (Ž 119,105). Táto metafora vychádza z predobrazu muža kráčajúceho za temnej noci po nebezpečnej ceste, ktorý potrebuje lampáš, aby si mohol posvietiť na cestu a vyhol sa zbytočným zraneniam a záhube. Tento obraz sa objavuje aj v Novej zmluve. „A tak sa prorocké slovo stalo pre nás mocnejším. Dobro robíte, keď naň upierate svoj zrak ako na sviecu, ktorá svieti na temnom mieste“ (2Pt 1,19). „Temné miesto“ je tento svet a záleží len na tom, ako si všimame slovo - to svetlo, ktoré nám dal Boh, akí budeme vnímaví, aby sme sa dokázali

vyhnúť „širokej ceste, ktorá vedie do záhuby“ a či budeme vedieť rozoznať úzku cestu, ktorá „vedie do života“.

Mali by sme brať na vedomie, čo tento verš naznačuje: Boh vložil svoje slovo do našich rúk z výsostne praktického dôvodu, totiž, aby viedol naše kroky a naprával naše správanie. Hneď nám ukazuje, aké je prvé a najdôležitejšie použitie tohto Božieho daru, ktoré máme z neho vyťažiť. Pocestnému by mal pomôcť zistiť, ako lampa funguje, aby mohol obdivovať jej nádherný vzhľad. Mal by ju zodvihnúť a použiť. Mnohí zanietene čítajú Knihu kníh a sú očarení dôkazmi o jej božskom autorstve. Ako málo ľudí si však uvedomuje prvotný účel, pre ktorý nám dal Boh Písmo a ako málo z nás ho aj prakticky používa, teda tak, že sa riadime podľa jeho pravidiel a zásad. Takíto ľudia lampu síce oslavujú, ale nekráčajú v jej svetle.

V detstve sme sa v prvom rade mali naučiť chodiť. Materské mlieko bolo iba výživou dojčaťa na posilnenie jeho údov a ich používanie. Tak je to aj v duchovnom živote. Keď sa znova narodíme a Duch nás nachová čistým „mliekom“ Písma, našou potrebou bude naučiť sa chodiť, aby sme kráčali ako Božie deti. To sa naučíme iba, ak sa budeme snažiť zistiť, aká je vôľa nášho Otca, podľa toho ako je zjavená v Písme svätom. Jeho vôľa a to, čo usporadúva naše najvyššie záujmy, je pre nás od prírody absolútne neznáme. Je naozaj pokorujúce, že človek je jediné stvorenie, ktoré sa do tohto sveta rodí - pokiaľ ide o to, ako konať - bez intuície a potrebuje sa naučiť, čo je dobré a čo zlé.

Všetky nižšie stvorenia majú inštinkt, vďaka ktorému konajú tak, aby sa uchránili pred tým, čo škodí a konali to, čo je dobré. Pre človeka to však neplatí. Zvieratá a vtáci sa nemusia učiť, ktoré rastliny a bobule sú jedovaté. Na to, aby sa neprejedli alebo neprepili nepotrebujú obmedzenia, dokonca ani koňa či kravu nie je možné prinútiť, aby sa prejedla a bolo jej zle. Aj rastliny obracajú svoje tváre k svetlu a otvárajú sa, aby zachytili padajúci dážď.

Padlému človeku však chýba aj základný inštinkt. O tom, čo je škodlivé, sa zvyčajne musí naučiť prostredníctvom bolestnej skúsenosti. A tak je pravda, že za chyby sa ťažko platí a cena za skúsenosť je vysoká. Večná škoda, že to mnohí zistia neskoro, až keď svoje telo nenapraviteľne zničia.

Niekoľko by na to povedal: „Veď človek má svedomie.“ Pravdaže, ale kým nie je osvietené Písmom a usvedčené Duchom, ako mu slúži? Ľudské chápanie bolo hriechom také zatemnené a hlúposť je človeku od detstva taká vlastná (Pr 22,15), že ak ho Boh navedie, nevie, čo od neho žiada a čo je pre neho najlepšie. Boh nám dáva svoje slovo preto, aby nám oznámil, čo od nás spravodlivo žiada a informoval nás o tom, čo našu dušu ničí; odhalil lákadlá, ktoré používa satan, aby nás chytil a zničil; aby poukázal na cestu svätosti, ktorá jediná vedie do neba (Hb 12,14) a aby nás oboznámil s pravidlami, ktoré musíme zachovávať, ak chceme po tejto ceste kráčať.

Našou prvou povinnosťou a cieľom musí byť zaobranie sa Písmom, aby sme zistili, aká je zjavená Božia vôľa, aké sú cesty, po ktorých nám zakazuje kráčať a aké sú tie, ktoré sa Jeho zraku páčia. Mnohé veci, ktoré náš rozum ani naše svedomie nedokáže odhaliť, Písmo zakazuje. Napríklad sa dozvedáme, že to, „čo je u ľudí vznešené, je ohavnosťou pred Bohom“ (Lk 16,15); „priateľstvo so svetom je nepriateľstvom proti Bohu“ (Jk 4,4); „kto beží prenáhlene, zmýli si cestu“ (Pr 19,2). Mnohé veci nám Boh prikazuje, čo sa možno dozvedieť, ak sa oboznámime s ich obsahom. Napríklad: „Nespoliehaj sa na svoju rozumnosť“ (Pr 3,5); „nespoliehajte sa na kniežatá, na človeka, u ktorého niet pomoci“ (Ž 146,3); „milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú“ (Mt 5,44).

Uviedli sme len niekoľko príkladov spomedzi stoviek iných. Je jasné, že Božie slovo nebude lampou pre naše nohy ani svetlom na našej ceste, ak sa dobre neoboznámime s jeho obsahom, a najmä ak nič nevieme o praktic-

kých pravidlách, ktoré nám Boh dal. Pre kresťana by preto malo byť samozrejme, že jeho prvou potrebou nie je ponáranie sa do nejasností a tajomstiev Písma, štúdium prorociev, ani zabávanie sa s úžasnými symbolmi, ale mal by sa sústrediť na to, čo ho poučí o tom, aké správanie sa páči Pánovi. Písmo sme nedostali len na svoje intelektuálne uspokojenie, ani na citový obdiv, ale na usmerňovanie svojho života. Ani nariadenia a prikázania, varovania a povzbudená, ktoré Písmo obsahuje, nie sú iba pre našu informáciu, ale majú sa obmedziť na to, aby sa uskutočňovali a vyžadujú si bezvýhradnú poslušnosť.

„Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst, ale rozjímaj o nej vo dne i v noci, aby si sa snažil robiť všetko, čo je v nej napísané; lebo vtedy sa vydarí tvoja cesta a budeš mať úspech“ (Joz 1,8). Boh nebude človeku nič dlžný. V dodržiavaní Jeho prikázaní je „hojná odmena“ (Ž 19,11). Súčasťou tejto odmeny je, že budeme oslobodení od klamu falošnej podoby vecí, vytvárania chybných úsudkov a nasledovania nerozumného správania. Súčasťou tejto odmeny je dosiahnutie múdrosti, aby sme si vybrali to, čo je dobré, správali sa prezieravo a kráčali po cestách, ktoré vedú k spravodlivosti, pokoju a radosti. Kto si váži Božie nariadenia a neúnavne sa snaží kráčať podľa nich, unikne zlu, ktoré ničí ostatných.

„Kto chodí vo dne, nepotkýna sa, pretože vidí svetlo tohto sveta“ (Jn 11,9). „Chodiť vo dne“ znamená byť v spoločenstve s Tým, ktorý je Svetlom, a správať sa podľa Jeho zjavenej vôle. Len ak kráčame po ceste oddanosti, ktorú určuje Písmo, budeme kráčať dobre a s istotou. Svetlo Písma pred nami vyrovná cestu, ochráni nás pred pádmi a prevedie cez prekážky, ktorými sa ho satan snaží zastaviť. „Ale ak niekto chodí v noci, potkýna sa, lebo v nej nieto svetla“ (verš 10). V tomto vidno veľký kontrast: kto kráča podľa svojich žiadostí a nasleduje rozhodnutie a príklad bezbožníka, padá do diablových osídliel a umiera. V takom človeku niet svetla, lebo ho nevedie Slnko spravodlivosti.

„Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tme, ale bude mať svetlo života“ (Jn 8,12). Jedna vec je mať „život“ a druhá tešiť sa zo „svetla života“, ktoré možno získať iba nasledovaním Krista. Všimnite si slovesný čas, „kto mňa nasleduje“. Znamená neustály priebeh činnosti. Prísľub takémuto človeku je, že „nebude chodiť vo tme“. Čo však znamená nasledovať Krista? Najskôr byť zbavený tvrdohlavosti, lebo „ani Kristus nehľadal, čo by sa páčilo jemu samému“ (R 15,3). Ak sa máme vymaniť spod nadvlády tmy, mali by sme predovšetkým spútať svoju tvrdošijnosť a samoľúbosť.

Kristus oznámil nemenný poriadok: „Ak niekto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Mt 16,24). Ak nezaprieme seba samých a neprijmeme kríž ako symbol učeníctva, nemôžeme nasledovať Krista. Čo to znamená „zaprieť seba samého“? Znamená to zriecť sa vlastného dobra, zavrhnúť vlastnú múdrosť, nespoliehať sa na vlastnú silu, nebrať ohľad na svoju vôľu a želania a od tej chvíle nežiť pre seba, ale pre Toho, ktorý zomrel za nás (2K 5,15). Čo znamená „vziať svoj kríž“? Znamená to byť pripravený znášať nenávisť a výsmech sveta, dobrovoľne odovzdať svoj život Bohu a využívať všetky svoje schopnosti na Jeho slávu. Kríž je symbolom bezvýhradnej a milujúcej oddanosti Pánovi, lebo o Ňom je napísané: „Stal sa poslušným až na smrť, a to na smrť na kríži.“ Iba ak zaprieme svoje „ja“ so všetkými túžbami a záujmami a ak bude naše srdce ovládať duch Kalvárie, sme pripravení nasledovať Krista.

A čo znamená „nasledovať Krista“? Znamená to vziať na seba Jeho jarmo (Mt 11,29) a žiť úplne podriadení Jemu; úplne sa podrobiť Jeho vláde, poslúchať Jeho rady, a tak Mu pravdivo slúžiť. Je to snaha robiť iba veci, ktoré sú Jemu milé; napodobňovať príklad, ktorý nám zanechal a podľa ktorého všetko podriadil Písmu. Ak Ho nasledujeme, „nekráčame v tme“. Budeme v šťastnom spoločenstve s Tým, ktorý je skutočným svetlom. Pre

naše povzbudenie – o Kálébovi a Józuovi – ktorí boli ľudia s rovnakými vášňami – sa píše: „Lebo oni dôsledne nasledovali Hospodina“ (4M 32,12). Keď položili ruku na pluh, už sa neobracali späť. Následne, miesto, aby v divočine zahynuli so svojimi neposlušnými spoločníkmi, vstúpili do zaslúbenej zeme.

Veľkým povolaním a úlohou kresťana je usmerňovať svoj život a svoje správanie prispôbovať predpisom Písma a príkladu, ktorý nám zanechalo vtelené Slovo. Kto žije podľa neho, je oslobodený od tmy svojej prirodzenej mysle, bláznovstiev svojho skazeného srdca, šialeného toku tohto sveta a uniká diablovým úkladom. „Spravodlivý vyslobodzuje sa poznaním“ (Pr 11,9). Áno, za dodržiavanie Božích prikázaní je veľká odmena. „Potom pochopíš spravodlivosť a právo, statočnosť a každú dobrú cestu, lebo múdrosť ti vojde do srdca a poznanie ti bude milé, rozvaha bude bdieť nad tebou a rozumnosť ťa bude strážiť“ (Pr 2,9-11).

Tým, ktorí sú citliví na svoje slabosti, omylnosť a ťažkosti, ktorými ich život zaplavuje, Pán sľúbil, že svoj ľud povedie svojim zrakom, aby ho naučil rozoznávať nebezpečenstvo, zblúdenia: „Toto je cesta, po nej kráčajte.“ Svoje slovo nám dal ako lampu pre naše nohy a povzbudzuje nás k modlitbe za učenie Ducha svätého, aby sme ho správne chápali a používali. Mnohí sa však od cesty oddanosti často veľmi odkláňajú a páchajú veľké a ťažké chyby, hoci úprimne vyznávajú svoju túžbu poznať vôľu Božiu a myslia si, že majú Jeho splnomocnenie. Iste je to preto, že nesprávne používajú zákon, podľa ktorého súdja, pretože toto pravidlo je samo osebe neomylné. Ak Písmo správne chápeme, nemôže nás zviest. Ak je však zmenené, môže nás utvrdiť v omyle. Duch svätý nezvádza tých, ktorí sú v Jeho pôsobnosti. Možno však predpokladať, že sa v nej nachádzame, aj v prípade, že to tak nie je.

Keď bolo treba konať, alebo pri zvažovaní konania, boli mnohí podvedení, lebo netúžili kráčať po cestách Pána.

Tu uvádzam niekoľko príkladov:

V prípade, že sú vo výhlade dve alebo viac vecí a nie je možné hneď rozhodnúť, ktorú uprednostniť, sa niektorí ľudia v modlitbe odovzdávajú do Pánových rúk. Potom si hodia lós a po modlitbe považujú za samozrejme, že na lós sa môžu spoľahnúť ako na Božiu odpoveď. Je pravda, že Písmo (a správny dôvod) nás uisťujú, že Pán má lós v moci. V Starej zmluve je niekoľko prípadov, keď sa podľa Božieho ustanovenia lósy použili. Myslím si však, že ani tieto a ani výber Mateja za apoštola lósom nie sú vhodnou zámenkou pre naše správanie. Na hranici Kanaánu v prípade Áchána a pri menovaní Saula za kráľa bola voľba lósom výslovným Božím príkazom. Rovnako ustanovenie Mateja bolo jedinečné, keďže sa už nikdy nemôže zopakovať (pri voľbe apoštola).

To sa stalo skôr, než sa zhromaždil celý súbor Písma a skôr, než zostúpil a prejavil sa Duch svätý, ktorý bude podľa prísľubu prebývať s Cirkvou až do konca čias. Nová zmluva nás pozýva, aby sme k trónu milosti smeľo prichádzali, Pána oboznamovali so svojimi žiadosťami a zložili na Neho svoje starosti. Niet však nariadenia či prísľubu, ktorý by zohľadňoval používanie lósov. Keď sa k nim obraciame bez Jeho rozhodnutia, vyzerá to tak, ako keby sme Ho pokúšali a nie si Ho ctili. Je v tom viac trúfalosti než závislosti. Dôsledky takéhoto postoja sú často veľmi bolestné. A to je dostatočný dôkaz toho, ako málo sa dá spoľahnúť na naše správanie.

Iní, keď majú pochybnosti, si zas otvoria Bibliu a očakávajú, že niečo ich povedie k veršu, na ktorý by mali uprieť svoj zrak. Táto činnosť pripomína pohanov, ktorí takto používali svoje obľúbené knihy. Svoje uvažovanie o tom, čo majú robiť alebo čo by sa im malo stať, zakladali na pasáži, na mieste, kde sa im kniha otvorila. Rimania sa pri takýchto príležitostiach často obracali na Vergília, čo dalo vznik dobre známemu výrazu *Sortes Virgilinae*. (*Hádanie podľa náhodne vybratých úryvkov Virgília - pozn. prekl.*) Samozrejme, že Vergílius sa takisto ako

samotná Biblia prispôsobuje tomu, aby uspokojil bádanie v tomto smere. Ak bude ľudia ovládať náhodný text Písma, bez ohľadu na kontext alebo porovnanie so všeobecným zámerom Božieho slova a ich okolnosťami, môžu sa dopustiť najväčších výstredností. Môžu očakávať tie najväčšie nezmysly a protirečiť najjasnejším príkazom zdravého rozumu a pritom si myslieť, že Božie slovo je na ich strane. Na to, aby sa určila zákonnosť alebo účelnosť skutkov, môže vari stačiť Druhá kniha Samuelova 7,3, kde Nátan povedal Dávidovi: „Choď a uskutočni všetko, čo máš v úmysle, lebo Hospodin je s tebou“. Alebo môže byť letný pohľad na Pánove slová žene z Kanaánu: „Nech sa ti stane, ako chceš!“ (Mt 15,28) dôkazom toho, že terajšia naliehavá túžba mysle (nech je akákoľvek) sa skutočne naplní? A predsa je isté, že veľké veci spolu s dôležitými dôsledkami a aj tými najoptimistickejšími očakávaniami vznikli na základe takej záruky, akou je text Písma.

Náhle silný dojem z textu, ktorý sa zdanlivo podobá na myšlienku, mnohí prijímajú ako neomylné znamenie, že mali pravdu a že veci išli tak, ako mali. Alebo naopak, ak má pasáž výhražný výraz, naplňa ich obavami, ktoré - ako neskôr zistia - boli bezdôvodné. Na tieto dojmy sa všeobecne berie ohľad a verí sa im, ale často sa ukážu ako veľmi zavádzajúce. Pravda je, že takéto dojmy z nariadenia alebo prísľubu, ktorý dušu ponizuje, oživuje alebo utešuje, sú užitočné a príjemné tým, že ho oživujú ako pravdu, ktorú nájdené slová obsahujú. Mnoho Pánových ľudí viedli a podporovali (najmä v ťažkostiach) vhodné slová milosti, ktoré im do srdca vložil a spečatil Jeho Duch. Ak sa však dojmy alebo podnety prijímajú ako hlas z neba, ktorý vedie ku konkrétnym skutkom, ktoré by bez toho nebolo možné vnímať ako povinnosti, človek sa môže dať zvieť k veľkému zlu a podvodu. Mnohí tak aj dopadli. Niet pochyb, že nepriateľ duší, ak sa mu to dovoľí, nám z Písma štedro rozdáva aj takéto rany.

Povahu a okolnosti svojich plánov niektorí ľudia

posudzujú podľa slobody, ktorú nachádzajú v modlitbe. Vrávia, že svoje cesty porúčajú Bohu, hľadajú Jeho usmerenie a Boh ich za to poctí tým, že ich ducha ešte väčšmi oslobudzuje. Preto nepochybujú o tom, že to, čo majú vo výhľade, je z Pánovho pohľadu prijateľné. Každú takúto prosbu by som celkom neodmietal, no bez iného dôkazu by som ju nemohol uznať za potvrdenie pravdivosti odpovede na ňu. Nie je vždy ľahké určiť, kedy máme v modlitbe duchovnú slobodu. Naše „ja“ je zradné. Keď sa na niečo veľmi sústreďujeme, dodáva nám to istú dôležitosť. Často sa rozhodujeme sami a až potom žiadame Boha o radu. V takomto rozpolžení sme pripravení prijať čokoľvek, čo by nás utvrdilo v našej predstave. A preto Pán, aby odhalil a potrestal naše pokrytectvo (lebo to je pokrytectvo, hoci pre nás možno nie veľmi očividné), nám môže odpovedať aj prostredníctvom našich modiel (pozri Ez 14,3-4). Okrem toho milosť modlitby môže byť skúšaná, ak sa jej skutková podstata zakladá na omyle pod vplyvom nám neznámych okolností. Teda, ak mám priateľa vo vzdialenej krajine, môžem dúfať, že je nažive a modliť sa za neho – je to moja povinnosť. Pán, skrze svojho Ducha, pomáha svojim ľuďom v povinnostiach. Ak sa s veľkou slobodou modlím za svojho vzdialeného priateľa, môže to byť dôkazom toho, že Duch s potešením pomáha mojim slabostiam, ale nie je to dôkazom toho, že v čase, keď sa za neho modlím, môj priateľ ešte žije. Ak sa budem za neho modliť nabudúce a môj duch bude stiesnený, nemám z toho usudzovať, že môj priateľ je mŕtvy, a že Pán mi už nebude pomáhať v modlitbe za neho. Znovu pripomínam, že neobyčajný sen často považujeme za taký smerodajný, ako spôsob na spoznanie Božej vôle. Je pravda, že v snoch bolo prijatých veľa prospešných a príhodných varovaní. Venovať však priveľkú pozornosť snom alebo dať sa nimi obzvlášť viesť, vytvárať si podľa nich pocity alebo zamerať na ne svoje očakávania, je nebezpečné a vedie k poverčivosti. Boh nedáva

prísľuby tým, ktorí snívajú, ale tým, ktorí bdejú.

Pán môže dať príležitostne nezvyčajným spôsobom radu alebo povzbudenie. Hľadať však Jeho vedenie v takých veciach, ako sme práve spomínali, je nebiblické a zavádzajúce. Niektorí konajú v rozpore s jasnými Božimi pokynmi, a pritom sa domnievajú, že Bohu slúžia. Iní boli pobláznení, uverili klamstvu a prehlasovali, že sú si istí vecami, ktoré sa nikdy nestali. Keď boli rozčarovaní, satan využil situáciu a prinútil ich pochybovať o najjasnejších a najdôležitejších pravdách a k tomu, aby svoju nedávnu skúsenosť považovali za klam. Tieto skutočnosti spôsobujú, že slabí veriaci zakopávajú, útočia na evanjelium a o ceste pravdy hovoria zle.

Ako potom môžeme očakávať, že nás Pán bude viesť? Po negatívnych súdoch na túto otázku odpoviem niekoľkými slovami. Všeobecne povedané, On vedie svojich ľudí tak, že im v modlitbe poskytuje odpoveď a dáva svetlo Jeho svätého Ducha, ktoré im umožňuje chápať a milovať Písmo. Božie slovo nie je lotéria a ani nie je na to, aby nás viedlo zlomkami a útržkami, ktoré po vytrhnutí z kontextu nemajú rozhodujúci význam. Má nám však poskytovať pravdivé zásady a správne obavy na to, aby sme usmerňovali svoje súdy a náklonnosti tak, aby ovplyvňovalo a riadilo naše správanie. Tí, ktorí Písmo študujú s pokornou závislosťou od duchovného učenia, sú presvedčení o svojej slabosti. Učia sa pravdivo odhadovať všetko okolo seba a neustále ich formuje duch podriadenosti voči Božej vôli. V rôznych situáciách a vzťahoch objavujú povahu, povinnosti, osídla a pokušenia, ktorým sú vystavení. Božie slovo, ktoré v nich prebýva, je ochranou pred chybami, svetlom pre nohy a prameňom sily a útechy. Tým, že si vážia učenie, predpisy, sľuby, príklady a nabádania Písma – a denne ich porovnávajú s pravidlami, podľa ktorých žijú – stáva sa z nich studnica duchovnej múdrosti. Získavajú milosť, ktorá im umožní správne a s istotou rozlišovať dobré a zlé tak, ako hudobný sluch rozlišuje zvuky. Málokedy sa mýlia, lebo

sú ovplyvnení Kristovou láskou, ktorá vládne v ich srdciach, a úctou k Božej sláve.

V jednotlivých prípadoch, keď hrozí, že z cesty vybočia, im Pán otvára a zatvára dvere, a ohradzuje ich cestu trŕmi alebo rúca steny ŕažkostí, ktoré im hatia cestu. Vedia, že ich záujmy sú v Jeho rukách a sú ochotní ísť za Ním, kde a kedy chce, ale boja sa pred Ním ujstť. Nie sú netrpezliví. Keďže veria - nie sú prenáhlení, ale denne na Neho čakajú v modlitbe. Najmä vtedy, keď ich srdcia majú nejaký cieľ. Sú žiarliví, keď ich oklame zovňajšok a neodvažujú sa pohnúť ďalej a rýchlejšie, keď nedokážu na svojich cestách vidieť Jeho svetlo. Týmto chcem vyjadriť aspoň ich túžbu, ak nie ich výsledok. Aj keď sú obdobia, keď viera ochabuje a priveľmi prevažuje ego, toto je ich všeobecné rozpoloženie. A Pán ich očakávania nesklame. Vedie ich správnou cestou, ochraňuje ich pred tisícimi úkladmi a utešuje ich, že je a bude ich sprievodcom aj v smrti.

Zrejme sa žiada zdôrazniť kladnú stránku tejto témy. Všeobecné pravidlo by sme mohli sformulovať asi takto: ak sa denne usilujeme potešiť Boha vo všetkých životných detailoch, veľkých i malých, neopustí nás bez toho, aby nám nedal poznať svoju vôľu, ktorá sa nás týka. Ak sme však zvyknutí ďakovať iba sebe a obracať sa k Bohu iba pre pomoc v čase ŕažkostí a nebezpečenstva, potom nesmieme byť prekvapení, ak nás vysmeje a dá nám zožať ovocie našej hlúposti. My sa máme starať o to, aby sme kráčali v poslušnej podriadenosti Kristovi. Jeho bezpečným príslubom sú totiž slová „kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tme“ (Jn 8,12). Buďte si istí, že sa úprimne snažite nasledovať príklad, ktorý nám zanechal Kristus a On vás nenechá v neistote, keď neviete, ako by ste sa mali rozhodnúť.

„Preto nebudte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa“ (Ef 5,17). Z tohto verša vidno, že je právo aj povinnosť kresťana spoznať aká je Božia vôľa s ním samým. Božie deti, ktoré kráčajúv nevedomosti alebo slepo, Ho

nemôžu ani potešiť, ani osláviť. Vari Kristus svojim milovaným učeníkom nepovedal: „Už vás nenazývam sluhami, pretože sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca“ (Jn 15,15)? Ako môžeme v tme niečo robiť? Je jasné, že žijeme pod úrovňou svojich privilégii. Niet pochýb, že väčšina našich čitateľov dá týmto vetám úplne za pravdu. Otázka, ktorá zaujíma väčšinu z nich, je: Ako sa máme presvedčiť, či sa Božia vôľa zaoberá aj detailmi našich životov?

Najprv by sme mali chápať, „čo je Pánova vôľa“, pred čím nás varuje: „preto nebudte nerozumní“. Slovo „nerozumní“ neznamená obyčajnú nevedomosť alebo nedostatok vedomosti, ináč by obe časti verša vyjadrovali túto myšlienku v negatívnej aj pozitívnej podobe. Slovo „nerozumní“ tu znamená „bez zdravého rozumu“ alebo „bláznivý“. Slovo „bláznivý“ kedysi v bežnej reči neznamenal viac než dnes. Písmo nenazýva „bláznom“ mentálne chorého človeka, ale toho, kto zo svojho života vypúšťa Boha a koná nezávisle od Neho. Dostávame sa k zmyslu druhej časti Listu Efezanom 5,17, a tak by sme mali mať na pamäti nasledujúce:

List Efezanom 5,17 sa začína slovom „preto“, ktoré opäť poukazuje na to, čo je tesne predtým: „Dávajte si teda dobrý pozor, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. Naplno využívajte čas, lebo dni sú zlé“ (verše 15,16). Ak tieto nabádania v modlitbe neberieme vážne, nemôžeme pochopiť, „čo je Pánova vôľa“. Kým nie je spravodlivá naša chôdza, nemôžeme ani očakávať, že duchovne rozoznáme Božiu vôľu. A tak sa vraciame k hlavnej myšlienke. Božím slovom sa máme riadiť každý deň. Podľa toho, do akej miery sa nám to darí, budeme prebývať v Jeho vôli a On nás ochráni pred bláznovstvom hriechu.

„Všetci sú rozumní, čo robia tak“ (Ž 111,10). Rozumnosť môžeme definovať ako konanie podľa duchovného inštinktu. Všetci vieme, čo myslíme pod slovom inštinkt, ktorým Stvoriteľ obdaril vtákov a zvieratá. Je to vnútorná

vlastnosť, ktorá im napovedá, aby sa vyhýbali nebezpečenstvu a pobáda ich k hľadaniu toho, čo je pre ne dobré. Človek bol pôvodne obdarený podobným inštinktom, hoci na oveľa vyššom stupni než nižšie tvory. Pri páde ho však do veľkej miery stratil. Tak, ako jedna generácia skazených bytostí nasledovala ďalšiu, inštinkt sa čoraz viac oslaboval. A tak to pokračuje až dodnes, kedy vidíme, že mnoho ľudí sa správa tak, akoby mali oveľa nižšiu inteligenciu, než poľná zver. Rútia sa do skazy, v čom by zvieratám zabránil inštinkt. Keď svoje záležitosti a záujmy riadia bez rozmyslu, čo je aj v rozpore so zdravým rozumom, konajú bláznivo, priam šialene.

Na osvieženie pamäte si pripomeňme, že Boh dáva svojim vyvoleným „Ducha rozvážnosti“ (2Tim 1,7), tohto ducha však treba kultivovať. Potrebuje cvik a vedenie. Návod sa nachádza v slove Božom. Z neho sa možno naučiť, čo je pre nás užitočné a čo škodí; čo treba hľadať a čomu sa treba vyhýbať. Keďže nariadenia Písma premieňame na prax my a keďže berieme ohľad na jeho zákazy a varovania, dokážeme veci posudzovať v ich pravom svetle. Nepodvedú nás falošné zdania, neurobíme bláznivé chyby. Čím presnejšie kráčame podľa Božieho slova, tým plnšie sa ukazuje, že si vytvárame dobrý úsudok alebo že máme duchovný inštinkt a svoje záležitosti vedíme rozumne a tak sa stávame ozdobou učenia, ktoré vyznávame.

Tento duchovný inštinkt alebo rozvážnosť si svätý tak vysoko cení, že sa modlí: „Vyuč ma rozvahe a poznaniu; lebo verím Tvojim príkazom“ (Ž 119,66). Uvedomuje si, že môže rásť, iba ak ho Duch naučí uplatňovať Písmo vo svojom srdci, bude mu otvárať oči, podľa potreby mu pripomínať jeho význam a umožní mu ho správnym spôsobom používať. V tejto modlitbe prosbu podporuje obhajoba, „lebo verím Tvojim príkazom“. Slovo „verím“ nie je len súhlasom rozumu, ale ho potvrdzuje láska. Iba takáto prosba je úprimná. Medzi týmito dvoma vecami existuje neoddeliteľné spojenie. Keď milujeme Božie pri-

kázania, môžeme rátať s tým, že nám dá dobrý úsudok.

Ako sme už povedali, „blázon“ nie je mentálne narušený človek, ale ten, kto vypúšťa Boha zo svojich myšlienok a plánov, kto sa nestará o to, či sa Mu jeho správanie páči alebo nie. Blázon je bezbožná osoba. Naopak „rozumní“ (v Písme) nie sú vysoko intelektuálni alebo vynikajúco vzdelaní ľudia, ale tí, ktorí sa poctivo snažia dať Boha na prvé miesto vo svojom živote. Boh si „ctí“ tých, ktorí si ctia Jeho (1S 2,30). Dáva im „dobrý úsudok“. To sa, pravdaže, nedá získať zo dňa na deň, ale „po troške“. A predsa, čím plnšie sa odovzdávame Bohu, tým viac naše správanie usmerňujú princípy Písma a tým rýchlejšie budeme v duchovnej múdrosti rásť. Keď hovoríme, že tento dobrý úsudok sa nedosiahne naraz, nemyslíme tým, že musíme prežiť celý život na to, aby sme ho získali, hoci to tak býva v mnohých prípadoch. Často tí, ktorí sa obrátili len pred niekoľkými rokmi, sú duchovnejší, zbožnejší a majú viac duchovnej múdrosti, než tí, ktorí sa obrátili pred mnohými rokmi.

Zhromažďovaním učenia, nariadení, sľubov, nabádaní a varovaní z Písma, ako aj snaživým porovnávaním s pravidlom, podľa ktorého treba kráčať, rastieme v duchovnej múdrosti. Získavame milostivé pochopenie, ktoré nám umožňuje ľahko a s istotou rozlišovať dobré od zlého, podobne ako muzikantské ucho rozlišuje tóny a zriedkakedy sa pomýli. Komu v srdci vládne Písmo, ten dovoľuje, aby ovplyvňovalo každú jeho činnosť. A keďže Božia sláva je veľký cieľ, ktorý máme pred sebou, nie je nám dovolené priveľmi zblúdiť. Navyše Boh sľúbil, že svoju silu použije na prospech toho, koho srdce je pred Ním dokonalé. Dosiahne to tak, že usmerní svoju prozreteľnosť a spôsobí to, že všetko bude pracovať pre jeho dobro.

„Lampou tela je oko. Ak teda bude tvoje oko čisté, celé tvoje telo bude plné svetla“ (Mt 6,22). Tento jazyk je obrazný, a predsa nie je ťažké pochopiť jeho význam. Čo je pre telo oko, to je pre dušu srdce, lebo v srdci „pramení

život“ (Pr 4,23). Skutky tela vedie svetlo, ktoré prijíma oko. Ak máme čisté oko, to znamená, že vnímame predmety také, aké naozaj sú a potom má svetlo celé telo, ktoré vedie údy. Taký človek sa pohybuje bezpečne a pokojne. Podobne, ak nie je rozdelené srdce a vo všetkom sa chce páčiť Bohu, tak aj duša má jasný pohľad a rozoznáva skutočnú povahu vecí, formuluje rozumné súdy o ich hodnote, múdro si vyberá a prezieravo vedie. Ak je srdce v súlade s Bohom, Boh dušu obdarí duchovnou múdrosťou, aby mala na ceste dostatok svetla.

„Ale ak tvoje oko bude zakalené, celé tvoje telo bude plné tmy. Ak teda svetlo v tebe je tmou, aká veľká bude sama tma“ (Mt 6,23). Toto je skutočný kontrast. Ak je fyzický pohľad oka nedokonalý, napríklad ak ho zakaľuje šedý zákal, človek nevidí dobre. Len sa potkýna akoby bol v tme, neustále stráca cestu a rúti sa do nebezpečenstva. Podobne je to aj so srdcom. Ak nie je naladené na Boha, keď hriech a ego v človeku prevláda, potom je celá duša pod nadvládou tmy. Následkom toho je zatemnený úsudok, takže človek nedokáže správne rozlišovať dobré a zlé a nevidí cez spleť satanových lákadiel, ktoré ho osudovo podvádzajú. Ak aj samotné svetlo, ktoré je v padlom človeku a najmä v rozume, ovládajú žiadosti človeka, jeho tma je veľká.

Verše, nad ktorými sme práve uvažovali, povedal Kristus hneď potom, čo hovoril o správnom uložení pokladov (Mt 6,19-21). Akoby otázku svojich učeníkov očakával a hneď na ňu aj odpovedal. Ak je pre nás dôležité, aby sme svoje poklady nezakopali do zeme, ale si ich zhromažďovali v nebi, prečo sa človek, ktorého považujeme za najbystrejšieho a najúspešnejšieho tvora na zemi, viac usiluje o pozemské než nebeské poklady? Na to Kristus odpovedá celkom jednoznačne: niet sa čomu čudovať – nevidia, čo robia. Sú ako slepí, ktorí si zhromažďujú kamienky v domnení, že ide o vzácne diamanty.

Na to, čoho sme každodennými svedkami všade navôkol, Kristus vrhá svoje svetlo. Tí, ktorí zamerali svoje

srdcia na časné veci a zmyslové pôžitky, míňajú svoje sily na to, čo pre nich, keď zaľahnú na smrteľnú posteľ, nebude mať nijaký úžitok. Usilujú sa o to, čo neuspokojuje (Iz 55,2). Dôvod, prečo konajú tak bláznivo – dychtia po radoostiach tohto sveta, ktoré v budúcom svete neprinesú nič iba horkú ľútosť – spočíva v tom, že ich srdcia sú skazené. Boh v ich srdciach nemá miesto, a tak ich vydáva napospas duchom tmy. Ak sa má duša naplniť milujúcou nebeskou múdrosťou, zhromažďuje nebeské poklady, nesmie chýbať čisté oko – srdce, ktoré robí Bohu radosť. Túto múdrosť nemôže dať žiadna univerzita. „Prichádza zhora“ (Jk 3,17).

Treba poznamenať, že učenie nášho Pána o „čistom oku“, s celým telom „plným svetla“ a o „zakalenom oku“ s celým telom „plným tmy“, nasleduje hneď po učení, že „nikto nemôže slúžiť dvom pánom. Buď bude jedného nenávidieť a druhého milovať, alebo k jednému bude lipnúť a druhým bude pohrdať. Nemôžeme slúžiť Bohu i mamone“ (Mt 6,24). To objasňuje predchádzajúci verš. Kristus hovoril (v symboloch) o nadradení Pána v srdci, čo nevyhnutne znamená odhodiť svetské veci a telesné uvažovanie. Ľudia si myslia, že medzi Bohom a ich žiadosťami, mamonou, svetskými radoťami možno urobiť kompromis. Kristus hovorí nie. Bohu bude patriť všetko, alebo nič. Kto Mu slúži, Mu musí slúžiť čisto a rozhodne. Ste ochotní zaplatiť takúto cenu za to, aby vám na cestu svietilo božské svetlo?

Ešte sme sa nepokúsili preniknúť k detailom a určiť si, ako sa zachovať, keď budeme čeliť nejakej ťažkosti alebo náhlemu nebezpečenstvu. Hovorili sme skôr o základných princípoch a dôkladne sme si ich aj určili. Hoci by to uspokojilo zvedavosť mnohých čitateľov, ani pre učiteľa by nemalo zmysel vysvetľovať zložitý problém vyššej matematiky študentom, ktorí ešte nezvládli ani základné aritmetické úkony. Takže by nemalo zmysel, aby vysvetľoval, ako v prípadoch alebo okolnostiach konať skôr, než vysvetlí základné pravidlá.

Potiaľto sme sa dostali pri uvažovaní nad absolútnou potrebou byť pod kontrolou Božieho slova a mať srdce čisté pre Božiu slávu, ktoré Mu robí radosť – ak na svojej pozemskej ceste máme mať svetlo nebies. Zamerajme pozornosť na pomoc Ducha svätého. V tomto bude však musíme byť opatrní, ak nechceme upadnúť do nejasného mysticizmu alebo byť obvinení z divokého fanatizmu. Mnohí ľudia sa vrhajú do tých najbláznivejších a najhorších skutkov pod zámkou, že ich k tomu „nabáda Duch“. Niet pochýb, že ich nabáda nejaký duch. S najväčšou pravdepodobnosťou to však nebol Duch svätý. On nikdy nenabáda v rozpore s Božím slovom. Naša jediná istota spočíva v tom, že svoje pocity najlepšie odskúšame, ak ich postavíme do svetla Písma.

„Lebo všetci, ktorých vedie Duch Boží, sú Boží synovia“ (R 8,14). Tento duchovný sprievodca sa dokonale oboznámil s cestou, ktorú Boh určil každému nebeskému pútnikovi. Dokonale spoznal všetky jej zákruty a úžiny, zložitosti a nebezpečenstvá. Byť vedený Duchom znamená byť pod Jeho nadvládou. Naše pokušenia a slabosti chápe, pozná naše túžby, počuje naše stony a všima si naše zápasy o svätosť. Vie, kedy má dopriať zastavenie, vyčítať, použiť prísľub, mať súcit so smútkom, posilniť váhavý cieľ, potvrdiť chýbajúcu nádej. Istý prísľub znie: „Uvedie vás do celej pravdy“ (Jn 16,13). Usmerňuje naše myšlienky, náklonnosti aj správanie, otvára naše chápanie tak, aby sme vnímali zmysel Písma, vstúpevali ho do srdca a aby sme ho boli schopní používať a premieňať na skutky. Vždy, keď otvárame posvätné zväzky Písma, pokorne a naliehavo hľadajme pomoc u Toho, ktorý nás inšpiroval.

List Rimanom 8,14 sa začína slovíčkom „lebo“. Apoštol potvrdzuje to, čo vyhlásil v predchádzajúcich veršoch. Tí, ktorých „vedie Duch Boží“ sú tí, čo žijú „nie podľa tela, ale podľa Ducha“ (v. 4), tí, ktorí majú na pamäti „veci duchovné“ (v. 5); tí, ktorí „Duchom umrtnujú skutky tela“ (v. 13). Cieľom Ducha svätosti je prehľbe-

nie pečate obnoveného Božieho obrazu v duši, rozmnoženie nášho šťastia tým, že nás posväť. Vedie nás teda k posväcovaniu. Duch nás vedie tak, že si podmaňuje silu stále prítomného hriechu, odvyká nás od sveta, pestuje v nás citlivé svedomie, privádza naše srdcia ku Kristovi a spôsobuje v nich večný život.

„Dúfaj v Hospodina celým svojim srdcom, a nespoliehaj sa na svoju rozumnosť. Na všetkých svojich cestách Ho poznávaj a On ti urovná chodníky“ (Pr 3,5-6). Prísľub na konci citátu je podmienkou, že splníme tri požiadavky. Po prvé, že Pánovi plne dôverujeme. Preklad slova „dúfať“ z hebrejčiny je tu vo význame „spoliehať sa“. Vyjadruje predstavu toho, kto si je vedomý svojej slabosti a obracia sa na silnejšieho, spoliehajúc sa na jeho podporu. „Dúfať v Hospodina“ znamená počítať s Ním v každej núdzi, ponáhľať sa k Nemu pre pomoc v každej potrebe, aby sme mohli so žalmistom povedať: „Hospodin je môj pastier, nebudem mať nedostatku“ (Ž 23,1). Znamená to, že všetky svoje starosti uvalíme na Neho, každú chvíľu od Neho čerpáme silu a tak svedčíme o dostatku Jeho milosti. Pre kresťana to znamená pokračovať tam, kde začal. Keď sme sa k Nemu vrhli ako stratení hriešnici prvýkrát, opustili sme naše skutky a spoliehali sa na Jeho štedré milosrdenstvo.

Čo sa však myslí spojením „dúfaj v Hospodina celým svojim srdcom“? V prvom rade to, že Bohu plne dôverujeme a že pomoc a úľavu nehľadáme inde. Po druhé, že sa k Nemu obraciame s detskou jednoduchosťou. Dieťa dôveruje bez protiargumentov. Ak berie slovo rodiča s plnou istotou, že tak urobí dobre, nemá ťažkosti. Očakáva však dodržanie sľubu. Rovnako by sme aj my mali brať slová nášho nebeského Otca. Po tretie, máme k Nemu prísť s láskou, ktorá „za všetkých okolností verí a dúfa“ (1K 13,7). Dúfať v Hospodina „celým svojim srdcom“ teda znamená, že sa spoliehame na Jeho lásku, ktorá závisí od našej viery, ktorú Boh očakáva.

Druhou požiadavkou je naučiť sa „nespoliehať sa na

svoju rozumnosť“, čo znamená, že nemáme dôverovať našej múdrosti alebo spoliehať sa na príkazy ľudského rozumu. Najvyšším skutkom ľudského rozumu je popretie vlastnej dostatočnosti a klaňanie sa Božej múdrosti. Spoločnosť sa na svoju rozumnosť znamená spoliehať sa na nalomenú trstinu, lebo tá je narušená hriechom. A predsa mnohí považujú za ťažšie odmietnuť svoju múdrosť, než vzdať sa svojej spravodlivosti. Mnohé z Božích ciest sa „neoplatí objavovať“. Snažiť sa riešiť záhady prozreteľnosti znamená chcieť pochopiť nekonečno. Filozofovanie o osude a úvahy o pomeroch nepôsobia na dušu blahodárne a srdcu neprinášajú pokoj.

Po tretie, „na všetkých svojich cestách Ho spoznávajú“. Znamená to, že pre všetko, čo robíme, musíme Boha v prvom rade žiadať o súhlas a nekonať bez Jeho dovoľenia. Iba vtedy sa správame ako poslušné deti a zdvorilí sluhovia. Znamená to tiež, že v každom záväzku hľadáme Božie vedenie uvedomujúc si svoju nevedomosť a úplnú závislosť od Neho. „Vo všetkom... vo svojich modlitbách a prosbách“ (F 4,6). Iba tak sa Božia vláda nad nami uplatní v praxi. Ďalej to znamená hľadať Božiu slávu všetkými spôsobmi: „Čokoľvek robíte, všetko robte na slávu Božiu“ (1K 10,31). Kiežby sme na to vždy pamätali! Aké priame by boli naše cesty. Kiežby sme sa vedeli častejšie zastaviť a skúmať: „Bude toto na Božiu slávu?“ Vyvarovali by sme sa mnohých hriechov a bláznovstiev so všetkými bolestnými dôsledkami, ktoré po sebe zanechávajú. Nakoniec to znamená vo všetkom sa usilovať o Božie požehnanie. Tu máme ďalšie jednoduché pravidlo: To, na čo nemôžem žiadať Božie požehnanie, je nesprávne.

„A On ti urovná chodníky.“ Ak splníte tieto tri požiadavky, stane sa to pre vás realitou. Reálnou a naliehavou potrebou je nechať sa viesť Bohom. Vydaní napospas samým sebe na tom nie sme o nič lepšie, než loď bez kormidla alebo auto bez volant. Nie náhodou Pán ľud nazýva „ovcami“, lebo žiadne iné zvieratká

nemajú taký sklon zatúlať sa alebo zablúdiť ako práve ovečky. Preklad hebrejského slova „urovnať“ je „urobiť rovným“ (V slovenskom preklade Písma je tento výraz takmer totožný s hebrejským ekvivalentom - pozn. prekladateľa). Žijeme vo svete, kde je všetko pokrivené. Hriech všetko pokrivil, v dôsledku čoho nás obklopuje zmätok. Zákerné srdcia, skazený svet a bystrý diabol neprestajne hľadá, ako nás zviest' a dosiahnuť našu skazu. Je teda veľmi potrebné, aby nám Boh „urovnal chodníky“.

Čo sa myslí tým „On ti urovná chodníky“? Znamená to, že mi ujasní službu. Božia „vôľa“ je stále pripravení slúžiť a nie naopak. Ušetrili by sme si mnoho zbytočnej neistoty, keby sme si uvedomili túto zásadu. Keď cítite silnú túžbu alebo nabádanie vyhnúť sa povinnosti, môžete si byť istí, že je to satanovo pokušenie a nie vedenie Ducha svätého. Napríklad, je proti zjavenej Božej vôli, aby žena často vyhľadávala stretnutia a zanedbávala svoje deti a domácnosť. Vyhýbaním sa zodpovednosti je, ak večer manžel odíde sám, hoci aj z náboženských dôvodov, a svoju unavenú ženu nechá doma umývať riad a starať sa o deti. Pre zamestnanca - kresťana - je hriech čítať Písmo alebo „hovoriť ľuďom o ich duši“ počas pracovnej doby.

Ťažkosti nastávajú, keď sa zdá, že si musíme vybrať z dvoch alebo viacerých povinností, alebo že sa v našich pomeroch musí stať dôležitá zmena. Mnohí sú presvedčení, že chcú, aby ich Boh viedol v kríze alebo pri dôležitom rozhodnutí, ale len málokto je pripravený prijať požiadavky, ktoré Písmo určuje. Obyčajne, kým sa neobjaví núdza, je Boh v ich mysli veľmi zriedkavo. Kým ide všetko hladko, netrápi ich, či sa Mu páčia. Keď sa však stretnú s ťažkosťami, keď sú so svojím rozumom v koncoch a nevedia ako konať, zrazu sú veľmi zbožní, obracajú sa na Pána a naliehavo Ho prosia, aby ich viedol a ozrejmil im ich cestu.

Bohu však nemožno prikazovať. Takíto ľudia sa

obyčajne pod tlakom svojich nerozvážnych rozhodnutí dostávajú do väčších a väčších problémov. Potom sa utešujú slovami: „Nuž, hľadal som Božie vedenie.“ Bohu sa nemáme vysmievať. Ak ignorujeme Jeho požiadavky na nás, kým je plavba príjemná, nemôžeme rátať s tým, že nás zachráni, keď príde búrka. Ten, s kým jednáme, je svätý a neudeluje prémiu za bezbožnosť (ktorú mnohí nazývajú „nepozornosťou“). Ani keď zavýjajú ako vlci (Oz 7,14). Na druhej strane, ak deň čo deň usilovne túžime kráčať s Bohom a svoje cesty usmerňujeme podľa Jeho prikázaní, môžeme rátať s Jeho pomocou v každej núdzi.

Ako má však svedomitý kresťan konať, keď sa mu postaví do cesty núdza? Predpokladajme, že stojí na križovatke ciest. Sú pred ním dve cesty, dve možnosti a on nevie, ktorú si má vybrať. Čo musí urobiť? Najprv ho musíme nechať, aby si všimol to najdôležitejšie slovo, ktoré nás ako pravidlo všeobecného použitia vždy zaväzuje: „Kto verí, nebude zahanbený“ (Iz 28,16). Konanie z náhleho popudu nesvedčí Božiemu dieťaťu a útek pred Pánom znamená bolestné dôsledky. „Dobrý je Hospodin voči tomu, kto dúfa v Neho, voči duši ktorá Ho hľadá. Dobre je mlčky očakávať na pomoc Hospodinovu“ (Žalosp 3,25-26). Konať chvatne znamená, že potom v pokoji budeme ľutovať. Koľko má prosieť Pána každý z nás, aby nám na rozpálené čelo každý deň položil svoju upokojujúcu ruku?!

Požiadajme Pána, aby nás oslobodil od všetkých želaní. Je nemožné, aby sme sa úprimne modlili „buď vôľa tvoja“, kým svoju vôľu mocou Ducha svätého celkom nepodriadime Bohu. Náš úsudok bude zaujatý dovtedy, kým budeme mať v srdci inú tajnú prioritu. Kým sa zameriame na dosiahnutie nejakého cieľa, Bohu sa žiadosťou o objasnenie svojej cesty len vysmieваме, a môžeme si byť istí, že Jeho prozreteľnosť sme veľmi zle pochopili a prekrútili si ju tak, aby sa hodila k našej túžbe. Ak narazím na prekážku, považujem ju za „skúšku

viery“, ak je prekážka odstránená, okamžite prídem k záveru, že Boh sa za mňa zaručil, hoci to môže byť skúška, predtým než ma vydá zatvrdilosti môjho srdca (Ž 81,13).

Toto je najdôležitejšie pre tých, ktorí túžia svoje kroky skutočne podriať Pánovi. To najlepšie, čo má pre nás On naozaj nemožno rozlíšiť, kým máme vlastné priority. Preto je nevyhnutné požiadať Boha, aby nás zbavil vlastných priorít, odstránil všetky tajomstvá, vymedzil naše túžby. Často však nie je ľahké zaujať pred Bohom tento postoj, tým viac, že nie sme zvyknutí umíťvovať svoje telo. Každý z nás chce ísť prirodzene po svojom a rozčuľuje sa nad každým obmedzením. Ak má na fotografickej doštičke vyjsť obrázok, musí byť čistá, takisto musia byť čisté aj naše srdcia, t.j. bez osobnej zaujatosti, ak má Boh v nás pôsobiť, aby sme „aj chceli, aj konali podľa jeho dobrej vôle“ (F 2,13).

Ak zisťujete, že hoci stále čakáte na Boha, vnútorný boj tela a ducha pokračuje a vy ste ešte stále nedosiahli bod, kedy by ste mohli poctivo povedať „staň sa Tvoja vôľa, Pane“, potom je na mieste čas pôstu. V Ezdrášovi 8,21 čítame: „Tam... som vyhlásil pôst, aby sme sa pokorili pred svojím Bohom a vyprosili si od Neho priaznivú cestu pre seba, pre svoje deti.“ Je to pre nás nanajvýš aktuálne. Pôst tiež nie je náboženské cvičenie typické len pre starozmluvné časy. Skutky apoštolov 13,3 hovoria, že predtým, než antiochijská cirkev vyslala Barnabáša a Saula na misijnú cestu, všetci sa „postili a modlili a keď vložili na nich ruky, prepustili ich“. Na pôste nie je nič záslužné. Pôst vyjadruje poníženosť duše a vážnosť srdca.

Ďalším krokom je pokorné a úprimné priznanie Bohu, že nič nevieme. Požiadajme Ho, aby nás neponechal samých na seba. Povedzte mu úprimne, že ste v rozpakoch a neviete, čo máte robiť. Odvolajte sa však pred Ním na Jeho príslub a kvôli Kristovi Ho žiadajte, aby vám ho splnil. „Ak sa však niekomu z vás nedostáva múdrosti, nech si ju prosí od Boha, ktorý dáva úprimne a bez výčitiek, a dostane ju. Proste však s vierou, bez

akéhokoľvek pochybovania“ (Jk 1,5-6). Žiadajte Ho o múdrosť, ktorú tak veľmi potrebujete, aby ste mohli správne posudzovať, aby ste boli schopní posúdiť a rozlíšiť, čo pomôže vášmu duchovnému rastu, aby ste žili čo najviac na Jeho slávu.

„Uvaľ na Hospodina svoju cestu, dúfaj v Neho a On vykoná“ (Ž 37,5). Medzitým, ak idete k priateľom – kresťanom po radu, s najväčšou pravdepodobnosťou sa ani dvaja nezhodnú a ich nesúhlasná rada vás ešte viac zmätie. Nehľadajte pomoc u ľudí, ale „vytrvajte v modlitbe, bdejte pri nej a vzdávajte vďaky“ (Kol 4,2). Pátrajte po Božej odpovedi! Pozorne si všimajte každý náznak Jeho prozreteľnosti, lebo ako steblo vo vetre ukazuje, kadiaľ fúka vietor, tak možno duchovným zrakom rozpoznať Božiu ruku v tom, čo sa iným javí ako všedná záležitosť. „Keď vo vrcholcoch balzamovníkových kríkov počuješ zvuk krokov, ponáhľaj sa, lebo vtedy Hospodin pôjde pred tebou“ (2S 5,24).

Nakoniec, pamätajte, že na to, aby sme v jednotlivých prípadoch objavili svoju službu, nepotrebujeme od Pána iba svetlo, ale keď sa tak stane, potrebujeme Jeho prítomnosť a aby nás sprevádzal, aby sme boli schopní správne nasledovať cestu, po ktorej nám prikazuje ísť. Mojžiš si to uvedomoval, keď povedal Hospodinovi: „Ak by si nešiel osobne predom mnou, neved' nás odtiaľto“ (2M 33,15). Ak s nami pri našej úlohe nie je Boh – Jeho súhlas s ňou, Jeho pomoc pri nej, Jeho požehnanie k nej – tak sa nám zdá ako osídlo, ak nie dokonca ako kliatba.

Všeobecne je pre nás lepšie, aby sme sa s Jeho vedením veľmi netrápili. To je Božia práca. Našou prácou je deň čo deň k Nemu poslušne kráčať. Ak tak robíme, pracuje v nás rozvážnosť, ktorá nás ochráni pred všetkými vážnymi chybami. „Som rozvážnejší ako starci, lebo zachovávam Tvoje rozkazy“ (Ž 119,100). Človek, ktorý zachováva Božie rozkazy je obdarený múdrosťou, ktorá ďaleko prevyšuje tú, ktorú majú mudrci alebo učení filozofi. „Statočných zasvitne svetlo v tme“ (Ž 112,4). Statočný

človek môže zakúsiť svoje temné dni, ale príde hodina núdze a svetlo mu dá Boh. Slúžte teraz Bohu z celej svojej sily, pokojne a s istotou Mu môžete zveriť budúcnosť. Po absolútnej zhode s tým, čo je správne, bude nasledovať spoľahlivé rozoznávanie toho, čo je nesprávne.

Horlivo hľadajte, aby vám do srdca prenikla Božia bázeň, aby ste sa zachveli pred Jeho slovom (Iz 66,2) a aby ste sa naozaj báli znepáčiť sa Mu. „Ktože je ten muž, čo sa bojí Hospodina? Vyučí ho ceste, ktorú si má voliť“ (Ž 25,12). „Ajhľa, múdrosť je bázeň pred Pánom, rozumnosť je vyhýbať sa zlému“ (Job 28,28). „Poznávajme, snažme sa poznať Boha“ (Oz 6,3). Čím viac rastieme v milosti, tým plnšie bude poznanie zjavenej Božej vôle. Čím viac kultivujeme svoju snahu vo všetkom sa snažiť potešiť Boha, tým viac svetla budeme mať na svojej ceste. „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha“ (Mt 5,8). Ak budú naše motívy správne, aj náš pohľad bude jasný.

„Statočných vedie ich bezúhonnosť, neverných však zahubí ich prevrátenosť“ (Pr 11,3). Statočný človek úmyselne a vedome neodbočí na krivé chodníčky. Poctivé srdce sa nenechá popliesť panovačnými žiadosťami ani zaslepiť skazenými motívmi. Keďže má citlivé svedomie, vlastní aj citlivé duchovné rozlišovanie; pokrivené jednanie hriešnych ich zaplieta do rastúcich problémov a končí sa vo večnej záhube. „Spravodlivosť urovnáva cestu bezúhonnému, bezbožný však padá vlastnou bezbožnosťou“ (Pr 11,5). Oko, ktoré je otvorené pre Božiu slávu, oslobodzuje od úkladov, do ktorých sa dostávajú bezbožní. „Zlí ľudia nechápu, čo je správne, tí však, ktorí hľadajú Hospodina, chápu všetko“ (Pr 28,5). Bezuzdné vášne zatienia porozumenie a zvrátia súd, až človek považuje dobré za „zlé“ a zlé za „dobré“ (Iz 5,20); Pán však dá rozvahu tomu, kto sa Mu snaží podriaďiť.

„On ti urovná chodníky.“ Podľa svojho slova: nie nejakým čarovným spôsobom, aby v nás podporoval lenivosť, ani tak, ako sa varí z kuchárskej knihy plnej receptov na každú príležitosť, ale tak, že nás varuje pred

bočnými cestami hriechu a dáva nám spoznať cesty spravodlivosti a požehnaní. Po druhé, podľa svojho Ducha: dáva nám silu poslúchať Božie nariadenia, spôsobuje, že trpezlivo čakáme na Pánove usmernenia, uspôsobuje nás k tomu, aby sme zákony Písma svätého uplatňovali v rôznych oblastiach nášho života a vo vhodnom si pripomínali Písmo. Po tretie, podľa svojej prozreteľnosti: spôsobuje, že nás opúšťajú priatelia, aby sme sa prestali spoliehať na ľudskú pomoc; prekazí nám naše plány, aby nás uchránil pred stroskotaním; zatvára dvere, do ktorých by pre nás nebolo dobré vstúpiť; a otvára nám také dvere, ktoré už pred nami nikto nezavrie.

Dvadsaata druhá kapitola

BOŽIE POŽEHNANIA

„Požehnanie Hospodinovo obohacuje a nepridáva k tomu žiaľ“ (Pr 10,22). Od Neho pochádzajú časné aj duchovné požehnaní. „Hospodin ochudobňuje aj obohacuje, ponizuje i povyšuje“ (1S 2,7). Boh je zvrchovaný udeľovateľ materiálneho bohatstva. Ak sa dostáva narodením alebo zdedeným, je to z Jeho prozreteľnosti. Ak prichádza ako dar, je to On, kto pohýna darcov k dávaniu. Ak sa hromadí ako dôsledok svedomitej práce, zručnosti alebo hospodárnosti, je to On, kto udeľuje talent, vedie jeho využitie a zaručuje úspech. V Písme je to nadmieru jasné. „Hospodin veľmi požehnal môjho pána... dal mu ovce i dobytok, striebro, zlato“ (1M 24,35). „Potom Izák v tej krajine sial; v tom roku žal stonásobne, lebo mu požehnal Hospodin“ (1M 26,12). Tak je to aj s nami. Potom si nepovedzte vo svojom srdci: „Moja sila a moc mojej ruky mi zadovážila toto bohatstvo.“ „Pamätaj na Hospodina, svojho Boha, lebo On ti dáva silu získavať bohatstvo“ (5M 8,18). Kto získava bohatstvo prostredníctvom Bohom požehnanej poctivej práce, nepozná výčitky svedomia ani trpkosť. Ak nás pri jeho užívaní alebo radosti z neho navštívi smútok, je to len naše bláznovstvo.

„Blahoslavený, koho si vyvolíš a pustíš ho do svojej blízkosti, aby prebýval na Tvojich nádvorciach“ (Ž 65,5). Niet pochýb, že prvotný odkaz (hoci nie celkom jediný) sa týka „človeka Krista Ježiša“ (1Tim 2,5), lebo Bohočlovek je tým, čím je, milosťou vyvolenia, keď Jeho ľudskosť bola vybraná a vopred určená k jednote s jednou Božích osôb. Hospodin Ho vyhlásil za svojho „vyvoleného, ktorého si obľúbil“ (Iz 42,1). Ako takého Ho

prirovnáva k „mužovi mne blízkeho - znie výrok Hospodina mocností“ (Zach 13,7) a k „dedičovi všetkého“. Kristus nebol vyvolený kvôli nám, ale kvôli Bohu; a my sme boli vyvolení kvôli Kristovi, aby sme sa stali Jeho cirkvou - t.j. „nevestou“. „Kristus je môj prvý vyvolený, povedal, potom si vybral naše duše v Kristovi ako Hlave.“ Podstata všetkých požehnaní je zostať v Kristovi a tí, ktorí majú na ňom účasť, tak konajú Božím pričinením. To je ich ovocie Jeho večnej lásky k nim.

„Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás v Kristovi požehnal všetkým duchovným požehnaním v nebeských veciach. Veď ešte pred založením sveta nás v ňom vyvolil“ (Ef 1,3-4). Do prvotného požehnanie vyvolenia boli zahrnutí všetci ostatní a v pravý čas sa staneme ich spolovníkmi aj my.

„Ako rosa Hermona, čo padá na sionské vrchy. Lebo Hospodin tam udelil požehnanie a život naveky“ (Ž 133,3). Pre hriechom zaťaženú dušu je službou a súčasne privilegiom, môcť si prísť ku Kristovi oddýchnuť. Napriek tomu, že v skutočnosti nikto nemôže prísť k Nemu, ak Ho nepriťahne Otec (Jn 6,44). Pre všetkých, ktorí počúvajú evanjelium, platí aj výzva odpovedať na toto volanie. „Nachýľte uši a poďte ku mne, poslúchajte a budete žiť“ (Iz 55,3). Predsa len, ako to môžu urobiť tí, ktorí sú v priestupkoch a hriechoch mŕtvi (Ef 2,1)? Nijako. Musia byť najprv Bohom oživení do novosti života. Pred sebou máme nádherný symbol tohto božského úkonu. V mnohých krajinách je zem tvrdá, suchá a neúrodná. Také sú aj naše prirodzené srdcia. Rosa zostupuje zhora potichu, tajomne, nepostrehnuteľne a zavlažuje zem, zeleni dodáva vitalitu, kopce zúrodňuje. Taký je zázrak nového zrodu. Život sa zdieľa na Boží príkaz; ktorý nie je ničím podmienený ani podmienený, nie prchavý ani časný, ale duchovný a nekonečný, lebo tok obnovy nikdy nevysychá. Boh komunikuje skrze svoj príkaz (porov. Ž 42,8; 48,28; 111,9). Keďže požehnanie je z Božej priazne, spôsob jej udeľovania je zvrchovaný. Je to výhradne

Božia výsada, lebo človek môže iba prosieť. Miestom všetkých duchovných požehnaní je Sion (Hb 12,22-24).

„Blahoslavený ľud, čo pozná plesanie, ó, Hospodine. Kráčajú vo svetle Tvojej tváre“ (Ž 89,16). Toto je jeden z príkladov toho, ako sa prejavuje účinok Božieho oživenia. Keď sa niekto narodí z Ducha, otvoria sa mu oči a uši jeho duše a on začne spoznávať duchovné veci. Neznamená to len „počuť radostný zvuk“, lebo to platí o mnohých, ktorí nepoznajú jeho krásu. Vedia však o tom, že táto správa prišla mocou domova do ich srdc. Tým radostným zvukom je „radostná zvesť o dobrých veciach“ (R 10,15), doslova „Kristus Ježiš prišiel na tento svet spasiť hriešnikov“. Požehnané sú duše, ktoré túto nebeskú hudbu vnútorne spoznávajú. Keďže vedia, že k Bohu majú voľný prístup skrze Kristovu krv, vidia blahodárne svetlo Božej rovnováhy. V Žalme 89,16 je pravdepodobne narážka na zvuk, ktorý vydával Áron, keď vstupoval do svätyne a potom vyšiel von (2M 28,33-35), ktorý bol pre Boží ľud radostný. Bol dôkazom toho, že ich najvyšší kňaz bol pred Pána prijatý namiesto nich. Po druhé, je to všeobecný odkaz na zvuk svätých trúb, ktoré zvolávali Izraelitov k hlavným sviatkom (4M 10,10). Po tretie, ešte konkrétnejší odkaz je na jubilejné trúbenie (3M 25,9-10), ktoré ohlasovalo slobodu otrokom a obnovenie vlastníctva pre tých, ktorým bolo vzaté. Takže evanjeliové oznámenie slobody väzňom hriechu je pre tých, ktorí majú uši na to, aby počuli, rajskou hudbou.

„Blahoslavení sú všetci, čo sa k Nemu utiekajú“ (Ž 2,12)! Kritický čitateľ pozoruje, že postupujeme podľa prísne logickej postupnosti. Najskôr treba spomenúť vyvolenie, ktoré je základným predpokladom „spasenia“ a všetky možnosti z toho vyplývajúce (2Tes 2,13); potom dar večného života, ktorý oprávňuje privilegovaného prijímateľa k tomu, aby sám privítal radostný zvuk evanjelia.

Z toho vyplýva osobné aj spásonosné prijatie. Slová nášho textu predchádza „bozk Syna“, ktorý znamená:

„Skloníte sa v pokore, podrobte sa Jeho kráľovskému zákonu, preukážte Mu vernosť“ (1S 10,1; 1Kr 19,18). Najdôležitejšia je táto postupnosť a ešte väčšia snaha uvádzať ju do praxe. Skôr než Krista prijmem za svojho Spasiteľa, musíme Ho prijať za svojho Pána (Kol 2,6). Všimnite si postupnosť v Druhom liste Petrovom 1,11; 2,20; 3,18. „Utiekať sa k nemu“ znamená nájsť útočisko. Tí, čo tak činia, zriekajú sa svojej spravodlivosti a svoju dôveru voči Nemu dokazujú tým, že sa odovzdali do Jeho opatery časne aj na veky. Ich zárukou je Jeho evanjelium, ich bezpečím je Jeho vierohodnosť.

„Blahoslavený, komu je odpustený priestupok a hriech prikrýť“ (Ž 32,1)! Dôležitým predpokladom na to, aby sme mohli získať Jeho požehnanie, je v úplnej dôvere sa odovzdať do Kristových rúk. Radostný zvuk uistil, že „Kristus zomrel za bezbožných“ a neodloženie nikoho, kto k Nemu príde. Preto, teda, svoju vieru v Krista vyjadrujú tak, že u Neho hľadajú útočisko. Sú, teda, požehnaní, lebo tým, že sa odovzdali Jeho vláde a svoju dôveru vložili do Jeho krvi zmierenia, teraz vstupujú do dobrodenia Jeho spravodlivej a dobrotivej vlády. Presnejšie, im „boli odpustené neprávosti a... hriechy sú prikrýť“ – „prikrýť Bohom tak, ako bola archa prikrýť prikrývkou stánku; ako bol Noach ukrytý pred potopou, ako boli Egypťania prikrýť hlbunami mora. Aká prikrývka to musí byť, keď z dohľadu vševidiaceho Boha navždy ukryje všetku telesnú a duševnú špinu“ (Charles Spurgeon)?! Pavel tieto vzácne slová zo Žalmu 32,1 cituje v Liste Rimanom 4,7 ako dôkaz o veľkolepej pravde o ospravedlnení z viery. Zatiaľčo hriechy veriacich boli odčinené na kríži a vykonal to pre nich večná spravodlivosť, oni sami sa nestanú skutočnými spoluúčastníkmi dovedy, kým neuveria (Sk 13,39; G 2,16).

„Blahoslavení, ktorí prebývajú v Tvojom dome, oni Ťa stále chvália“ (Ž 84,5). Toto je ďalší sprievodný znak nového zrodu. Obnovený človek prijíma ducha „rozvážnosti“ (2Tim 1,7), takže sa vníma ako niekto, kto

nielen že nie je spravodlivý, ale zároveň si uvedomuje aj svoju slabosť a nedostatočnosť. Z Pánovho mena si urobil silnú vežu, aby sa do nej utiekal (Pr 18,10). Teraz vyhlasuje: „V Hospodinovi mám spásu a moc“ (Iz 45,24). Moc bojovať dobrý boj viery, odolávať pokušeniam, znášať prenasledovanie a plniť si povinnosti. Kým si uchovávam správny postoj, napredujem nie svojou mocou, ale v úplnej závislosti od moci Ježiša Krista. Tieto spôsoby Božej moci božsky stanovuje milosť uchovať spoločenstvo sýtené slovom, žijúce z Krista a pridžajúce sa cesty Jeho nariadení.

„Blahoslavený každý, kto sa bojí Hospodina, kto chodí po Jeho cestách“ (Ž 128,1). Tu máme ďalší znak tých, ktorým patrí Božie požehnanie. Hlboká úcta voči Duchu ako dôsledok pravidelnej poslušnosti voči Nemu. Strach z Pána je svätá bázeň z Jeho vznešenosti, synovská hrôza z toho, že Ho urazíme. Nie je to ani tak záležitosť citov, ako praktická vec, lebo nemá zmysel rozprávať o strachu z Boha, keď nemáme vážny záujem poznať a plniť Jeho vôľu. To je strach z lásky, ktorý sa odvracia od neúcty k Nemu; hrôza z toho, že zabudneme na Jeho dobrotu a zneužijeme Jeho milosrdenstvo. Kde je takýto strach, tam sú aj ostatné milosti.

BOŽIE KLIATBY

Je dôležité vedieť, že požehnania a prekliatia pochádzajú z tých istých úst. O tom, že to tak musí byť, čitateľa presvedčí aj táto krátka úvaha.

Boh je svetlo i láska, svätý aj milostivý, spravodlivý aj milosrdný. Preto vyjadruje svoju hrôzu z hriešnikov a svojimi rozsudkami ich trestá. Tých, ktorí tešia Jeho zrak, žehná a prejavuje im svoj súhlas. Večné nebo a večné peklo sú nevyhnutná a definitívna dvojica protikladov. Táto dualita naháňajúca hrôzu sa nachádza aj v prírode. Na jednej strane sú naše zmysly očarené zlatistým západom slnka, kvitnúcou záhradou, jemným vánkom či úrodným poľom. Na druhej strane nás šokuje a hrozí strašné tornádo, ničivé pohromy, pustošivé záplavy a deštruktívne zemetrasenia. „Uvedom si teda dobrotu a prísnosť Božiu“ (R 11,22). Z vrchu Ébal boli oznámené Božie kliatby (5M 27) a z vrchu Gerizím prišli Božie požehnania (5M 28). Jedno by nemohlo byť bez druhého. Tak to bude aj v posledný deň alebo, keď Kristus povie svojim bratom: „Podťte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je vám pripravené od založenia sveta.“ Ale tým, ktorí Ním opovrhli a odmietli Ho, povie: „Odídťte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa“ (Mt 25,34.41).

„Pre teba bude pôda prekliata s námahou sa z nej budeš živiť“ (1M 3,17). To bol jeden z dôsledkov, ktorý sprevádzal Adamovo odpadnutie od Boha, súčasť Božej pomsty, ktorá na neho dopadla. Keďže prvý človek stál ako hlava zmluvy a zákonný predstaviteľ svojej rasy, rozsudok, ktorý na neho padol, zdieľajú všetci jeho potomkovia. Adam bol správcom zastupujúcim Boha.

Dostal vládu nad všetkými pozemskými vecami a keď padol, dôsledky jeho hrozného hriechu sa prejavili všade. Boh jeho hojné dedičstvo rozmetal. Zem, po ktorej kráčať, bola prekliata, takže prinášala „tŕnie a hlozie“ a v boji o každodenný chlieb bol nútený namáhať sa v pote tváre. Vždy, keď obrábame pôdu, vidíme, že zem prináša aj burinu, brzdí nás v práci a je skutočným dôkazom o Božom rozsudku z 3. kapitoly Prvej knihy Mojžišovej, ktorá dokazuje, že sme padlí.

„Takto vraví Hospodin: Prekliaty je muž, ktorý dúfa v človeka a telo robí svojou oporou, ale jeho srdce sa odvracia od Hospodina“ (Jer 17,5). Ak dokonale spoznáme seba samých, mali by sme sa toho vyvarovať, hoci skúsenosť dokazuje smutný opak. Aby sme mohli objaviť pravdu v slovách „kto sa spolieha na svoj um, je pochabý“ (Pr 28,26), nepoznáme vari dostatočne svoju nestálosť a nespoľahlivosť? Prečo by sme teda mali predpokladať, že niekto z našich druhov je spoľahlivejší a hodnovernejší? Keď sú najlepší z Adamovej rasy ponechaní sami na seba, sú ukážkou vrtkavosti a nestálosti. „Len ako dych sú ľudskí synovia, synovia muža sú len klam; na váhe vyskočia vysoko, spolu sú ľahší ako dych“ (Ž 62,10). Hľadať záštitu alebo ochranu u človeka je urážkou Najvyššieho, lebo do stvorenia vkladáme dôveru, ktorá oprávnene patrí Stvoriteľovi. Bláznovstvo takejto skazenosti („robí telo svojim ramenom“) sa zdôrazňuje tým, že sa spoliehame na to, čo je krehké a bezmocné (2Kron 32,8; Mt 26,41; R 8,3). Kresťania by mali túto hroznú kľatbu obrátiť na modlitbu za oslobodenie od pokušenia hľadať pomoc či úľavu u človeka! Tento verš nepriamo, ale predsa rozhodne dokazuje, že Kristus je oveľa viac než človek. Lebo ak privoláva kľatbu na toho, kto vkladá dôveru v človeka, čím viac to tak bude vtedy, ak obyčajnému stvoreniu dôveruje vo veciach večnej spásy!

„Ak neposlúchnete, a ak si to nevezmete k srdcu, aby ste vzdávali česť môjmu menu – vraví Hospodin mocnos-

tí – tak na vás zošlem kľatbu a na kľatbu zmením vaše požehnanie. Ba už som ho aj zmenil na kľatbu, lebo nieto medzi vami takých, ktorí by si to vzali k srdcu“ (Mal 2,2). Hospodin berie veľký ohľad na svoju česť a s nikým sa nedelí o svoju slávu (Iz 48,11). Tí, ktorí túto skutočnosť neprijímajú, na seba privolajú Boží hnev. Slová z Malachiáša boli adresované v prvom rade kňazom Izraela. Prorok ich káral za ich hriechy. Prehlásil, že ak naozaj nebudú dávať pozor na jeho varovania a neoslavia Boha pokáním a obnovou svojho správania, rozmetá ich časné milosti. Človek dostal mimoriadnu priazeň, že smie verejne v mene Pána preukazovať službu. Nevera však spôsobuje najstrašnejšie dôsledky. Ľudia sa často vydávajú napospas zaslepenej mysli, tvrdosti srdca a vyprahnutého svedomia. Táto kľatba má oveľa širšie zameranie a týka sa aj tých, ktorí počujú evanjelium, aj národa, ktorý je požehnaný jeho svetlom.

„Ale keby sme hlásali aj my, alebo čo aj anjel z neba, iné evanjelium miesto toho, ktoré sme vám hlásali – nech je prekliaty“ (G 1,8). Boh je veľmi žiarlivý na svoje evanjelium a tento verš by mal Jeho služobníkov a ľudí zaviazaných zodpovednosti, ktorá na nich spočíva, takisto presvedčiť o tom, že ho v jeho čistote musia chrániť. Božie evanjelium poskytuje poznanie jedinej pravej cesty ku spásu, a preto akékoľvek jeho narušenie je nielen neúctou voči jeho Autorovi, ale aj najväčším nebezpečenstvom pre dušu človeka. Apoštol kritizoval tých, ktorí opakovali nezlučiteľnú zmes zákona a evanjelia a naliehali, že obriezka a súlad so slávnostnými obradmi židovstva sú na ospravedlnenie rovnako dôležité, ako viera v Krista. Jeho jazyk však kvôli tomu, že to isté opakuje v nasledujúcom verši, nebol jazykom nestriedanej zanietenosti, ale svätou vernosťou, ktorá vyjadrovala zhnusenie nad chybou, ktorá nielenže urazila Spasiteľa, ale pre tých, ktorí ju prijímali, sa ukázala ako zhubná. Jediným základom nádeje pre hriešnika sú Kristové zásluhy a Jeho dokonaná práca vykúpenia. Tí, ktorí by k to-

mu niečo chceli pridať akoukoľvek vlastnou činnosťou, smerujú k večnej záhube. Kto takto učí ľudí, je Bohom prekliaty a Jeho ľud by ho mal nenávidieť.

„Ale všetci, čo sú zo skutkov podľa zákona, sú pod kliatbou. Lebo je napísané: prekliaty je každý, kto nezotráva vo všetkom, čo je napísané v knihe zákona, a neplní to“ (G 3,10). Prvá časť tohto verša znamená: všetci, ktorí rátajú s tým, že budú spasení pre svoje skutky, alebo sa pre Božie prijatie spoliehajú na svoju vlastnú poslušnosť, sú pod kliatbou Jeho zákona a vystavujú sa Jeho hnevu. Ospravedlnenie zo zákona je pre padlé stvorenie absolútne nemožné. Prečo? Pretože Boží zákon od nás vyžaduje bezchybný a neustály súhlas, dokonalosť bez hriechu myšlienkou, slovom i skutkom; pretože v prípade nášho zlyhania nerobí žiadne opatrenia, ktoré by vyhovovali jeho svätým a spravodlivým požiadavkám. Požiadavky Božieho zákona nestačí počuť alebo poznať. Musia sa aj plniť! Je teda normálne, že zákon, ktorý už odsudzuje, nemôže ospravedlniť; že ktokoľvek, kto dúfa, že si Božiu priazeň zaslúži vďaka svojmu nedokonalému snaženiu o poslušnosť, sa veľmi sklame. „Očakávať, že nás zohreje ostrý nápor severného vetra, alebo že smäd uhasíme tekutým ohňom, by nebolo viac, ani také nemiestne“ (J. Brown). Tento výrok (G 3,10) zapísal apoštol, aby ukázal, že každý, kto sa neskryje v Kristovi, je súčasťou Božieho odsúdenia.

„Kristus nás vykúpil z kliatby zákona tým, že sa sám stal kliatbou za nás“ (G 3,13). Tu je stručne zhrnuté slávne evanjelium. Kliatba sa zrodila pre všetkých, ktorí veria, a zasahuje podľa vôle Spasiteľa. Otvorila sa cesta, na ktorej sa vinní hriešnici spod kliatby zákona nemôžu vymaniť, ale môžu byť prijatí do Božej priazne. Úžasná milosť! Jedinečné milosrdenstvo! Všetci, ktorí svoju dôveru vkladajú do Krista, sú od rozsudku smrti podľa zákona oslobodení, takže už nikdy podeň nespahnú. Sme spravodlivo oslobodení, pretože tak, ako sa pod zákonom zrodila záruka pre Jeho ľud – Kristus, tak stál na mieste

zákona, pričítal si všetky naše hriechy a sám seba urobil za ne zodpovedným. Keď Ho zákon uznal takýmto, rovnako s Ním aj naložil, preklial Ho a žiadal zadosťučinenie. Podľa toho s Ním jednal najvyšší Sudca, lebo „Boh neušetril vlastného Syna“, ale prebudil meč spravodlivosti, aby bil pastiera (Zach 13,7). Pán Ježiš sa „stal kliatbou“ skrze samotného Boha vlastným súhlasom. Keďže zaplatil „výkupné“, vykúpení sú všetci veriaci – oslobodení od Božieho hnevu a uvedení do Jeho požehnaní.

„Ak však rodí trnie a bodľáč, nestojí za nič a je blízko kliatbe. A jej koniec je vypálenie“ (Hb 6,8). Tu je ostrý protiklad s predchádzajúcim veršom. Dobre uvažujúci poslucháči „rodia“ – čo je v gréčtine výraz, ktorý znamená vytvárať to, čo je normálne a v pravý čas. Skazený vyznač „rodí trnie“ – to je preklad gréckeho slova, ktoré znamená neprirodzenú a znetvorenú produkciu. „Byliny sú pre tých, ktorí ich vypestovali“; tu, znamenajú bezcenné „trnie a bodľáč“. Jeden „prijíma požehnanie od Boha“, druhý „sa bliži ku kliatbe“ – a Boží trest je blízko.

BOŽIA LÁSKA K NÁM

Slovíčkom „nám“ myslíme Jeho ľud. Hoci čítame o láske, „ktorá je v Kristovi Ježišovi“ (R 8,39), Sväté Písmo nepozná inú lásku, než Božiu lásku skrze Krista. „Hospodin je dobrotivý ku všetkým, Jeho milosrdenstvo sa rozprestiera nad všetko Jeho stvorenie“ (Ž 145,9), takže potravu poskytuje aj havranom. „On je dobrý aj k nevďačným a zlým“ (Lk 6,35) a Jeho prozreteľnosť slúži spravodlivým aj nespravodlivým (Mt 5,45). Svoju lásku však šetrí pre svojich vyvolených. To je pre ňu charakteristické, lebo vlastnosti Jeho lásky sú totožné s Ním samým. Je to nevyhnutné, lebo „Boh je láska“. Ak vyslovujeme tento postulát, je to len iný spôsob, ako povedať, že Božia láska je ako On sám, od vekov naveky a nemeňteľná. Nič nie je absurdnejšie ako predstava, že ktokoľvek z Božích milovaných naveky zahynie, alebo ho stihne Jeho večná pomsta. Keďže Božia láska je „v Kristovi Ježišovi“, zo strany jej objektov ju nič nepritiahlo, ani ju nič z nich, v nich alebo s ich pomocou nemôže odohnať. „Keďže miloval svojich, ktorí boli na svete, preukázal im dokonalú lásku“ (Jn 13,1). „Svet“ v Evanjeliu podľa Jána 3,16 je všeobecný výraz, ktorý sa používa na vyjadrenie protikladu židov a kresťanov tento verš musíme interpretovať tak, aby neprotirečil Žalmu 5,5; 6,7; alebo Evanjeliu podľa Jána 3,36 ani Listu Rimanom 9,13.

Hlavný Boží úmysel je odporúčať Božiu lásku v Kristovi, lebo On je jediným spojením s nami. Syn nedonútil Otca, aby miloval svoj ľud, skôr to bola Jeho láska k nemu (k svojmu ľudu), ktorá Ho pohla k tomu, aby zaň vydal svojho Syna. Ralph Erskine povedal:

Boh prejavil svoju lásku neuveriteľným spôsobom. Keď chcel ukázať svoju moc, stvoril svet. Keď chcel prejavíť svoju múdrosť, urobil z nej systém a formu, ktorá odhaľuje jej nekonečnosť. Keď chcel prejavíť veľkosť a slávu svojho mena, stvoril nebo a ustanovil v ňom anjelov a archanjelov, kniežatstvá a mocnosti. A keď chcel prejavíť svoju lásku, čo urobil? Vybral si úžasný a neuveriteľný spôsob, ako ju prejavíť v Kristovi: v Jeho osobe, krvi, smrti a spravodlivosti.

„Lebo všetky Božie zasľúbenia, koľkokoľvek ich je, v ňom sú áno; a preto prostredníctvom neho znie aj amen, Bohu na slávu skrze nás“ (2K 1,20). Keďže sme boli vyvolení v Kristovi (Ef 1,4), keďže sme boli v ňom prijatí (Ef 1,6), keďže náš život je ukrytý v ňom (Kol 3,3), Boh nás v ňom miluje láskou, „ktorá je v Kristovi Ježišovi“ ako našej Hlave a Manželovi. Odteraz nás od Neho už nič neoddelí, lebo tento zväzok je nerozlučný.

Kresťanské srdce nič tak nezohreje, než duchovné rozjímanie o Božej láske. Keďže sa ňou zaoberá, je vyzdvihnutý nad svoje stroskotané „ja“. Chápanie vo viere naplňa obnovenú dušu svätým zadosťučinením a obšťastňuje ju tak, ako je to len z tejto strany neba možné. Poznať a veriť v lásku, ktorú Boh ku mne prechováva, je predzvesťou a zároveň predtuchou samotného neba. Keďže Boh miluje svoj ľud v Kristovi, nie je to kvôli akejkoľvek sympatii alebo príťažlivosti: „Jákoba som miloval.“ Ty prirodzene nepríťažlivý, opovrhnutiahodný Jákob - „červíček, Jákob“. Keďže Boh miluje svoj ľud v Kristovi, Jeho láska nie je pod vplyvom Jeho plodnosti, ale vždy rovnaká. Keďže ho miluje v Kristovi, Otec ho miluje tak, ako Kristus. Príde čas, keď Jeho modlitba bude vypočutá, „aby svet poznal, že ty si ma poslal a že si si ich zamiloval, ako si si zamiloval mňa“ (Jn 17,23). Iba viera dokáže pochopiť tieto predivné veci; rozum ani city to nedokážu. Boh nás miluje v Kristovi: akú má Otec nekonečnú radosť, keď svoj ľud vidí vo svojom milom Synovi!

Všetky požehnania pre nás prúdia z tohto vzácneho prameňa.

Božia láska k Jeho ľudu nie je minulosťou. Nezačala sa vtedy, keď sme Ho začali milovať my. „My milujeme, lebo on nás miloval ako prvý“ (1Jn 4,19). Nedávali sme najprv my Jemu, aby nám to vracal späť. Naša obnova nie je dôvodom Jeho lásky, ale Jeho láska je dôvodom, prečo nás obnovuje na svoj obraz. V prvej chvíli sa to často javí tak, že namiesto toho, aby sa Ho objekty snažili hľadať, sú v najhoršom stave. „Keď som prešiel okolo teba, a videl som, že nadišiel tvoj čas, čas lásky, zastrel som ťa podolkom svojho plášt'a, zakryl som tvoju nahotu, prisahal som ti lásku a uzavrel som s tebou zmluvu - znie výrok Hospodina, Pána - a tak si sa stala mojou“ (Ez 16,8).

Nielen to, že jej objekty sú často, keď sa im Božia láska prvýkrát zjaví, v tom najhoršom stave, ale vlastne robia tie najhoršie veci tak, ako to bolo v prípade Saula z Tarzu. Nielenže Božia láska predchádza našu, ale v Jeho srdci sa zrodila oveľa skôr, než sme boli oslobodení od moci temnoty a prenesení do kráľovstva Jeho milovaného Syna. Počiatok toho nebol v čase, ale má dátum večnosti. „Miloval som ťa večnou láskou“ (Jer 31,3).

„Láska je v tom, že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval nás, a svojho Syna poslal ako obeť zmierenia za naše hriechy“ (1Jn 4,10). Z týchto slov je jasné, že Boh miloval svoj ľud ešte kým bol v prirodzenom stave, bez akejkoľvek milosti, bez kúska lásky alebo viery v Neho; kým bol Jeho nepriateľom (R 5,8.10). Samozrejme, že ma to zaväzuje milovať, slúžiť a oslavovať Ho tisíckrát viac, než ako to bolo v Jeho prípade, keď si ma zamiloval prvýkrát a získal si moje srdce. Všetky časné skutky Jeho ľudu sú vyjadrením lásky, ktorú nám dával od večnosti. Pretože Boh nás miluje v Kristovi, a tak je to od počiatku, dary Jeho lásky sa nedajú odvolať. Sú darmi „Otca svetiel, u ktorého niet premeny ani zatienenia v obrátení“. Božia láska nás, samozrejme, mení, keď „sa rozlieva v našich srdciach“, ale v ňom nespôsobuje nič.

Niekedy mení rozdeľovanie svojej prozreteľnosti k nám, nie však preto, že by sa zmenila Jeho oddanosť. Aj keď nás tresce, je to z lásky (Hb 12,6), pretože On má na mysli len naše dobro.

Pozrime sa lepšie na niektoré z účinkov Božej lásky. Najprv na jej účinok pri *vyvolení*. „My sme však povinní ustavične ďakovať Bohu za vás, bratia Pánom milovaní, že si vás Boh vyvolil ako prvotinu na spásu v posvätení Ducha a vierou v pravdu“ (2Tes 2,13). Medzi Božou láskou a Jeho vyvolení tých, ktorí majú byť spasení je neomylné prepojenie. Táto voľba je dôsledkom Jeho lásky, čo vidno v Piatej knihe Mojžišovej: „Nie preto sa Hospodin priklonil k vám a vyvolil si vás, že by ste boli väčší ako všetky národy“ (7,7). A opäť v Liste Efezanom: „V láske... . Podľa svojej milostivej vôle nás predurčil, aby sme boli jeho synmi skrze Ježiša Krista“ (1,4-5).

Po druhé pri *spasení*. Ako už vieme z Prvého listu Jánovho 4,10, zo svojej zvrchovanej lásky Boh ustanovil Krista, aby preukázal zadosťučinenie za ich hriechy, hoci pred rozhovorom s nimi sa na nich nahneval kvôli tomu, že porušili zákon. A „ako by nám ten, ktorý neušetril vlastného Syna, ale vydal ho za nás všetkých, nedaroval s ním všetko“ (R 8,32)? Ďalší jasný dôkaz o tom, že Jeho Syn nebol „vydaný“ na kríž za celé ľudstvo. Lebo On im nedáva ani Ducha svätého, ani novú povahu, ani ľútosť, ani vieru.

Po tretie, v *účinnom povolaní*. Od vyvýšeného Spasiteľa Otec vysiela Ducha svätého (Sk 2,33). Tým, že svojich vyvolených miluje večnou láskou, priťahuje ich svojou priazňou (Jer 41,3), oživuje do novosti života, povoláva z tmy do svojho predivného svetla, v ktorom sa stávajú Jeho deťmi. „Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec, aby sme sa volali Božími deťmi“ (1Jn 3,1). Ak synovstvo nevyplýva z Božej lásky ako zaručený dôsledok, o čom potom hovoria tieto slová?

Po štvrté, *liečenie odvrátenia*: „Uzdravím ich odvrátenie, milovať ich budem dobrovoľne“ (Oz 14,5), bez ne-

ochoty alebo váhania. „Mohutné vody nemôžu uhasiť lásku, ani veľrieky ju neodplavia“ (Veľp 8,7). Taká je Božia láska k Jeho ľudu – nezlomná a neuhasiteľná. Nielenže nie je možné, aby sa skončila, ale nezničia ju ani temné prúdy odvrátení a neuhasia ju ani vodopády nevery.

V prirodzenom svete nie je nič presvedčivejšie, ako smrť a nič neporaziteľnejšie než Božia láska. Goodwin poznamenáva:

Aké ťažkosti teda Božia láska prekonáva? Aké je to pre Boha prekonať svoje srdce? Myslíte si, že poslať na smrť svojho Syna, bolo pre Neho ľahké? Keď nás prišiel zavolať, nemal vari ťažkosti, ktoré by láska nedokázala prekonať? Boli sme mŕtvi v prestúpeniach a hriechoch, a predsa nás z veľkej lásky, ktorou nás miloval, oživil v hrobe našej skazy: „Už páchne“ – aj vtedy prišiel Boh a premohol nás. Ako žalostne Ho provokujeme! Po tom, čo nás povolal! Také pokušenia, že keby to bolo možné, vyvolení by boli podvedení. Je to tak so všetkými kresťanmi. Niet spravodlivého muža, je „lenlen zachránený“ (1Pt 4,18), a predsa sa zachráni, lebo Božia láska je nepremožiteľná a prekonáva všetky ťažkosti.

Táto téma nepotrebuje príklady. Nech vašu myseľ denne zamestnávajú zbožné úvahy o Božej láske, aby ste Mu mohli prejaviť svoju lásku. Keď ste zronení na duchu, alebo vo veľkej tiesni, proste Jeho lásku v modlitbe s istotou, že nič dobré vám neodoprie. Urobte úžasnú Božiu lásku k vám motívom vašej poslušnosti voči Nemu – vďačnosť si nevyžaduje nič iné.

EVANJELIUM BOŽEJ MILOSTI

„Hlásajte evanjelium o Božej milosti“ (Sk 20,24) je citát, ktorý tvorí časť rozlúčkovej reči apoštola Pavla predstaveným cirkvi v Efeze. Po tom, čo im pripomenul svoj spôsob života medzi nimi (verše 18-21), im rozpráva o svojej nadchádzajúcej ceste do Jeruzalema, ktorá sa skončí uväznením v Ríme. Hovorí: „A teraz, hľa, vedený Duchom, idem do Jeruzalema, hoci neviem, čo ma tam čaká. Iba čo Duch svätý mi rad-radom po mestách dosvedčuje a hovorí, že ma čaká väzenie a súženie“ (verše 22-23). A potom, svojím typickým spôsobom, hovorí: „Pravda, pokiaľ ide o môj život, neprikladám tomu nijakú cenu. Záleží mi len na tom, aby som dokončil svoj beh a službu, ktorú som prijal od Pána Ježiša: hlásať evanjelium o Božej milosti“ (verš 24). Nech ho Božia prozreteľnosť vezme kamkoľvek, nech je to za akýchkoľvek okolností, či už v putách alebo na slobode, je to jeho poslanie a posolstvo. Pán žatvy svojich služobníkov ustanovuje stále k rovnakému poslaniu: „Hlásať evanjelium o Božej milosti.“

Neustále cítime potrebu vrátiť sa k veľkým základom viery. Dokiaľ svet trvá, dovedy sa bude kázať evanjelium o Božej milosti. Táto potreba vyvstáva z prirodzeného stavu ľudského srdca, ktoré je vo svojej podstate právne formalistické. Hlavná chyba, s ktorou evanjelium zápasí, je snaha ľudí spoliehať sa na svoje skutky. Veľkým protivníkom pravdy je ľudská pýcha, ktorá iniciuje predstavy, že človek, aspoň čiastočne, môže byť sám sebe spásiteľom. Tento omyl plodí množstvo heréz. Tento klam znečisťuje čistý prameň Božej pravdy.

Evanjelium Božej milosti si teraz stručne premietneme do veršov z Listu Efezanom 2,8-9: „Lebo milosťou ste spasení skrze vieru. A to nie je z vás, je to dar Boží. Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval.“ Všetky nefalšované reformy alebo obrodenia v Božích cirkvách musia mať za základ jasné hlásanie tejto doktríny. Tendencia kresťanov je podobná svetskej, teda, snaha vyhnúť sa tejto pravde, ktorá je úplným súhrnom a podstatou evanjelia. Tí, ktorí majú nejaké znalosti o cirkevnej histórii, vedia, aká je to smutná pravda. Takmer päťdesiat rokov po smrti posledného apoštola sa evanjelium Božej milosti, (podľa toho, čo o tom dnes vieme), takmer prestalo kázať. Kazatelia druhého a tretieho storočia sa namiesto evanjelizovania pustili do filozofovania a namiesto prostého evanjelia nastúpila metafyzika.

Potom, vo štvrtom storočí Boh milostivo zoslal človeka, Augustína, ktorý hlásal evanjelium verne a bez obáv. Boh tak mocne posilnil jeho hlas a pero, že zatriaslo viac než polovicou kresťanstva. Jeho pôsobením prišlo nebom zoslané obrodenie. Jeho vplyv na ďalšie storočia nadobro zažehnal obrovskú rímsku herézu. Keby sa cirkvi držali jeho učenia, pápežstvo by sa nikdy nebolo zrodilo. Obrátili sa však k prázdnej filozofii a takzvanej falošnej vede.

Potom prišiel temný vek, kedy sa evanjelium prestávalo hlásať na celé stáročia. Kde-tu povstali mdlé hlasy, ale väčšinu z nich čoskoro umlčali talianski kňazi. Bolo to tak až do pätnásteho storočia, kedy prišla reformácia. Boh zoslal Martina Luthera, ktorý zrozumiteľnými slovami učil, že hriešnici sú ospravedlnení z viery a nie zo skutkov.

Po Lutherovi prišiel ešte významnejší učiteľ, Ján Kalvín, ktorý sa pravdu evanjelia naučil oveľa hlbšie a svoje učenie o milosti doviedol k logickým záverom. Ako povedal Charles Spurgeon: „Luther naozaj odklial nepretržitý tok pravdy, zbúral bariéry, ktoré zadržovali živé vody ako veľká priehrada. Tok však bol mútny a od-

niesol so sebou veľa toho, čo malo zostať zabudnuté. Potom prišiel Kalvín a hodil do vôd soľ a očistil ich, takže tiekol čistejší tok na potešenie a občerstvenie duší a uhasenie smädu úbohých stratených hriešnikov.“

Úžasným stredobodom Kalvínovho kázania bola Božia milosť. Odvtedy je zvykom označovať za „kalvinistov“ tých, ktorí zdôrazňujú to, čo zdôrazňoval on. Toto označenie neprijímame bez výhrad, ale ani sa zaň nehanbíme. Pravda, ktorú Kalvín horlivo presadzoval, sa zhodovala s pravdou, ktorú kázal a pred stáročiami zapísal apoštol Pavol.

Teraz uvažujme:

EVANJELIUM JE ZJAVENÍM BOŽEJ MILOSTI.

„Evanjelium Božej milosti“ je jedným z pomenovaní Dobrej zvesti, ktorú sú povolani kázať Kristovi veľvyslanci. Písmo ho nazýva rôzne. V Liste Rimanom 1,1 sa o ňom hovorí ako o „Božom evanjeliu“, lebo jeho autorom je Boh. List Galaťanom 1,7 ho označuje za „Kristovo evanjelium“, lebo Boh je jeho témou. List Efezanom 6,15 ho nazýva „evanjelium pokoja“, lebo udeľuje pokoj. Náš text o ňom hovorí, ako o „evanjeliu Božej milosti“, ktorá je jeho zdrojom.

Milosť je pravda príznačná pre Božie zjavenie. Je to predstava, ku ktorej nikdy nevystúpi možnosti ľudskej mysle. Dôkazom toho je skutočnosť, že tam, kde neprišla Biblia, je „milosť“ neznámy pojem. Misionári pri prekladoch Písma do pohanských jazykov často zisťovali, že nemohli nájsť vhodný výraz, ktorý by korešpondoval s biblickým pojmom „milosť“. Milosť všetkým veľkým pohanským náboženstvám – brahmanizmu, budhizmu, islamu, konfucionizmu či zoroastrizmu chýba. Ani príroda neučí o milosti: kto prestúpi jej zákon, musí za to pykať.

Čo je teda *milosť*? V prvom rade je to, samozrejme, niečo veľmi požehnané a radostné, lebo náš text hovorí o „dobrej zvesti Božej milosti“. V druhom rade ide o protirečenie v rámci zákona: zákon a evanjelium sú antitecké pojmy: „Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišla skrze Ježiša Krista“ (Jn 1,17). Slovo „evanjelium“ sa však v Starej zmluve vôbec nenachádza. Pomenujeme si niekoľko rozdielov:

Zákon zjavoval, čo sa nachádzalo v človeku – hriech. Milosť zjavuje to, čo je v Bohu – lásku. Zákon hovorí o tom, čo musí urobiť človek pre Boha; milosť hovorí o tom, čo urobil Kristus pre človeka. Zákon vyžadoval od človeka spravodlivosť; milosť človeku spravodlivosť prináša. Zákon človeku odhalil Boha; milosť človeka k Bohu privádza. Zákon živého človeka odsúdil na smrť; milosť privádza mŕtveho k životu. Zákon nikdy nemal misionárov; evanjelium sa má kázať každému stvoreniu. Zákon dáva na známosť Božiu vôľu; milosť odhaľuje Božie srdce!

Po tretie, milosť sa veľmi odlišuje od spravodlivosti. Spravodlivosť nepreukazuje žiadnu zhovievavosť a nepozná zmilovanie. Milosť je presný opak. Spravodlivosť vyžaduje spravodlivý súd; milosť dáva hriešnikom to, na čo nemajú právo – čistú lásku. Milosť je „niečo za nič“.

Evanjelium je teda *zjavením* úžasnej Božej milosti. Hovorí o tom, že Kristus urobil pre hriešnikov to, čo nemohli urobiť pre seba sami – uspokojil požiadavky Božieho zákona. Kristus úplne a dokonale splnil všetky požiadavky Božej svätosti, aby mohol spravodlivo prijať každého úbohého hriešnika, ktorý k Nemu prichádza. Evanjelium hovorí, že Kristus nezomrel za dobrých ľudí, ktorí nikdy neurobili nič zlé, ale za stratených a bezbožných hriešnikov, ktorí nikdy neurobili nič dobré. Evanjelium zjavuje každému hriešnikovi vo všetkom dokonalého Spasiteľa, „ktorý môže zachrániť do posledného tých, ktorí prichádzajú k Bohu skrze neho“ (Hb 7,25).

EVANJELIUM OZNAMUJE BOŽIU MILOSTĎ.

Slovo „evanjelium“ sa po technickej stránke v Novej zmluve používa v dvoch významoch: v užšom i v širšom zmysle slova. V užšom zmysle sa vzťahuje na ohlasovanie slávnej skutočnosti, že Božia milosť poskytla každému úbohému hriešnikovi Spasiteľa, ktorý cíti, že Ho potrebuje a vierou aj prijíma. V širšom zmysle zahŕňa celé zjavenie samotného Boha v Kristovi a skrze Krista. V tomto zmysle zahŕňa celú Novú zmluvu.

Dôkaz o dvojitom použití pojmu evanjelium čítame v Prvom liste Korinťanom 15,1-3, čo je definícia evanjelia v jeho užšom zmysle: „Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem, že bol pochovaný a tretieho dňa vzkriesený“. V Liste Rimanom 1,1 sa o evanjeliu hovorí v širšom zmysle: zahŕňa celý výklad učenia tohto listu. Keď Kristus prikázal svojim učeníkom: „Kážte evanjelium každému stvoreniu“, nemyslím si, že by sa odvolával na všetko, čo je v Novej zmluve, ale jednoducho na skutočnosť, že Božia milosť dáva hriešnikom Spasiteľa. Preto hovoríme, že evanjelium oznamuje Božiu milosť.

Evanjelium potvrdzuje, že milosť je pre hriešnika jedinou nádejou. Ak nás nezachráni milosť, nezachráni nás už nič. Odmietnuť milostivú spásu znamená odmietnuť Jediného Boha, ktorý je strateným hriešnikom nablízku. Milosť je Božie ubezpečenie pre tých, ktorí sú takí skazení, že nedokážu zmeniť svoju vlastnú povahu; takí odvrátení od Boha, že sa nedokážu k Nemu obrátiť; takí slepí, že Ho nedokážu vidieť; takí hluchí, že Ho nedokážu počuť; slovom, takí mŕtvi v hriechu, že On musí otvoriť ich „hroby“ a priniesť ich na miesto vzkriesenia, ak majú byť spasení. Milosť teda znamená, že prípad hriešnika je zúfalý, ale Boh je milosrdný.

Evanjelium Božej milosti je určené hriešnikom, ktorým niet pomoci. Boh ju udeľuje „bez ohľadu na osoby“, bez ohľadu na zásluhy a bez nároku na to, že by ju vzal späť.

Evanjelium nie je dobrá rada, ale Dobrá zvesť. Nehovorí o tom, čo má robiť človek, ale čo urobil Kristus. Nie je zvesťou pre dobrých, ale pre zlých. Milosť je to, čo je hodné Boha.

EVANJELIUM JE PREJAVOM BOŽEJ MILOSTI.

Evanjelium je „Božou mocou k spásu pre všetkých, ktorí veria“. Je to vyvolený nástroj, ktorým Boh svoj ľud oslobodzuje od chýb, nevedomosti, tmy a sily satana. Práve skrze evanjelium a prostredníctvom neho sa Jeho vyvolení pomocou Ducha svätého oslobodzujú od viny a moci hriechu. „Lebo slovo o kríži je bláznovstvom pre tých, čo hynú, nám však, ktorí dosahujeme spasenie, je mocou Božou... my však hlásame Krista ukrižovaného – Židom síce pohoršenie a pohanom bláznovstvo; ale povolaným, tak Židom ako aj Grékom, Krista, Božiu moc a Božiu múdrosť“ (1K 1,18.23-24). Kde vývin nahrádza nové zrodzenie, kultivácia vlastností viery v Kristovu krv, rozvoj vôľových vlastností, pokornú závislosť od Boha, môže priťahovať telesnú myseľ aj úbohý ľudský rozum. Je však bez moci a hynúcim hriešnikom neprináša spásu. Etický systém nepozná evanjelium a právne požiadavky nemajú silu.

Milosť však *funguje*. Nie je to len dobrosrdečný úsmev či sentimentálna ľútosť. Prostredníctvom milosti je možné vykúpenie, víťazstvo a spása. Nová zmluva vysvetľuje milosť ako moc. Jej prostredníctvom prichádza spása, lebo „z milosti Božej“ okúsil Kristus smrť „za každého“ zo synov (Hb 2,9). Jeho krvou sa hlása odpustenie hriechov „podľa bohatstva jeho milosti“ (Ef 1,7). Milosť nielenže spásu umožňuje, ale aj uskutočňuje. Milosť je všemocná. „Stačí ti moja milosť“ (2K 12,9). Stačí na to, aby sme dokázali prekonať neveru, slabosti tela, ľudské protivenstvá a útoky satana.

Taká je sláva evanjelia: je to Božia moc na spásu. Dr. J. H. Jowett v jednej zo svojich kníh hovorí:

Prednedávnom som sa rozprával s newyorským lekárom, človekom s dlhou a mnohorakou praxou s chorobami, ktoré zasahujú telo aj myseľ. Spýtal som sa ho na počet prípadov, ktoré poznal, keď otrok alkoholizmu znovu lekárskou liečbou získal zdravie a slobodu. Koľkým bol schopný vrátiť slobodu a sebakontrolu? Odpovedal: Nikomu. A uistil ma, že jeho skúsenosť je dôkazom lekárskej vedy.

Lekárom sa môže podariť dočasný únik, ale skutočné putá u postihnutého zostávajú. Na konci očividného, ale krátkeho oslobodenia sa zistí, že okovy zostali. Medicína sa môže ujať následkov, ale príčina je, ako vždy, skutočná a zároveň dominantná. Proti alkoholizmu neexistuje liek. V tomto je už lekárska veda bezmocná. Ale milosť nie! Bez lekárov, liekov, kňazov, pokánia, skutkov, peňazí či inej protihodnoty, milosť skutočne zachraňuje. Aleluja! Áno, milosť zachraňuje! Pretrháva životné putá a úbohého hriešnika robí spoluúčastným na Božej povahe a šťastným svätcom. Nielenže vytrháva zo závislosti telesných návykov, ale aj zbavuje kliatby pádu, satanovho zajatia a ochraňuje aj pred Božím hnevom, ktorý príde.

Ako táto správa vplýva na vaše srdce? Napĺňa vás Božou chválou? Ste Bohu vďační za to, že viete, že spása je z milosti? Vidíte a dokážete oceniť s ničím neporovnateľný rozdiel medzi ľudskými schémami seba-zdokonaľovania a „evanjeliom Božej milosti“?

Božia dokonalosť

Arthur W. Pink

Vydala Porta libri, Bratislava v roku 2004
ako svoju 28. publikáciu.

Z anglického originálu Gleanings in the Godhead
preložil Marcel Perecár.

Jazyková redaktorka: Ľubica Lučanská

Obálka: Calder - design community

Sadzba: Porta libri

Vytlačila Svornosť a.s., Bratislava.

Prvé vydanie

Porta libri

Liptovská 10

821 09 Bratislava

Tel. 02 - 53 41 68 61

Fax 02 - 53 41 62 88

porta@citygate.org

www.porta.sk

ISBN 80-89067-16-6